

Τίτλος έργου:
**Κουλτούρα ένταξης σε οργανισμούς
εκπαίδευσης ενηλίκων**

Αριθμός έργου: 2020-1-FR01-KA204-080543



**Συγκεφαλαιωτική έκθεση για την ένταξη σε
οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων**

Αυτό το έργο έχει χρηματοδοτηθεί με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση [κοινοποίηση] αντιπροσωπεύει μόνο τις απόψεις των συγγραφέων, ενώ η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οιαδήποτε χρήση των περιεχόμενων της παρούσας δημοσίευσης.

Συγγραφέας: IDEC

Εισαγωγή	3
Μεθοδολογία	4
Κεφάλαιο 2: Γενικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη σε οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων στις χώρες-εταίρους και την ΕΕ.	9
1. Προφίλ «ένταξης στην εκπαίδευση» κάθε χώρας (δευτερογενής έρευνα)	9
2. Δράσεις πολιτικής για την ένταξη στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων	10
Νομικό πλαίσιο	10
Διαρθρωτικό πλαίσιο:	12
Κεφάλαιο 3: Συγκριτική ανάλυση αναγκών για την ένταξη στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων στις χώρες-εταίρους	16
Εισαγωγή	16
Ερωτηματολόγιο για διευθυντές/-τριες	18
Ερωτηματολόγιο για εκπαιδευτές/-τριες	36
Συνεντεύξεις με τους εκπαιδευόμενους/-ες	50
Κεφάλαιο 4: Πλαίσιο ποιότητας	53
1. Πεδίο εφαρμογής του πλαισίου ποιότητας	53
2. Μεθοδολογία για τον σχεδιασμό του πλαισίου ποιότητας	53
3. Προτάσεις για μέτρα ένταξης	54
4. Πίνακας μέτρων για την ένταξη με βάση το πρότυπο ISO 21001	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Καλές πρακτικές	73
Γαλλία	73
Ελλάδα	78
Σλοβακία	83
Γερμανία	90
Ιταλία	97
Πορτογαλία	104

Εισαγωγή

Κουλτούρα ένταξης σε οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων

Το έργο CONSIDER στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών κατάρτισης ενηλίκων μέσω της προώθησης της κουλτούρας ένταξης στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων τόσο σε επίπεδο στελεχών όσο και στο επίπεδο της ίδιας της εκπαίδευσης.

Η υιοθέτηση τεχνικών, μεθοδολογιών και εργαλείων που διευκολύνουν την ίση πρόσβαση και την επιτυχή υλοποίηση των προγραμμάτων κατάρτισης ενηλίκων μετατρέπουν τους οργανισμούς σε φορείς ένταξης ευάλωτων ομάδων που διαφορετικά θα ήταν κοινωνικά αποκλεισμένες ή περιθωριοποιημένες.

Στο πλαίσιο του έργου θα δημιουργηθούν εργαλεία κατάρτισης και υποστήριξης **για τα στελέχη και το εκπαιδευτικό προσωπικό οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων**, τα οποία θα υποστηρίζουν την ένταξη όλων των εκπαιδευόμενων, ανεξάρτητα από το κοινωνικό/οικονομικό τους υπόβαθρο, την ηλικία τους, το φύλο τους ή τις γνωστικές τους ικανότητες.

Οι γενικοί στόχοι του έργου είναι:

- η υποστήριξη των οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων ώστε να προωθείται εντός τους μια κουλτούρα ένταξης σε εντονότερο βαθμό
- η διευκόλυνση της πρόσβασης των μειονεκτούντων μελών της κοινωνίας στην εκπαίδευση ενηλίκων και
- η προώθηση της ένταξης και της ενεργούς συμμετοχής όλων των εκπαιδευόμενων στην εκπαίδευση ενηλίκων

Οι ειδικοί στόχοι του έργου είναι:

- ✓ Ο καθορισμός ενός Πλαισίου Ποιότητας για οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων με ενταξιακό χαρακτήρα, το οποίο θα καλύπτει όλο το φάσμα δραστηριοτήτων, από τη δράση των στελεχών μέχρι την ίδια τη διαδικασία κατάρτισης
- ✓ Ο σχεδιασμός ενός εργαλείου αξιολόγησης για τη διοίκηση των οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων καθώς και ενός για τους εκπαιδευτές/-τριες ενηλίκων
- ✓ Ο σχεδιασμός μαθημάτων ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning) για διευθυντές/-τριες και εκπαιδευτές/-τριες ενηλίκων σχετικά με τον τρόπο προώθησης της ένταξης στους οργανισμούς τους/τις.

Το έργο CONSIDER απευθύνεται κυρίως σε διευθυντές/-τριες οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων, εκπαιδευτές/-τριες ενηλίκων καθώς και σε άλλους/-ες επαγγελματίες που συμβάλλουν στη διαδικασία εκπαίδευσης ενηλίκων.

Στο πλαίσιο του έργου CONSIDER θα δημιουργηθούν 3 Πνευματικά Προϊόντα:

- O1 Πλαίσιο ποιότητας για την ένταξη σε οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων
- O2 Εργαλεία αξιολόγησης σχετικά με την ένταξη, περιλαμβανομένου ενός εργαλείου αυτοαξιολόγησης για διευθυντικά στελέχη/οργανισμούς εκπαίδευσης

που αφορά πρακτικές ένταξης, καθώς και ενός εργαλείου αυτοαξιολόγησης που απευθύνεται στους εκπαιδευτές/-τριες

- Ο3 Μαθήματα ηλεκτρονικής μάθησης για την «Πρώθηση της ένταξης στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων» και για τις «Ένταξιακές μεθόδους και πρακτικές εκπαίδευσης ενηλίκων».

Εταίροι του έργου

1. INSTITUT CORSE DE FORMATION ET RECHERCHE EN TRAVAIL SOCIAL, Γαλλία
2. IDEC A.E., Ελλάδα
3. ASTRA - ZDRUZENIE PRE INOVACIE A ROZVOJ, Σλοβακία
4. VOLKSHOCHSCHULE IM LANDKREIS CHAM EV, Γερμανία
5. Eurocultura, Ιταλία
6. INOVA+ - INNOVATION SERVICES, SA, Πορτογαλία

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με την κα Κοραλία Τσαγκαράτου στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου koralia@idec.gr ή στο τηλέφωνο 210-6465489, κινητό 6974434242.

Μεθοδολογία

Βασιζόμενη στις 6 Εθνικές Εκθέσεις, η IDEC συνέταξε τη Συγκεφαλαιωτική έκθεση για την ένταξη σε οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων. Η Συγκεφαλαιωτική έκθεση συνοψίζει τα ευρήματα των προαναφερόμενων εκθέσεων σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο και τα συγκεντρώνει σε έναν κατάλογο απαιτήσεων και συστάσεων που αφορούν στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης εντός των οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων. Το Πλαίσιο Ποιότητας, το οποίο συνιστά μέρος της Συγκεφαλαιωτικής έκθεσης, θα προσφέρει μια δομημένη προσέγγιση για τη διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης σε πολλαπλά επίπεδα.

Δευτερογενής έρευνα:

Μελέτη των οργανωσιακών/τοπικών/περιφερειακών/εθνικών στρατηγικών εγγράφων που υπαγορεύουν και καθοδηγούν την ένταξη στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων σε καθεμία από τις χώρες-εταίρους. Για το σκοπό αυτό, διεξήχθη μια εκτεταμένη δευτερογενής έρευνα σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση των μειονεκτουσών ομάδων στην κοινωνία κάθε χώρας-εταίρου μέσω αναζήτησης στο διαδίκτυο, προσωπικών συνεντεύξεων, ερωτηματολογίων και εντοπισμού καλών και κακών πρακτικών.

Πρωτογενής έρευνα που συνίσταται από:

- **Ποσοτική και ποιοτική έρευνα** (ομάδα εστίασης/ημι-δομημένες συνεντεύξεις) με τη χρήση δύο ερωτηματολογίων, ένα για τα διευθυντικά στελέχη και ένα για τους εκπαιδευτές/-τριες των οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων. Προγραμματίστηκε η συμπλήρωση ερωτηματολογίων από τουλάχιστον 5 διευθυντές/-τριες και 5

εκπαιδευτές/-τριες από κάθε χώρα εταίρο, καθώς και η συμμετοχή τους/τις σε σχετική συνέντευξη.

- Επιπλέον, κάθε εταίρος διεξήγαγε μια συνέντευξη (διαδικτυακά, τηλεφωνικά ή δια ζώσης) με έναν εκπαιδευόμενο/-η με μειονεκτικό υπόβαθρο, ο οποίος/-α παρακολουθεί κάποιο πρόγραμμα ενός οργανισμού εκπαίδευσης ενηλίκων.

Κεφάλαιο 1: Προφίλ των χωρών και των οργανισμών που συμμετέχουν στο έργο.

Γαλλία:

Το 2019, ο συνολικός πληθυσμός της Γαλλίας ανερχόταν στα 67,06 εκατομμύρια, εκ των οποίων τα 49,43 εκατομμύρια είναι άτομα άνω των 20 ετών. Η εν λόγω πληθυσμιακή ομάδα αντιπροσωπεύει το 73,31% του συνολικού πληθυσμού. Στην Κορσική, το 2017 ζούσαν περίπου 335.00 άτομα και, μεταξύ αυτών, τα 283.400 ήταν άνω των 15 ετών, μερίδιο που αντιπροσωπεύει το 84,6% του συνολικού πληθυσμού.

Εκπαίδευση: Τα μαθήματα που παραδίδονται σε γαλλικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν διαφορετικούς στόχους και προϋποθέσεις εισαγωγής, ωστόσο τα περισσότερα από αυτά χωρίζονται σε τρεις κύκλους σπουδών.

Ο εταίρος: **IFRTS** (συμμετέχων οργανισμός στο έργο).

Το IFRTS είναι ένα γαλλικό εκπαιδευτικό ινστιτούτο, επίπεδου ιδιωτικού πανεπιστημίου, το οποίο διοργανώνει προγράμματα προετοιμασίας για την απόκτηση πτυχίου στους τομείς των κοινωνικών επιστημών, των ιατροκοινωνικών επιστημών και των επιστημών υγείας. Διοργανώνει τακτικά σεμινάρια και ημερίδες μελέτης με συγκεκριμένες θεματικές, γεγονός που επιτρέπει την ανταλλαγή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων των συμμετεχόντων/-ουσών.

Η δομή της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής συμμετοχής και της έρευνας εντός αυτού του πλαισίου επιτρέπει τη συμμετοχή στις τρέχουσες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η έρευνα στον τομέα της κοινωνικής εργασίας, δηλαδή, τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, την ανάπτυξη νέων πρακτικών και την αναμόρφωση των δημόσιων πολιτικών.

Βέβαια, το IFRTS δραστηριοποιείται επίσης ως συμβουλευτική εταιρεία με ειδίκευση στον τομέα της κοινωνικής παρέμβασης και ανάπτυξης. Το ινστιτούτο συνεργάζεται με τις τοπικές αρχές ή οργανισμούς που ανήκουν στην κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία (ΚΑΟ) [1] στο πλαίσιο της υποστήριξης αποστολών, της συνδρομής με την εμπειρογνωμοσύνη που κατέχουν, καθώς και της παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής.

Πηγή πληροφοριών: <https://ifrtscorse.eu/ifrts-2/>

Ελλάδα:

Το 2020, ο πληθυσμός της Ελλάδας ανερχόταν στα 10.718.565 άτομα.¹ Από αυτά, τα 8.641.341 ήταν ενήλικες άνω των 20 ετών.²

Εκπαίδευση: Η εκπαίδευση χαίρει ιδιαίτερης εκτίμησης στην Ελλάδα, και αυτό αποδεικνύεται από τον μεγάλο αριθμό πανεπιστημίων και πολυτεχνικών σχολών, καθώς και από την ύπαρξη μιας σχολής καλών τεχνών. Ωστόσο, τα ιδρύματα αυτά είναι συνήθως ανεπαρκώς εξοπλισμένα και δεν προσφέρουν ικανοποιητικό αριθμό θέσεων εισαγωγής στους νέους ανθρώπους, με τη ζήτηση για συμμετοχή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση να υπολείπεται κατά πολύ της προσφοράς.

Ο εταίρος: **IDEC**, ένα ελληνικό ίδρυμα εκπαίδευσης ενηλίκων και συμβουλευτικής.

Τα τελευταία 15 χρόνια η IDEC ασχολείται με το θέμα της διασφάλισης της ποιότητας στην κατάρτιση. Η IDEC κατέχει συμβουλευτική εμπειρία στην ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης ποιότητας στα κέντρα κατάρτισης στην Ελλάδα. Οι βασικοί τομείς ειδίκευσής της είναι: συμβουλευτική διαχείρισης, επιχειρηματικά σχέδια, επιχειρηματικότητα, ΜμΕ, διαχείριση ποιότητας, πιστοποιήσεις, σχεδιασμός υλικού κατάρτισης με βάση το ECVET, ανάπτυξη λογισμικού και πολυμέσων, διαδικτυακές εφαρμογές, διδασκαλία εξ αποστάσεως, ηλεκτρονικό επιχειρείν και ηλεκτρονικό εμπόριο.

Πηγή πληροφοριών: <https://epale.ec.europa.eu/en/organisations/idec-sa>

Σλοβακία:

Ο πληθυσμός της Σλοβακίας ανέρχεται στα 3.169.948 άτομα ηλικίας μεταξύ 25 και 64 ετών, με 1.579.721 από αυτά να είναι γυναίκες και 1.590.227 άνδρες.

Εργασία και Εκπαίδευση: Στη συντριπτική πλειοψηφία τους, οι Σλοβάκοι εργαζόμενοι/-ες απασχολούνται στους τομείς των κατασκευών και των υπηρεσιών. Τα γενικά σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προετοιμάζουν τους μαθητές/-τριες για τις σπουδές στο πανεπιστήμιο. Τα επαγγελματικά σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρέχουν κατάρτιση στους τεχνικούς και γραφειοκρατικούς τομείς, καθώς και στους κλάδους υπηρεσιών.

Πηγή πληροφοριών: **ASTRA**, ένας φορέας περιφερειακής ανάπτυξης στη Σλοβακία.

ASTRA – Ένωση για την Ανάπτυξη και την Καινοτομία ιδρύθηκε το 1998 και, από την ίδρυσή της, επικεντρώνεται κυρίως στις εξής δραστηριότητες:

- ✓ Η δημιουργία και η προετοιμασία πολιτικά και διοικητικά ανεξάρτητων σεναρίων ανάπτυξης, ανάλυσης και μελετών, για τους τομείς τη δημόσια διοίκηση, τους μη-κυβερνητικούς οργανισμούς καθώς και τον επιχειρηματικό τομέα.
- ✓ Ο σχεδιασμός και η παροχή υποστήριξης για την υλοποίηση αναπτυξιακών σχεδίων, προγραμμάτων και έργων, ως συνεισφορά στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της Σλοβακίας, με επίκεντρο την Κότσισε και τη γύρω περιοχή, καθώς και τις περιοχές και κοινωνικές ομάδες που βρίσκονται σε δυσχερή θέση.
- ✓ Η ανάπτυξη της εκπαίδευσης, της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας, κυρίως μέσω της παροχής δυνατοτήτων δια βίου μάθησης, ενίσχυσης της έρευνας και της ανάπτυξης, καθώς και μέσω της γεφύρωσης του κενού μεταξύ της μη-

κερδοσκοπικής, της ακαδημαϊκής και της επιχειρηματικής σφαίρας με τη δημόσια διοίκηση, χρησιμοποιώντας τόσο σλοβακικές όσο και ξένες γνώσεις και διασυνδέσεις.

- ✓ Η υποστήριξη και η ανάπτυξη των ανθρωπίνων και θεσμικών ικανοτήτων επί παντός επιστητού.

Πηγή πληροφοριών: <https://astra-ngo.sk/en/our-mission/>

Γερμανία:

Η Γερμανία αποτελεί το πολυπληθέστερο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το 2019, ο συνολικός πληθυσμός της ανήλθε στα 83,2 εκατομμύρια.

Εκπαίδευση: Ο τριτογενής τομέας (τομέας των υπηρεσιών) περιλαμβάνει ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (πανεπιστήμια, ανώτατες σχολές («*Fachhochschulen*», κολλέγια τέχνης και μουσικής) και άλλα ιδρύματα που προσφέρουν προγράμματα σπουδών που εξασφαλίζουν την είσοδο σε ένα επάγγελμα, για μαθητές/-τριες που ολοκλήρωσαν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και έλαβαν ένα απολυτήριο που τους/τις επιτρέπει την είσοδο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ο εταίρος: Ο **VHS CHAM** είναι ένας γερμανικός μη-κερδοσκοπικός οργανισμός που παρέχει γλωσσική κατάρτιση και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EEK) σε εκπαιδευόμενους/-ες που βρίσκονται σε δυσχερή θέση.

Ως εκπαιδευτικό ίδρυμα ανεξάρτητο από κομματικές πολιτικές, δογματισμούς και ιδεολογίες, το Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην περιφέρεια Χαμ είναι αφοσιωμένο στις παραδόσεις του Διαφωτισμού και της ανθρωπιστικής εκπαιδευτικής σκέψης. Εκπληρώνοντας τη δημόσια αποστολή του και την ευθύνη που την συνοδεύει, υπεραμύνεται του δικαιώματος στην εκπαίδευση για όλες τις πληθυσμιακές ομάδες, τη δια βίου μάθηση, καθώς και την ισότητα ευκαιριών. Παρέχει στους πολίτες/-ισσες γνώσεις, δεξιότητες και προσανατολισμό, ώστε να μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση της κοινωνίας στην οποία ζουν με υπευθυνότητα και ευημερία.

Πηγή πληροφοριών: <https://www.vhs-cham.de/ueber-uns>

Μεταφράστηκε μέσω του εργαλείου www.DeepL.com/Translator (δωρεάν έκδοση)

Ιταλία:

Σύμφωνα με το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (ISTAT) της Ιταλίας, την 1^η Ιανουαρίου του 2021, ο πληθυσμός της Ιταλίας ανερχόταν στα 59.641.488 άτομα:

Εκπαίδευση: Η μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν είναι υποχρεωτική και περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα τεχνικών και εμπορικών σχολών, σχολών τέχνης, σχολών κατάρτισης εκπαιδευτικών, και σχολών προετοιμασίας για θετικές και ανθρωπιστικές επιστήμες. /// Οι μαθητές/-τριες που προέρχονται από αυτά τα σχολεία μπορούν έπειτα να συνεχίσουν την εκπαιδευτική τους σταδιοδρομία παρακολουθώντας μαθήματα είτε μη-πανεπιστημιακού είτε πανεπιστημιακού επιπέδου.

Ο εταίρος: Ο **Eurocultura** είναι ένας ιταλικός μη-κερδοσκοπικός οργανισμός που παρέχει συμβουλευτική και κατάρτιση σε ευάλωτες ομάδες με στόχο την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Ο Eurocultura υποστηρίζει την ανάπτυξη των ανθρώπων προωθώντας την απόκτηση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους μέσα από τη συμμετοχή σε προγράμματα διεθνούς κινητικότητας.

Όλα τα έργα, οι δραστηριότητες και οι υπηρεσίες μας στοχεύουν στη βελτίωση της απασχολησιμότητας, καθώς είμαστε πεπεισμένοι/-ες ότι η επίτευξη αυτού του στόχου δύναται να καταστεί ευκολότερη με εξειδικευμένες σπουδές, κατάρτιση και εργασιακή εμπειρία στο εξωτερικό, ξεκινώντας από τον Ευρωπαϊκό χώρο με βλέψεις που εκτείνονται σε όλη την υφήλιο.

Πηγή πληροφοριών: <https://www.eurocultura.it/en/mission-eurocultura/>

Πορτογαλία:

Το 2019, η Πορτογαλία είχε πληθυσμό 10.286.263 **ατόμων**, με 7.790.378 **ενήλικες** (75,74% του συνολικού πληθυσμού) άνω των 25 ετών¹.

Εκπαίδευση: Τα ιδιωτικά σχολεία συμπληρώνουν τον ρόλο των δημόσιων σχολείων, τα οποία προσφέρουν δωρεάν εκπαίδευση στους περισσότερους ανθρώπους. Υπάρχει πληθώρα δημόσιων και ιδιωτικών πανεπιστημίων.

Ο εταίρος: Η **INOVA+**, η κορυφαία πορτογαλική εταιρεία για την προώθηση της καινοτομίας και της κοινωνικής ανάπτυξης, καθώς και για τη βοήθεια σε τρίτες χώρες σε αυτούς τους τομείς.

Μια εταιρεία που ειδικεύεται στην υποστήριξη της ανάπτυξης των οργανισμών μέσω της καινοτομίας, της διεθνούς συνεργασίας, του ψηφιακού μετασχηματισμού και της πρόσβασης σε χρηματοδότηση.

Πηγή πληροφοριών: <https://inova.business/en/>

Κεφάλαιο 2: Γενικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη σε οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων στις χώρες-εταίρους και την ΕΕ.

1. Προφίλ «ένταξης στην εκπαίδευση» κάθε χώρας (δευτερογενής έρευνα)

Με βάση τη μεθοδολογία, οι ακόλουθοι δείκτες χρησιμοποιήθηκαν σε όλες τις χώρες, με ορισμένες αποκλίσεις ωστόσο, καθώς και με διαφορετική ποσότητα πληροφοριών, ανάλογα με τους διαθέσιμους πόρους της καθεμιάς.

- Μέγεθος του πληθυσμού
- Ενήλικες που συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης/κατάρτισης
- Σκοπός της συμμετοχής στα προγράμματα εκπαίδευσης/κατάρτισης
- Κατά προσέγγιση αριθμός των ατόμων που ανήκουν σε μειονεκτούσες ομάδες (ΑΜΕΑ, κοινωνικά αποκλεισμένα άτομα, μειονότητες).
- Σε ορισμένες περιπτώσεις, το ποσοστό που αντιπροσωπεύουν τα άτομα που προέρχονται από μειονεκτούσες ομάδες έναντι του συνόλου των ατόμων που συμμετέχουν στην εκπαίδευση ενηλίκων.

Αυτή η πρώτη έρευνα στοχεύει στην επεξεργασία των δεδομένων σχετικά με την ένταξη στην εκπαίδευση σε κάθε χώρα της κοινοπραξίας. Κατά την εξέταση των παραπάνω δεικτών, λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών.

Στη Γαλλία, όσο μεγαλώνουν οι άνθρωποι τόσο λιγότερο συμμετάσχουν σε συνεδρίες κατάρτισης. Η έκθεση αναφέρει: «*Το ποσοστό των ενηλίκων που συμμετέχει σε συνεδρίες κατάρτισης είναι σε άμεση αναλογική σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης τους*». Ακούγεται επίσης ότι οι Γάλλοι/-ίδες δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους στην εκπαίδευση. Ένας άλλος λόγος, όπως υποστηρίζουν κάποιοι/-ες, είναι η οικογενειακή ζωή. Η επαγγελματική κατάρτιση δεν προωθείται τόσο έντονα στη Γαλλία, ενώ για τις μειονεκτούσες ομάδες, η συμμετοχή σε αυτήν είναι σχεδόν μηδενική. Στα χαρτιά, τα άτομα με αναπηρία έχουν πρόσβαση σε πολλές ευκαιρίες κατάρτισης, ιδιαίτερα εάν αναζητούν εργασία, ωστόσο στην πράξη τα πράγματα διαφέρουν κατά πολύ.

Παρόμοια αποτελέσματα σημειώθηκαν και για την Ελλάδα, με μόλις ένα ελάχιστο ποσοστό του πληθυσμού να έχει πρόσβαση σε ευκαιρίες κατάρτισης. Υπογραμμίζεται επίσης ότι τα άτομα με προβλήματα υγείας ή αναπηρίες έχουν περιορισμένες δυνατότητες σε ό,τι αφορά την απασχόληση και την κατάρτιση.

Σε σύγκριση με αυτές τις δύο χώρες, η Σλοβακία παρουσιάζει χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων εκτός του πλαισίου της επίσημης εκπαίδευσης. Ωστόσο, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι υπήρξαν μεγάλες διαφορές στον αριθμό των ενηλίκων που συμμετέχουν στην κατάρτιση, όπως αυτός προέκυψε από διαφορετικές έρευνες. Όσο για τις μειονεκτούσες ομάδες, δεν γνωρίζουν καθόλου για την ύπαρξη δυνατοτήτων κατάρτισης.

Λέγεται ότι η Σλοβακία έχει σημειώσει πολύ αργή πρόοδο στο να εντάξει αυτήν τη μερίδα πληθυσμού στο εκπαιδευτικό περιβάλλον.

Επιπλέον, στη Γερμανία, οι έρευνες δείχνουν υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής στην επαγγελματική κατάρτιση, ακόμα και για άτομα με ειδικές ανάγκες ή αναπηρίες. Από την άλλη, είναι σημαντικό να μην ξεχνούμε ότι η συμμετοχή στη δια βίου κατάρτιση είναι ήδη βαθιά εντυπωμένη στη γερμανική κουλτούρα.

Συνεχίζουμε με την Ιταλία όπου το ποσοστό των ενηλίκων που συμμετέχουν σε συνεδρίες κατάρτισης είναι αρκετά υψηλό σε σχέση με αυτό των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Βέβαια, η έρευνα επικεντρώθηκε κυρίως σε εργαζόμενους/-ες, καθώς δεν συμμετείχαν σε αυτή άτομα με ελάχιστα επαγγελματικά προσόντα ή με αναπηρία.

Τέλος, για την Πορτογαλία, τα ποσοστά συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων είναι παρόμοια με αυτά της Ιταλίας. Για τις πιο ευάλωτες ομάδες, συλλέχθηκαν δεδομένα μόνο για οικονομικούς μετανάστες/-στριες καθώς και για μετανάστες/-στριες από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Τα ποσοστά είναι υψηλότερα από αυτά άλλων χωρών.

2. Δράσεις πολιτικής για την ένταξη στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων

Νομικό πλαίσιο

Γαλλία:

- Το νομοσχέδιο «για τα ίσα δικαιώματα και ευκαιρίες, τη συμμετοχή και την πολιτειότητα των ατόμων με αναπηρία» (11 Φεβρουαρίου 2005) συμπεριέλαβε για πρώτη φορά, έναν ορισμό για την αναπηρία, εμπνευσμένο από τη διεθνή ταξινόμηση για την λειτουργικότητα της αναπηρίας, όπως αυτή ορίζεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας.
- Ο νόμος «για την ελευθερία να επιλέγει κανείς/καμία το επαγγελματικό του/της μέλλον» της 5^{ης} Σεπτεμβρίου του 2018 αλλάζει το συνολικό τοπίο της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, στοχεύοντας στην απλοποίηση και τη ρύθμιση του συστήματος, την υλοποίηση νέων προγραμμάτων σπουδών καθώς και την παροχή βοήθειας στις μικρές επιχειρήσεις. Το νομοσχέδιο προβλέπει επίσης διατάξεις για τη μείωση της ανεργίας, την προώθηση της ισότητας των φύλων καθώς και την απασχόληση ατόμων με αναπηρία.

Ελλάδα:

- Ο νόμος 3699/2008 προβλέπει ότι το Κράτος «δεσμεύεται να διασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή στην κοινωνία, την ανεξάρτητη διαβίωση και την οικονομική αυτονομία για τα άτομα με αναπηρία και ειδικές μαθησιακές ανάγκες, καθώς και την πλήρη εδραίωση των δικαιωμάτων τους στην εκπαίδευση και την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη». Ο εν λόγω νόμος προβλέπει επίσης ότι το Κράτος θα φροντίσει για τη δημιουργία μιας κοινότητας με ακόμα λιγότερους αποκλεισμούς, προκειμένου να διασφαλιστεί η ακώλυτη πρόσβαση σε όλους τους χώρους και τα κτίρια για τα άτομα με αναπηρία.

- Ο νόμος 4547/2018 περιλάμβανε τον πρώτο ορισμό της ενταξιακής εκπαίδευσης: «η εκπαιδευτική προσέγγιση η οποία συνεκτιμά τις ανάγκες της ετερογένειας του μαθητικού πληθυσμού και αποσκοπεί στην άρση των φραγμών και στη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στο εκπαιδευτικό αγαθό όλων των μαθητών/-τριων, συμπεριλαμβανομένων αυτών με αναπηρία». Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται επίσης και στις διαδικασίες ειδικής εξέτασης για μαθητές/-τριες με αναπηρία.

Σλοβακία:

Δεν υπάρχουν σχετικές πολιτικές που να καλύπτουν εξαντλητικά το υπό εξέταση θέμα τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Στην έκθεση αξιολόγησης με τίτλο «ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗ ΣΛΟΒΑΚΙΑ (2020)¹¹, η ορολογία που χρησιμοποιείται αναφέρεται ως ένα από τα βασικά προβλήματα του τομέα. Στη Σλοβακία, δεν υπάρχει κάποιος σαφής ορισμός για την εκπαίδευση ενηλίκων, ενώ στη νομοθεσία αναφέρεται μόνο ένα μέρος της, η «περαιτέρω εκπαίδευση».

Στις αρχές του 2021, η Κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Σλοβακίας υποστήριξε μια στοχευμένη στρατηγική για την οικονομική ανάπτυξη της Σλοβακίας μέχρι το 2030. Η εκπαίδευση ενηλίκων μνημονεύεται και αυτή ως ένας βασικός άξονας, ενώ θα δημιουργηθούν και θα παρακολουθούνται σχετικοί δείκτες για τη μέτρηση της προόδου σε αυτήν. [...] Η τωρινή Κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Σλοβακίας σχεδιάζει έναν ακόμη νόμο εντός του 2022 και άλλη μία στρατηγική μέχρι το τέλος του 2021.

Γερμανία:

- Άρθρο 3 του Θεμελιώδους Νόμου (Σύνταγμα) της Γερμανίας: Ο εν λόγω Νόμος προβλέπει ότι όλες οι ομάδες ανθρώπων (συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτουσών, όπως τα άτομα με αναπηρία ή μαθησιακές δυσκολίες, καθώς και τα άτομα με προσφυγικό ή χαμηλό μορφωτικό υπόβαθρο κ.λπ.) απολαμβάνουν ισότιμο δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνία, συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων εκπαίδευσης. Για να διασφαλίσει ότι οι μειονεκτούσες ομάδες θα αξιοποιούν την ανωτέρω πρόβλεψη, το γερμανικό κράτος έχει συντάξει μια σειρά σχετικών νόμων και στρατηγικών.
- Σύμφωνα με τον Ομοσπονδιακό Νόμο για τη Συμμετοχή, το 2016 η Γερμανία παρουσίασε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης 2.0 για τα Άτομα με Αναπηρία (Nationale Aktionsplan 2.0 für Menschen mit Behinderung). Η ρύθμιση διευκρινίζει ότι η ένταξη πρέπει να αναγνωρίζεται ως βασική αξία σε όλες τις διαστάσεις της ζωής και τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση, δίπλα στους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους/-ες [19]. Προς επίτευξη αυτού του στόχου, η δημόσια αρχή ίδρυσε έναν ειδικό φορέα για να ασχολείται με αυτά τα ζητήματα, την Υπηρεσία Πληροφόρησης και Συμβουλευτικής «Εκπαίδευση και Αναπηρία» (Informations- und Beratungsstelle Studium und Behinderung), ενώ τα τελευταία χρόνια διαθέτει κονδύλια για την εύρυθμη λειτουργία του εν λόγω φορέα.

Ιταλία:

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ιταλίας, ήδη από τη δεκαετία του 1970, προωθεί σταθερά την ενταξιακή εκπαίδευση, με ένα από τα πρώτα αποτελέσματα της προώθησης αυτής να είναι η ενσωμάτωση της εκπαίδευσης των ατόμων με αναπηρία στα τυπικά σχολεία. Από τότε και έπειτα, έχει θεσπιστεί νομοθεσία που διασφαλίζει ότι οι μαθητές/-τριες με αναπηρία και άλλες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες έχουν και εξασκούν το δικαίωμα στην προσαρμοσμένη σε αυτούς/-ες εκπαίδευση.

Το Σύνταγμα προβλέπει ότι η Ιταλική Δημοκρατία εξασφαλίζει την εκπαίδευση για όλους/-ες (Άρθρο 34), και καθιστά την έμπρακτη αλληλεγγύη υποχρεωτική (Άρθρο 2). Επιπλέον, αναφέρει ότι είναι «καθήκον της Δημοκρατίας να άρει κάθε εμπόδιο που περιορίζει την ελευθερία και την ισότητα των πολιτών, για να διασφαλίσει την πλήρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου» (Άρθρο 3).

Η ένταξη των μαθητών/-τριών με αναπηρία ξεκίνησε με τον νόμο 118/1971, ο οποίος προσέφερε στα νεαρά άτομα την επιλογή να παρακολουθούν μαθήματα στις τυπικές τάξεις, καθώς και με τον νόμο 517/1977, με τον οποίο καταργήθηκαν τα «ειδικά» σχολεία.

Πορτογαλία:

Εκπαιδευτικός Νόμος (υπ' αριθμόν 46/86, 14 Οκτωβρίου) – όρισε την ειδική αγωγή ως ειδικό είδος εκπαίδευσης που στοχεύει στην προώθηση της κοινωνικό-εκπαιδευτικής αποκατάστασης και ενσωμάτωσης των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ΕΕΑ) οι οποίες οφείλονται σε σωματική ή διανοητική αναπηρία.

Νόμος υπ' αριθμόν 9/89, 2 Μαΐου – καθορίζει την στρατηγική εκπαίδευσης για την ένταξη των μαθητών/-τριών με ΕΕΑ στο σχολικό σύστημα.

Νομοθετικό διάταγμα υπ' αριθμόν 35/90, 25 Ιανουαρίου – καθιερώνει την ένταξη των μαθητών με ΕΕΑ που οφείλονται σε σωματικές ή διανοητικές αναπηρίες στο σχολικό σύστημα.

Νομοθετικό διάταγμα υπ' αριθμόν 3/2008, 7 Ιανουαρίου – καθιέρωσε την εξειδικευμένη υποστήριξη που παρέχεται στην εκπαίδευση, με σκοπό την προώθηση της προσαρμογής των εκπαιδευτικών διαδικασιών ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες των μαθητών/-τριών.

Νομοθετικό διάταγμα υπ' αριθμόν 20/2006, 31 Ιανουαρίου – επέβαλε την πρόσληψη εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής.

Διαρθρωτικό πλαίσιο:

Γαλλία:

Στη Γαλλία, ο νόμος «για την ελευθερία να επιλέγει κανείς/καμία το επαγγελματικό του/της μέλλον» στοχεύει στην διευκόλυνση της πρόσβασης σε βιώσιμη απασχόληση για τα άτομα με αναπηρία.

Σύμφωνα με τον νόμο αυτό, όλες οι ιδιωτικές εταιρείες, ανεξαρτήτως μεγέθους, συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών με λιγότερους/-ες από 20 υπαλλήλους, θα υποχρεούνται να δηλώνουν τον συνολικό αριθμό των δικαιούχων τους που προκύπτει από την υποχρέωσή τους να απασχολούν άτομα με αναπηρία. Ωστόσο, μόνο οι εργοδότες/-τριες με τουλάχιστον 20 υπαλλήλους εξακολουθούν να υπόκεινται στην υποχρέωση του 6% (ελάχιστο ποσοστό ατόμων με αναπηρία έναντι του συνόλου των απασχολούμενων στον οργανισμό).

Οι εταιρείες με 20 ή περισσότερους/-ες υπαλλήλους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με πολλά υποκαταστήματα με λιγότερους/-ες από 20 υπαλλήλους, θα υπόκεινται στην υποχρέωση του 6%. Σύμφωνα με προβλέψεις της κυβέρνησης, το εύρος της εν λόγω υποχρέωσης απασχόλησης θα εξασφαλίσει 100.000 θέσεις εργασίας για άτομα με αναπηρία.

Ελλάδα:

Τα Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (ΚΕΣΥ) στοχεύουν στο να:

- εντοπίζουν τα θεσμικά (και όχι μόνο ατομικά) εμπόδια στη μάθηση σε όλα τα επίπεδα.
- παρέχουν ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε όλους τους μαθητές/-τριες, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών/-τριών με αναπηρία.
- ενισχύσουν τις δυνατότητες των τυπικών σχολείων ώστε αυτά να ανταποκρίνονται πιο αποτελεσματικά στις διαφορετικές ανάγκες όλων των μαθητών/-τριών.

Σχολικά Δίκτυα Εκπαιδευτικής Υποστήριξης (ΣΔΕΥ) και Επιτροπές Διαγνωστικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΕΔΕΑΥ):

- Έχουν αναλάβει τον προσδιορισμό των δυσκολιών και των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/-τριες, ιδιαίτερα εκείνοι/-ες με αναπηρία.

Ειδικά σχολεία: Λειτουργούν περίπου 250 ειδικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, επιπροσθέτως των 1.000 τμημάτων ένταξης που είναι ενσωματωμένα σε τυπικά σχολεία, των 50 Ειδικών Εργαστηρίων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΚ) και των 50 Κέντρων Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ). Περίπου 15.000 μαθητές/-τριες φοιτούν σε ιδρύματα ειδικής εκπαίδευσης.⁹

Σλοβακία: Δεν υφίσταται.

Γερμανία:

Η Γερμανία είναι συμμετέχει σε διεθνείς συμβάσεις και ακολουθεί τους κανονισμούς και τις κατευθυντήριες γραμμές που υιοθετούνται σε Ευρωπαϊκό ή παγκόσμιο επίπεδο.

Το 2009, η Γερμανία επικύρωσε τη **Συμφωνία για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία**. Έθεσε τα θεμέλια για σημαντικές κανονιστικές και διαρθρωτικές αλλαγές στο

εκπαιδευτικό σύστημα, συγκεκριμένα, στη μετάβαση από την ενσωμάτωση στην ένταξη. Σύμφωνα με την Sabine Lauber-Pohle [21], ωστόσο, οι εν λόγω αλλαγές αφορούν κυρίως το θέμα της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά και έφηβους/-ες, επεκτεινόμενες σταδιακά στην προσχολική εκπαίδευση, καθώς και την ΕΕΚ και την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η εκπαίδευση ενηλίκων και η συνεχιζόμενη εκπαίδευση, σύμφωνα με την Lauber-Pohle, δεν βρίσκονται στο επίκεντρο αυτών των προσπαθειών, καθώς τα τυπικά ιδρύματα εκπαίδευσης ενηλίκων (ειδικά τα Volkshochschulen) εστιάζουν κυρίως στην ανάπτυξη του αλφαριθμητισμού και της ένταξης των ατόμων με προσφυγικό υπόβαθρο, με τις προσπάθειες ένταξης ατόμων που προέρχονται από άλλες ευάλωτες ομάδες να μην έχουν συστηματικό χαρακτήρα. Εν γένει, δίνεται σε κάθε ομοσπονδιακό κράτος η δυνατότητα να αποφασίσει το εάν, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο, θα εφαρμόσει τις απαιτούμενες αλλαγές στο τοπικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Ιταλία:

Η Υπουργική Οδηγία της 27^{ης} Δεκεμβρίου του 2012 με τίτλο «Μέτρα για μαθητές/-τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, και περιφερειακή οργάνωση για την ένταξη στα σχολεία» προβλέπει ότι όλοι οι μαθητές/-τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (μαθητές/-τριες με σωματικές ή νοητικές αναπηρίες, μαθησιακές δυσκολίες, γλωσσικά ελλείμματα, μη-προφορικά ελλείμματα, κινητικά ελλείμματα, διάσπαση προσοχής και υπερκινητικότητα, καθώς και μαθητές/-τριες με κοινωνικά, πολιτισμικά και γλωσσικά μειονεκτήματα, έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν εξατομικευμένη μάθηση που τους/-τις δίνει τη δυνατότητα να επιτύχουν τους μαθησιακούς τους/-τις στόχους.

Διάταγμα 66/2017: ορίζει ότι η ένταξη στα σχολεία υλοποιείται μέσω της εφαρμογής του Σχεδίου Εξατομικευμένης Εκπαίδευσης (ΣΕΕ) από κοινού στο σχολείο, την οικογένεια, και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που λειτουργούν στην περιοχή.

Πορτογαλία:

Νομοθετικό διάταγμα υπ' αριθμόν 14/2017, από την 26^η Ιανουαρίου – μεταρρύθμισε το νομικό σύστημα του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων, και καθόρισε τη δομή του.

Νόμος υπ' αριθμός 29176/2007, από την 21^η Δεκεμβρίου – ρύθμισε κανονιστικά την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία ή ανικανότητα στη διαδικασία Αναγνώρισης, Επικύρωσης και Πιστοποίησης Επαγγελματικών Προσόντων (ΑΕΠΕΠ) καθώς και σε άλλες διαθέσιμες ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων.

Το Κέντρο Υποστήριξης Μάθησης καθιέρωσε με το Νομοθετικό Διάταγμα υπ' αριθμόν 44/2018 της 6^{ης} Ιουλίου τους εξής στόχους:

- Η προώθηση της συμμετοχής των μαθητών/-τριων στη διαδικασία ανάπτυξης γνώσεων για τα αθλήματα αλλά και για διάφορες άλλες θεματικές.
- Η υποστήριξη των εκπαιδευτικών.
- Η προσθήκη πόρων εξοικείωσης και εξοπλισμού αξιολόγησης για τα ιδιαίτερα στοιχεία των προγραμμάτων σπουδών.

- Η αύξηση της χρήσης μεθόδων διεπιστημονικής παρέμβασης, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η βέλτιστη μάθηση και αυτονομία των μαθητών/-τριων στο σχολείο.
- Η προώθηση της βελτίωσης των μαθησιακών περιβαλλόντων, ώστε να διευκολύνεται η εκπαιδευτική διαδικασία.
- Η καθοδήγηση του συστήματος μετάβασης των μαθητών/-τριών από το εκπαιδευτικό ίδρυμα στον χώρο εργασίας.

Στις εταιρείες εκπαίδευσης ενηλίκων στην Πορτογαλία, οι οποίες αναφέρονται στο Νομοθετικό διάταγμα υπ' αριθμόν 14/2017 της 26^{ης} Ιανουαρίου, συγκαταλέγονται:

- Εξειδικευμένα κέντρα (Centros Qualifica) (310 κέντρα το 2020).
- Σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Απευθείας διοίκηση και επαγγελματική κατάρτιση βάσει πρωτοκόλλου, καθώς και κέντρα αποκατάστασης.
- Ιδρύματα αριστείας στα οποία συμμετέχουν υπεύθυνοι/-ες κατάρτισης που ξεχωρίζουν στον τομέα τους (παρεμβάσεις σε σχολεία), ιδιαίτερα όσοι/όσες ασχολούνται με σχολεία ειδικής εκπαίδευσης και πρότυπες οντότητες που κατέχουν άδεια λειτουργίας ως σχολικές μονάδες.

Τα Centros Qualifica στοχεύουν στην:

- ενημέρωση, καθοδήγηση και παραπομπή των υποψηφίων, ιδιαίτερα σε επαγγελματικά σχολεία, με βάση τα μοναδικά προσόντα του καθενός/καθεμίας, καθώς και την προσαρμογή των υφιστάμενων προγραμμάτων σπουδών ώστε να αντιστοιχούν στα προφίλ, τα κίνητρα, τις επιθυμίες και τις προσδοκίες των υποψηφίων αλλά και στην αγορά εργασίας.
- κατανόηση, επικύρωση και πιστοποίηση των προσόντων που ανέπτυξαν οι ενήλικες σε κάποιο στάδιο της ζωής τους με επίσης, ανεπίσημο ή μη-επίσημο τρόπο, είτε σε κάποιο ίδρυμα είτε ανεξάρτητα, με βάση τον ισχύοντα εθνικό κατάλογο προσόντων.
- διενέργεια δράσεων διάδοσης των εξελίξεων στον τομέα της επαγγελματικής και δια βίου μάθησης, απευθυνόμενα κυρίως στη νεολαία και στους εργοδότες/-τριες.
- δημιουργία και συμμετοχή σε περιφερειακά δίκτυα συνεργασίας, τα οποία στοχεύουν στη γεφύρωση του κενού μεταξύ των προσόντων των υποψήφιων εργαζόμενων και των απαιτήσεων των εργοδοτών/-τριών.
- ενημέρωση των υποψήφιων για τις επαγγελματικές ευκαιρίες που τους/τις δίνουν τα προσφερόμενα προγράμματα κατάρτισης.

Κεφάλαιο 3: Συγκριτική ανάλυση αναγκών για την ένταξη στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων στις χώρες-εταίρους

Εισαγωγή

Το παρόν κεφάλαιο συνιστά μια συγκριτική ανάλυση που εξετάζει την κατάσταση των πρακτικών και πλαισίων ένταξης στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων στις χώρες-εταίρους του έργου CONSIDER. Στόχος της είναι να παρέχει μια γενική επισκόπηση των ομοιοτήτων και των διαφορών μεταξύ των οργανισμών όσον αφορά την ένταξη, συμπεριλαμβανομένου και του επιπέδου γνώσεων σχετικά με την ένταξη, τις προκλήσεις, τις βέλτιστες πρακτικές και τις εκπαιδευτικές ανάγκες. Συγκεντρώνει πληροφορίες από τις εθνικές εκθέσεις των εταίρων. Κάθε εταίρος διεξήγαγε τις συνεντεύξεις με τη χρήση ενός κοινού προτύπου ερωτηματολογίου που προετοίμασε η IDEC, το οποίο είναι διαθέσιμο στη Μεθοδολογία CONSIDER.

Το παρόν κεφάλαιο χωρίζεται σε τρία μέρη:

- 1- Τα ευρήματα του ερωτηματολογίου που απευθυνόταν στους διευθυντές/-τριες οργανισμών
- 2- Τα ευρήματα του ερωτηματολογίου που απευθυνόταν στους εκπαιδευτές/-τριες
- 3- Τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων με τους εκπαιδευόμενους/-ες

Τα ερωτηματολόγια των διευθυντών/τριών και των εκπαιδευτών/-τριών συγκέντρωσαν απαντήσεις από τουλάχιστον 5 ερωτηθέντες/-είσες και από τουλάχιστον 3 διαφορετικούς οργανισμούς ανά χώρα.

Οι στόχοι των ανωτέρω ερωτηματολογίων ήταν οι εξής:

- Η διερεύνηση της κατάστασης της ένταξης από τη σκοπιά των διευθυντών/-τριών και εκπαιδευτών/-τριών στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Ο εντοπισμός των προβλημάτων και των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι διευθυντές/-τριες και οι εκπαιδευτές/-τριες στους οργανισμούς τους/τις σχετικά με την ένταξη.
- Η διερεύνηση των σημείων εστίασης των διευθυντών/-τριών και εκπαιδευτών/-τριών σε ό,τι αφορά τη δημιουργία ενός οργανισμού με λιγότερους αποκλεισμούς.
- Ο προσδιορισμός των αρχών της ένταξης σύμφωνα με τον τρόπο που την αντιλαμβάνονται οι διευθυντές/-τριες και οι εκπαιδευτές/-τριες.
- Ο εντοπισμός των τομέων που επιδέχονται βελτίωσης και η εύρεση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που δύνανται να εξυπηρετήσουν τον σκοπό αυτό.
- Η δημιουργία μιας βάσης για πολιτικές και στρατηγικές που πρέπει να θεσπιστούν, ώστε να επιτευχθούν ουσιαστικές αλλαγές στην εκπαίδευση και τη διδασκαλία στους εν λόγω οργανισμούς.

Επιπλέον, κάθε εταίρος διεξήγαγε μια ημι-δομημένη συνέντευξη με έναν εκπαιδευόμενο/-η που προέρχεται από κάποια ευάλωτη ομάδα. Οι στόχοι αυτών των ημι-δομημένων ποιοτικών συνεντεύξεων ήταν οι εξής:

- Η διερεύνηση της κατάστασης της ένταξης από τη σκοπιά ενός εκπαιδευόμενου/-ης στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Ο εντοπισμός των προβλημάτων και των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι ενήλικες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες στον οργανισμό τους σχετικά με την ένταξη.
- Η διερεύνηση των σημείων εστίασης του εκπαιδευόμενου/-ης σε ό,τι αφορά τη δημιουργία ενός οργανισμού με λιγότερους αποκλεισμούς.
- Ο εντοπισμός των τομέων που επιδέχονται βελτίωσης στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Η δημιουργία μιας βάσης για πολιτικές και στρατηγικές που απαιτούνται για την επίτευξη ουσιαστικών αλλαγών στη διαχείριση, τη διδασκαλία και τις διαδικασίες κατάρτισης στους εν λόγω οργανισμούς.
- Η παράθεση ιδεών σχετικά με τα ζητήματα που έθιξαν οι διευθυντές/-τριες και οι εκπαιδευτές/-τριες με τις απαντήσεις τους, καθώς και σύνθεση μιας σαφέστερης εικόνας για τα υφιστάμενα προβλήματα, αλλά και ιδεών για την πιθανή επίλυσή τους.
- Η περαιτέρω εμβάθυνση στην έρευνα για τις υφιστάμενες εκπαιδευτικές ανάγκες.

Τα αποτελέσματα αυτών των συνεντεύξεων παρέχουν μια εις βάθος επισκόπηση των αναγκών των ομάδων-στόχων του έργου CONSIDER, ενώ θα χρησιμεύσουν ως βάση για την ανάπτυξη του προγράμματος κατάρτισης του CONSIDER.

Ερωτηματολόγιο για διευθυντές/-τριες

Ερωτήσεις

Χαρακτηριστικά των οργανισμών εκπαίδευσης

Αριθμός των οργανισμών που συμμετείχαν:

Γαλλία: 7

Ελλάδα: 5

Σλοβακία: 5

Γερμανία: 5

Ιταλία: 5

Πορτογαλία: 14

Αρχικά, ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες/-είσες να περιγράψουν το μέγεθος του οργανισμού τους.

Στη Γαλλία, οι περισσότεροι ερωτηθέντες/-είσες¹ προέρχονταν από πολύ μικρούς οργανισμούς (10 άτομα ή λιγότερο). Στην Ελλάδα και τη Σλοβακία, οι περισσότεροι ερωτηθέντες/-είσες διευθυντές/-τριες εκπροσωπούσαν μεγάλους οργανισμούς (περισσότερα από 100 άτομα). Στη Γερμανία, οι ερωτηθέντες/-είσες προέρχονταν κυρίως από μεσαίους οργανισμούς (51-100 άτομα). Στην Ιταλία, οι διευθυντές/-τριες εκπροσωπούσαν ισόποσα πολύ μικρούς και μικρούς/μεσαίους οργανισμούς. Στην Πορτογαλία, οι διευθυντές/-τριες προέρχονταν κυρίως από μικρούς/μεσαίους οργανισμούς (11-50 άτομα).

Στη συνέχεια, τους/τις ζητήθηκε να αναφέρουν πόσοι εκπαιδευόμενοι/-ες συμμετέχουν στα εκπαιδευτικά προγράμματα που προσφέρει ο οργανισμός τους ανά έτος.

Στη Γαλλία, οι οργανισμοί υποδέχονταν κατά βάση από 0 έως 50 και από 51 έως 200 εκπαιδευόμενους/-ες ανά έτος. Στην Ελλάδα και τη Γερμανία, οι περισσότεροι οργανισμοί φιλοξενούσαν περισσότερους/-ες από 500 εκπαιδευόμενους/-ες σε ετήσια βάση. Στη Σλοβακία, οι περισσότεροι οργανισμοί είτε εξυπηρετούν από 51 έως 200 εκπαιδευόμενους/-ες ανά έτος. Στην Ιταλία και την Πορτογαλία, η πλειονότητα των οργανισμών φιλοξενούν είτε από 200 έως 500 εκπαιδευόμενους/-ες, είτε περισσότερους/-ες από 500 εκπαιδευόμενους/-ες.

¹ Για τη Γαλλία, τα παραπάνω δεδομένα εκπροσωπούν τις απαντήσεις αμφότερων των διευθυντών/-τριων και των εκπαιδευτών/-τριών, καθώς τα δεδομένα αυτών των δύο ομάδων ενοποιήθηκαν κατά τη σύνταξη της εθνικής έκθεσης που υπεβλήθη.

Οι συμμετέχοντες/-ουσες ερωτήθηκαν εάν είχαν στις δομές τους μαθητές/-τριες με ειδικές ανάγκες ή μαθητές/-τριες που προέρχονταν από ευάλωτες ομάδες.

Σε όλες τις χώρες, η πλειονότητα των συμμετεχόντων/-ουσών απάντησαν θετικά στο παραπάνω ερώτημα, εκτός από την Ελλάδα, όπου απάντησε θετικά μόνο το 33%.

Εάν ναι, ρωτήθηκαν περίπου σε τι ποσοστό αντιστοιχούσαν αυτοί/-ες έναντι του συνόλου των μαθητών/-τριών.

Στη Σλοβακία και την Ελλάδα, οι μαθητές/-τριες που προέρχονταν από ευάλωτες ομάδες εκπροσωπούσαν κατά βάση ποσοστό μικρότερο του 5% έναντι του συνόλου των εκπαιδευόμενων. Στη Γαλλία, στους περισσότερους οργανισμούς οι εν λόγω ομάδες εκπροσωπούσαν μεταξύ του 6 και του 10% του συνόλου. Στην Ιταλία, ένας ερωτηθείς/-είσα απάντησε μεταξύ 11-50%. Στη Γερμανία και την Πορτογαλία, 3 ερωτηθέντες/-εις συνολικά ανέφεραν ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες που προέρχονταν από ευάλωτες ομάδες εκπροσωπούσαν ποσοστό μεγαλύτερο του 50% στους οργανισμούς τους.

Στους συμμετέχοντες/-ουσες δόθηκε η επιλογή να προσδιορίσουν τον τύπο των ευάλωτων ομάδων με τις οποίες εργάζονται.

Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων/-θεισών περιλάμβαναν μια ευρεία γκάμα ομάδων, μεταξύ άλλων: ενηλίκων με σωματικές και νοητικές αναπηρίες, εκπαιδευόμενους/-ες με μαθησιακές δυσκολίες, μακροχρόνια ανέργους/-ες, ενήλικες με ελάχιστα επαγγελματικά προσόντα, μετανάστες/-τριες και πρόσφυγες, εθνικές μειονότητες (Ρομά, μειονότητα των Ούγγρων στη Σλοβακία), μετανάστριες, πρώην κατάδικους, θύματα οικογενειακής βίας, ηλικιωμένους/-ες, ανύπαντρους/-ες γονείς καθώς και άλλες ομάδες που αντιμετώπιζαν τον κίνδυνο κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού.

Κάθε ερωτηθείς/-είσα κλήθηκε να αναφέρει τρεις βασικές αξίες που περιγράφουν τους οργανισμούς τους.

ΧΩΡΑ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ
ΓΑΛΛΙΑ	Μάθηση/Κατάρτιση/Ανάπτυξη Επαγγελματισμός/Ενθάρρυνση/Επιμέλεια/Αντιδραστικότητα/Καινοτομία Ανοχή/Ένταξη/Συμβουλές/Σεβασμός/Προσανατολισμός Ομαδικό πνεύμα/Επιχειρηματικό πνεύμα/Αλληλεγγύη/Συνεργασία Αυτονομία/Εξατομικευμένα υποστήριξη/Πρωτοβουλία/Δικαιοσύνη/Ίσες ευκαιρίες
ΕΛΛΑΔΑ	Διαφάνεια, ηθική, αξιοπιστία, Ακεραιότητα, καινοτομία, αριστεία Καινοτομία, αποτελεσματικότητα, εξωστρέφεια Εκπαίδευση, επαγγελματική ανάπτυξη, κατάρτιση Ενσυναίσθηση, κοινωνική υπευθυνότητα, ένταξη
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	

	<p>Άνθρωποι, σχέσεις, διαφορετικότητα Ακεραιότητα, σκοπιμότητα, διαφορετικότητα 1. Εκπαίδευση για όλους/όλες 2. Καινοτομία 3. Ευελιξία Αξιοπιστία/ακεραιότητα – Ανθρωποκεντρική μαθησιακή προσέγγιση -Πάθος/δέσμευση Ακεραιότητα, σεβασμός, διαφορετικότητα, ένταξη</p>
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	<p>Ανοχή προς όλους/όλες, ανθρωπιά, ισότητα Εκπαίδευση για όλους/-ες, ίσες ευκαιρίες, δια βίου μάθηση, Ανθρωπιά, διαφώτιση, εκπαίδευση για όλους/όλες Διαφορετικότητα, διαφάνεια, ανοχή Αποδοχή, σεβασμός, ενσυναίσθηση</p>
ΙΤΑΛΙΑ	<p>Ένταξη, αλληλεγγύη, ανθρωποκεντρισμός Ένταξη, απουσία διακρίσεων, αποδοχή κάθε είδους διαφορετικότητας Συμμετοχή, δημοκρατία, ένταξη Σοβαρότητα, αποτελεσματικότητα, επαγγελματισμός Ανθρώπινες σχέσεις, πρακτικότητα, καινοτομία</p>
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	<p>Ένταξη, απασχολησιμότητα, τεχνικές δεξιότητες Ένταξη, ενσωμάτωση, απόκτηση επαγγελματικών προσόντων Εφοδιασμός των ατόμων στις περιοχές δραστηριοποίησης με επαγγελματικά προσόντα, εφοδιασμός του ανθρώπινου δυναμικού των εταιρειών στις γεωγραφικές περιοχές δραστηριοποίησης με επαγγελματικά προσόντα, συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας. Ποιότητα διαδικασιών, ίση αντιμετώπιση άνευ πάσης φύσεως διακρίσεων, ενεργητικότητα για την επίτευξη αποτελεσμάτων. Γνώσεις, δεξιότητες και καλλιέργεια στάσεων που επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους/-ες να ενταχθούν επιτυχώς στην κοινωνία και στην εργασιακή ζωή, με γνώμονα την αξία της αριστείας. Σχολικά και επαγγελματικά προσόντα, ανθρωπιά και ενεργητικότητα. Πρώθηση της επιτυχίας των μαθητών/-τριων, μείωση του ποσοστού πρόωρης εγκατάλειψης, αύξηση του αριθμού των εκπαιδευόμενων που ολοκληρώνουν τα προγράμματα Ίσες ευκαιρίες, ποιότητα και διαφορετικότητα/ποικιλομορφία και ποιότητα των απαντήσεων όσον αφορά τις ανάγκες των μαθητών/- τριών και τον σεβασμό για την πολιτειότητα. Κοινωνικοοικονομικός αντίκτυπος, δικαιοσύνη και ικανότητα Ένταξη, δικαιοσύνη και συνεργασία Διαφάνεια, επιμέλεια, αμεροληψία Σεβασμός στη διαφορετικότητα, στην οργάνωση, στην ομαδική εργασία. Αντιπροσωπευτικότητα, εμπιστοσύνη, αριστεία Επιμέλεια, επαγγελματισμός, ηθική</p>

Χαρακτηριστικά των διευθυντών/-τριών που συμμετείχαν

Αριθμός των διευθυντών/-τριών που συμμετείχαν:

Γαλλία: 5

Ελλάδα: 6

Σλοβακία: 5

Γερμανία: 5

Ιταλία: 6

Πορτογαλία: 14

Ζητήθηκε από τους διευθυντές/-τριες που συμμετείχαν να αναφέρουν το επίπεδο εκπαίδευσής τους.

Στη Γαλλία και τη Σλοβακία, οι περισσότεροι/-ες διευθυντές/-τριες ήταν απόφοιτοι/-ες πανεπιστημίου. Στην Ελλάδα και τη Γερμανία, οι πλειονότητα των διευθυντών/-τριών κατείχαν μεταπτυχιακούς τίτλους. Στην Πορτογαλία, η πλειοψηφία είχε απολυτήρια δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στην Ιταλία, σημειώθηκε ισόποση κατανομή όλων των ανωτέρω περιπτώσεων.

Η επικρατούσα κατάσταση στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων και το υφιστάμενο πλαίσιο (νομικό, πρωτοβουλιών) για ό,τι αφορά την ένταξη

Οι διευθυντές/-τριες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ένα λεπτομερές ερωτηματολόγιο σχετικά με τις πρακτικές που εφαρμόζονται στους εκπαιδευτικούς τους οργανισμούς καθώς και σχετικά με τους πόρους που προσφέρονται στα μέλη τους προσωπικού και τους μαθητές/-τριες.

Τους/τις τέθηκαν μια σειρά ερωτήσεων σχετικά με το νομικό πλαίσιο και τις έμπρακτες πρωτοβουλίες του οργανισμού τους για ό,τι αφορά στην ένταξη. Σε κάθε ερώτηση, μπορούσαν να απαντήσουν είτε «ναι» είτε «όχι». Οι απαντήσεις τους παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα με τη χρήση χρωματικού κώδικα:

Πορτοκαλί: Επικράτηση του «όχι»

Γκρι: Ισοβαθμία μεταξύ του «ναι» και του «όχι»

Πράσινο: Επικράτηση του «ναι»

ΕΡΩΤΗΣΗ	ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΟΥ «ΟΧΙ»	ΙΣΟΒΑΘΜΙΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΟΥ «ΝΑΙ»
Έχετε κάποια στρατηγική για την ένταξη η οποία εκφράζεται ως αποστολή ή ξεκάθαρο όραμα του οργανισμού;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Έχετε κάποιο στρατηγικό σχέδιο για τους στόχους ένταξης, ανά έτος, και κάποιο σύστημα για τη μέτρηση της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητάς του;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Έχετε κάποια γραπτή και επίσημη πολιτική του οργανισμού που απευθύνεται στα μέλη του προσωπικού και τους εκπαιδευτές/-τριες, η οποία να περιγράφει λεπτομερώς το όραμά σας, το οποίο απαιτεί την υιοθέτηση ενταξιακών πρακτικών για όλους τους μαθητές/-τριες;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Έχετε κάποια γραπτή στρατηγική επικοινωνίας που υποδεικνύει τη δόκιμη συμπεριφορά των μελών του προσωπικού και των εκπαιδευτών/-τριών προς τους ενήλικους εκπαιδευόμενους/-ες;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Έχετε κάποιο έγγραφο πολιτικής ένταξης που απευθύνεται σε μαθητές/-τριες, στο οποίο αναφέρετε ξεκάθαρα τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να έρθουν σε επαφή μαζί σας σε			

περίπτωση που αισθανθούν ότι βιώνουν συμπεριφορές διάκρισης, ή έχουν κάποιες προτάσεις που ενδεχομένως να βελτιώσουν τον οργανισμό;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Όταν προσλαμβάνετε έναν νέο εκπαιδευτή/-τρια, είστε βέβαιοι/-ες ότι δεν έχετε επηρεαστεί από τυχόν κριτήρια διάκρισης κατά την επιλογή σας;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Έχετε συνάψει συνεργασίες σε διάφορα έργα με τοπικές κοινότητες/μειονεκτούσες ομάδες/ΜΚΟ;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Προσφέρει ο οργανισμός σας ένα περιβάλλον (γραφεία, σχολικές τάξεις, εξωτερικοί χώροι) που επιτρέπει την πρόσβαση και την κινητικότητα σε όλους τους μαθητές/-τριες;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Έχετε λάβει μέτρα για τη διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας των μαθητών/-τριών εντός του οργανισμού σας;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			

Πραγματοποιείτε «μίτινγκ» μεταξύ του διευθυντικού προσωπικού και τους εκπαιδευτές/-τριες με θέμα την ένταξη και τους τρόπους με τους οποίους μπορείτε να βελτιώσετε την πολιτική ένταξης του οργανισμού σας, ή, εν αντιθέσει, να αντιμετωπίσετε ενδεχόμενη παραβίαση αυτής;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Έχετε διοργανώσει ποτέ κάποια εκδήλωση ή ένα φόρουμ με θέμα την ένταξη;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Κατά τον σχεδιασμό μιας δραστηριότητας εκπαίδευσης/κατάρτισης, λαμβάνετε υπόψη τις ανάγκες και τις προσδοκίες των ενδιαφερόμενων μερών;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Κατά τον σχεδιασμό μιας δραστηριότητας εκπαίδευσης/κατάρτισης, λαμβάνετε υπόψη τις απαιτήσεις των εκπαιδευόμενων;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Κατά τον σχεδιασμό μιας δραστηριότητας εκπαίδευσης/κατάρτισης, αξιολογείτε τους κινδύνους και τις ευκαιρίες, και αποφασίζετε τα μέτρα που θα λάβετε για την αντιμετώπιση των εν λόγω κινδύνων και ευκαιριών;			
Γαλλία			
Ελλάδα			

Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Συγκεντρώνετε τις προτάσεις των μαθητών/-τριών για πιο ενταξιακές πρακτικές και για μέτρα που πρέπει να ληφθούν;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			

Η πλειονότητα των διευθυντών/-τριών δήλωσαν ότι δεν επηρεάζονται καθόλου κατά τη διαδικασία πρόσληψης νέου προσωπικού, ότι παρέχουν ένα προσβάσιμο περιβάλλον για τους μαθητές/-τριες τους, καθώς και ότι εφαρμόζουν μέτρα για την υγεία και την ασφάλεια των μαθητών/-τριών τους. Όταν σχεδιάζουν μια δραστηριότητα εκπαίδευσης/κατάρτισης, όλοι/όλες τους αξιολογούν τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που προκύπτουν. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες/-ουσες ανέφεραν ότι ο οργανισμός τους συνεργάζεται με τις τοπικές κοινότητες και ΜΚΟ.

Ωστόσο, οι περισσότεροι διευθυντές/-τριες δήλωσαν ότι δεν διέθεταν κάποια γραπτή πολιτική ένταξης που δύναται να μοιραστεί στους μαθητές/-τριες τους, ούτε κάποια έγγραφη στρατηγική επικοινωνίας που υποδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο το εκπαιδευτικό προσωπικό θα αλληλεπιδρά με τους μαθητές/-τριες που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Εκτός από την Γαλλία, οι περισσότεροι οργανισμοί δεν είχαν κάποιο ετήσιο στρατηγικό σχέδιο για τους σκοπούς του οργανισμού που αφορούν την ένταξη. Επιπλέον, εκτός από την περίπτωση της Ιταλίας, η πλειονότητα των οργανισμών δεν είχαν διοργανώσει ποτέ κάποια εκδήλωση ή φόρουμ με θέμα την ένταξη.

Παρατηρούμε επίσης αρκετούς τομείς που επιδέχονται βελτίωση, οι οποίοι αφορούν κυρίως τη λήψη και την εξέταση των σχολίων των μαθητών/-τριών για ό,τι αφορά τις ενταξιακές πρακτικές και την οργάνωση «μίτινγκ» με το εκπαιδευτικό προσωπικό για την επίλυση τυχόν ζητημάτων παραβίασης της ισχύουσας πολιτικής ένταξης. Επιπλέον, ένα μεγάλο μέρος των οργανισμών δεν έχουν ένα γενικό όραμα ούτε κάποια στρατηγική για την ένταξη.

Ζητήθηκε από τους διευθυντές/-τριες να βαθμολογήσουν σε μια κλίμακα από το 1 έως το 7 (1= διαφωνώ, 7 = συμφωνώ πλήρως) μια σειρά από δηλώσεις σχετικές με την ένταξη.

Οι απαντήσεις τους συνοψίστηκαν και συγκεντρώθηκαν στον παρακάτω πίνακα, με τη χρήση του παρακάτω χρωματικού κώδικα:

Πράσινο: Η πλειοψηφία συμφωνεί

Πορτοκαλί: Μικτές απαντήσεις, εν μέρει συμφωνία

Γκρι: Η πλειοψηφία διαφωνεί

ΔΗΛΩΣΗ	ΔΙΑΦΩΝΙΑ	ΕΝ ΜΕΡΕΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑ	ΣΥΜΦΩΝΙΑ
«Όλοι οι μαθητές/-τριες έχουν την ευκαιρία να μάθουν νέα πράγματα στον οργανισμό μας».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Οι άνθρωποι εδώ αντιμετωπίζονται σαν να είναι πάντα σε θέση να βελτιώνουν τα ταλέντα και τις δεξιότητές τους».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Θεωρώ ότι ο οργανισμός μας είναι δίκαιος με όλους τους μαθητές/-τριες».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Εάν έθετα ένα ζήτημα διάκρισης, είμαι βέβαιος/-η ότι ο/η προϊστάμενος/-η / διευθυντής/-τρια θα μεριμνούσε για την επίλυσή του».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Εδώ νιώθω ότι ανήκω».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			

«Εδώ, η ανώτερη διοίκηση διαχειρίζεται αποτελεσματικά μια πολιτισμικά ποικιλόμορφη ομάδα μαθητών/-τριών».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Η διαφορετικότητα στον οργανισμό μας χαίρει της εκτίμησης όλων».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Ο οργανισμός μας εκτιμά τις διαφορετικές απόψεις και ιδέες».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Είμαι εξουσιοδοτημένος/-η να παίρνω αποφάσεις που επηρεάζουν την εργασία μου».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Οι μαθητές/-τριες δεν διστάζουν να αναφέρουν ή να αποκαλύψουν ότι ανήκουν σε κάποια μειονότητα ή ευάλωτη κοινωνική ομάδα».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			

Στις παραπάνω δηλώσεις, η πλειοψηφία των απαντήσεων ήταν πολύ θετικές, εκτός από την Πορτογαλία, όπου οι ερωτηθέντες/-είσες απάντησαν ότι συμφωνούν εν μέρει σε 3

δηλώσεις (λόγω του μεγαλύτερου αριθμού των ερωτηθέντων/-εισών από την Πορτογαλία, υπήρχε μεγαλύτερη ποικιλία απαντήσεων).

Ζητήθηκε από τους διευθυντές/-τριες να μοιραστούν την μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζουν κατά την εφαρμογή των αρχών ένταξης στους οργανισμούς τους.

Γαλλία: Η δυσκολία διεύρυνσης των ομάδων-στόχων, η καταπολέμηση του κοινωνικού ντετερμινισμού, η έλλειψη ενός πλαισίου για τη δράση τους και η ανάγκη για οικοδόμηση μιας πλήρους οργανωσιακής κουλτούρας και μιας εσωτερικής πολιτικής γύρω από την ένταξη, λόγω ελλιπούς εξοικείωσης με την έννοια υπό εξέταση.

Ελλάδα: Οι προσωπικές αντιπαραθέσεις που καλούνται να επιλύσουν, η έλλειψη ενός πλαισίου για τη δράση τους και η ανάγκη για οικοδόμηση μιας πλήρους οργανωσιακής κουλτούρας γύρω από την ένταξη, λόγω ελλιπούς εξοικείωσης των μαθητών με την έννοια υπό εξέταση.

Σλοβακία: Η έλλειψη κατανόησης εννοιών όπως η ένταξη, η ικανότητα των ανθρώπων να επιδίδονται σε μια πραγματικά ανοιχτή συζήτηση, η ελλιπής τεχνογνωσία και εμπειρία, το οικογενειακό υπόβαθρο των μαθητών/-τριών και η πολιτισμική και εκπαιδευτική διαφορετικότητα, η καταπολέμηση των ασυνείδητων προκαταλήψεων καθώς και ο προσδιορισμός και η επεξήγηση των τελευταίων.

Γερμανία: Η προσβασιμότητα για τις ομάδες-στόχους, οι οικονομικές δυνατότητες, οι διαφορετικές ανάγκες των εκπαιδευόμενων, η αναγκαιότητα να καλυφθούν οι ανάγκες όλων των εκπαιδευόμενων, καθώς και η παροχή ίσων ευκαιριών.

Ιταλία: Η κατάρτιση όλων των μελών του προσωπικού σχετικά με το θέμα, ο εντοπισμός λανθάνοντων μορφών διακρίσεων και ρατσισμού, η αναγνώριση της διαφορετικότητας ως αξία, η λήψη υποστήριξης και ταυτόχρονα η ανεξαρτησία από την ανώτατη διοίκηση του οργανισμού που περιλαμβάνει περισσότερες γυναίκες, ακόμη και εκείνες που προέρχονται από έναν βαθιά «απομονωτικό και καταπιεστικό» πολιτισμό.

Πορτογαλία: Η κοινωνική ένταξη και η απασχολησιμότητα. Η γραφειοκρατία που συνοδεύει τη χρηματοδότηση. Η εφαρμογή μέτρων ένταξης με τρόπο δίκαιο απέναντι σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Οι προκαταλήψεις των ατόμων που δεν ανήκουν σε μειονότητες. Η αποδοχή από φορείς κηδεμονίας. Η αντίσταση των ίδιων των ατόμων. Η αλλαγή παραδείγματος και στάσης απέναντι στη διαφορετικότητα. Η (έλλειψη) δεκτικότητα. Η σημείωση πραγματικού και αποτελεσματικού κοινωνικού αντικτύπου. Η καλλιέργεια μιας κουλτούρας ένταξης. Η προθυμία για αποδοχή, συνήθως από το κοινό-στόχο. Οι γνώσεις και η αυτογνωσία. Η θέσπιση πρακτικών σχεδίων δράσης για την ένταξη.

Όταν ερωτήθηκαν για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν ως υπεύθυνοι/-ες για την εφαρμογή των αρχών ένταξης, οι συμμετέχοντες/-ουσες επεσήμαναν την αναγκαιότητα δημιουργίας μιας ολοκληρωμένης οργανωσιακής κουλτούρας με γνώμονα την ένταξη, την έλλειψη κοινής αντίληψης των ζητημάτων ένταξης και τη γενική ένδεια γνώσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η αναγνώριση της δυναμικής του αποκλεισμού και των διακρίσεων είναι από μόνη της δύσκολη, καθώς πολλοί/-ες υιοθετούν προκαταλήψεις ασυνείδητα.

Ζητήθηκε από τους διευθυντές/-τριες να βαθμολογήσουν σε μια κλίμακα από το 1 έως το 7 (1= καθόλου, 7 = Απόλυτα) μια σειρά από ερωτήσεις σχετικές με την ένταξη.

Οι απαντήσεις τους συνοψίστηκαν και συγκεντρώθηκαν στον παρακάτω πίνακα, με τη χρήση του παρακάτω χρωματικού κώδικα:

Πράσινο: Απόλυτα

Μπλε: Ικανοποιητικά

Πορτοκαλί: Μικτές απαντήσεις, ανεπαρκώς

Γκρι: Καθόλου

ΕΡΩΤΗΣΗ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΑΝΕΠΑΡΚΩΣ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΑ	ΑΠΟΛΥΤΑ
<i>Κατά πόσο παρέχεται υποστήριξη υψηλής ποιότητας στους ευάλωτους εκπαιδευόμενους/-ες στον οργανισμό σας;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
<i>Πόσο αποτελεσματικά είναι τα συστήματα του οργανισμού σας για τον εντοπισμό των ευάλωτων εκπαιδευόμενων εντός του;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
<i>Κατά πόσο υφίσταται ευελιξία ρυθμίσεων για να διασφαλίζεται η παροχή υποστήριξης σε ατομικό επίπεδο, όπως και όταν αυτή απαιτείται;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
<i>Σε ποιο βαθμό οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι/-ες ερωτώνται σχετικά με τις ανάγκες τους για υποστήριξη;</i>				

Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
Σε ποιο βαθμό ο οργανισμός σας συνεργάζεται με άλλους σχετικούς τομείς, όπως η υγεία και η κοινωνική εργασία;				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
Σε ποιο βαθμό υφίσταται αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ του οργανισμού σας και άλλων κέντρων εκπαίδευσης ενηλίκων;				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
Σε ποιο βαθμό οι οργανισμοί εκπαίδευσης στην περιοχή σας έχουν κοινή αντίληψη των εννοιών της ένταξης και της ισότητας, και σε ποιο βαθμό συνεργάζονται;				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
Σε ποιο βαθμό δίνονται ευκαιρίες στους μαθητές/-τριες με ειδικές ανάγκες να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες με τους υπόλοιπους μαθητές/-τριες;				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				

Πορτογαλία				
<i>Σε ποιο βαθμό υφίστανται αποτελεσματικές διαδικασίες ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις των μαθητών/-τριών σχετικά με τη μάθηση και τις φιλοδοξίες τους;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
<i>Σε ποιο βαθμό ο οργανισμός σας υποστηρίζει την παρουσία, τη συμμετοχή και την επιτυχία όλων των εκπαιδευόμενων;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
<i>Παρέχει ο οργανισμός σας υποστήριξη σε μαθητές/-τριες που κινδυνεύουν από υποεπίδοση, περιθωριοποίηση ή αποκλεισμό;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
<i>Σε ποιο βαθμό το διδακτικό και μη διδακτικό προσωπικό στον οργανισμό σας λαμβάνει υπόψη την κουλτούρα, την ταυτότητα, τα ενδιαφέροντα και τις φιλοδοξίες όλων των μαθητών/-τριών προκειμένου να βελτιώσει τη διαδικασία μάθησής τους;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				

Σε ποιο βαθμό παρέχεται βοήθεια στους εκπαιδευόμενους/-ες εκπαιδευτικούς ώστε να αναπτύξουν παιδαγωγικές διδακτικές μεθόδους που ανταποκρίνονται θετικά στη διαφορετικότητα των μαθητών/-τριών;				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
Δίνονται ευκαιρίες στους εκπαιδευτές/-τριες και το υποστηρικτικό προσωπικό να συμμετάσχουν σε διαδικασίες συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης σχετικά με τις πρακτικές ένταξης και ισότητας;				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
Σε ποιο βαθμό οι εκπαιδευτικοί έχουν την ευκαιρία να μοιραστούν ιδέες και πρακτικές;				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
Σε ποιο βαθμό οι εκπαιδευτές/-τριες είναι ικανοί/-ές να αξιολογούν την πρόοδο του κάθε μαθητή/-τριας ξεχωριστά, καθώς και να υποστηρίζουν την ατομική τους ανάπτυξη;				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				

Τέλος, οι διευθυντές/-τριες βαθμολόγησαν ευνοϊκά τους οργανισμούς τους στους ακόλουθους τομείς: υποστήριξη των μαθητών/-τριων στα κατορθώματά τους, υψηλής ποιότητας υποστήριξη για όλους τους μαθητές/-τριες, ακόμα και στους/στις

επισφαλείς, κατανόηση των διαφορετικών πολιτισμών και υπόβαθρων εκ μέρους του προσωπικού, ευκαιρίες έκφρασης ιδεών και δεξιοτήτων για την αξιολόγηση της ατομικής προόδου των μαθητών/-τριών.

Ωστόσο, υπάρχει ανάγκη βελτίωσης στους ακόλουθους τομείς: κοινή αντίληψη των εννοιών της ένταξης και της ισότητας, εντοπισμός των ευάλωτων εκπαιδευόμενων, και ευελιξία. Παρατηρούμε επίσης ότι οι διευθυντές/-τριες από τη Σλοβακία βαθμολόγησαν κατά μέσο όρο χαμηλότερα τις ερωτήσεις σε σχέση με αυτούς/-ές από τις άλλες χώρες-εταίρους.

Ζητήθηκε από τους διευθυντές/-τριες να προσδιορίσουν τα σημαντικότερα στοιχεία του περιεχομένου του προγράμματος κατάρτισης σχετικά με την ένταξη για τους οργανισμούς τους, χρησιμοποιώντας μια αριθμητική τιμή από το 1 έως το 6 (1: καθόλου σημαντικό – 6 σημαντικό) για τις εξής θεματικές: Ανθρώπινα δικαιώματα, Επικοινωνία χωρίς προκαταλήψεις, Υγεία και ασφάλεια στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, Ήπιες δεξιότητες του διευθυντή/-τριας που προωθεί την ένταξη.

Γαλλία: Μεταξύ των ανωτέρω θεματικών, τα «**Ανθρώπινα δικαιώματα**», η «**Επικοινωνία χωρίς προκαταλήψεις**» και η «**Υγεία και ασφάλεια στο εκπαιδευτικό περιβάλλον**» συγκέντρωσαν τους περισσότερους βαθμούς.

Ελλάδα: Μεταξύ των ανωτέρω θεματικών, οι «**Ευρωπαϊκές πολιτικές για την ένταξη**» σημείωσαν την υψηλότερη βαθμολογία, ενώ δεν παρατηρήθηκε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις μεθόδους επικοινωνίας, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την υγεία και την ασφάλεια, και τις ήπιες δεξιότητες.

Σλοβακία: Όσον αφορά τις εκπαιδευτικές ανάγκες, οι διευθυντές/-τριες εξέφρασαν την επιθυμία να μάθουν περισσότερα για την «**Επικοινωνία χωρίς διακρίσεις**» και τις «**Ήπιες δεξιότητες του διευθυντή/-τριας που προωθεί την ένταξη**».

Γερμανία: Οι διευθυντές/-τριες έδωσαν ιδιαίτερη προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα: τα «**Ανθρώπινα δικαιώματα**» (4 άτομα το βαθμολόγησαν ως άκρως σημαντικό θέμα), η «**Επικοινωνία χωρίς προκαταλήψεις**» (επίσης βαθμολογήθηκε υψηλά από 4 ερωτηθέντες/-είσες), και η «**Υγεία και ασφάλεια στο εκπαιδευτικό περιβάλλον**» (3 ερωτηθέντες/-είσες τις επεσήμαναν ως ιδιαίτερα σημαντικές).

Ιταλία:

Την πλειονότητα των ψήφων συγκέντρωσαν οι «**Ευρωπαϊκές πολιτικές για την ένταξη**» και οι «**Ήπιες δεξιότητες του διευθυντή/-τριας που προωθεί την ένταξη**».

Πορτογαλία: Οι υψηλότερες βαθμολογίες σημειώθηκαν στις «**Ευρωπαϊκές πολιτικές για την ένταξη**» και στην «**Επικοινωνία χωρίς προκαταλήψεις**».

Συνολικά, οι υψηλότερες βαθμολογίες διέφεραν σημαντικά από τη μία χώρα στην άλλη. Συμπερασματικά, οι πιο δημοφιλείς θεματικές κατάρτισης είναι η **Επικοινωνία χωρίς**

προκαταλήψεις, οι Ευρωπαϊκές πολιτικές για την ένταξη και οι Ήπιες δεξιότητες του διευθυντή/-τριας που προωθεί την ένταξη.

Επιπλέον, οι συμμετέχοντες/-ουσες κλήθηκαν να μοιραστούν ιδέες σχετικά με άλλους τομείς που θα ήθελαν να συμπεριληφθούν σε κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης σχετικά με την ένταξη.

Γαλλία: Ελάχιστοι διευθυντές/-τριες απάντησαν. Ανέφεραν ζητήματα που αφορούσαν γνώσεις σχετικά με τις **διαπολιτισμικές σχέσεις και την ισότητα των φύλων στον εργασιακό χώρο.**

Ελλάδα: Οι διευθυντές αναφέρθηκαν σε ζητήματα που αφορούσαν τις **ψηφιακές δεξιότητες και την ένταξη στη διαδικτυακή εκπαίδευση.** Αυτό δείχνει ότι χάρη στην COVID-19, οι οργανισμοί εκπαίδευσης δυσκολεύονται ιδιαίτερα στην υιοθέτηση **πρακτικών ένταξης στη διαδικτυακή εκπαίδευση.** Αυτό πρόκειται για ένα ζήτημα που πρέπει οπωσδήποτε να ληφθεί υπόψη στο πρόγραμμα κατάρτισης που θα υλοποιηθεί.

Σλοβακία: Οι διευθυντές εξέφρασαν προθυμία να συνεργαστούν με μειονότητες, ώστε να μάθουν για τις βέλτιστες πρακτικές ένταξης, πώς να υποστηρίξουν τη διαφορετικότητα και ιδιαίτερα την **ανάπτυξη της ανθεκτικότητας χαρακτήρα σε ατομικό επίπεδο.**

Γερμανία: Επιπλέον, οι ερωτηθέντες/-είσες ανέφεραν τις εξής θεματικές που ενδέχεται να τους/τις ενδιαφέρουν: παροχή ψηφιακών υπηρεσιών σε διαφορετικές ομάδες-στόχους, **ένταξη, και ψηφιοποίηση.**

Ιταλία: Κάποιες ακόμα θεματικές που αναφέρθηκαν από διευθυντές/-τριες είναι, μεταξύ άλλων, η χρήση **ενταξιακών ψηφιακών εφαρμογών στη διαδικασία της κατάρτισης** και ο κοινωνικός προγραμματισμός στην περιοχή.

Πορτογαλία: Οι συμμετέχοντες/-ουσες εξέφρασαν το ενδιαφέρον τους για τις ακόλουθες θεματικές: ζωή σε μια κοινωνία ιδιωτών, βέλτιστες πρακτικές, κανονιστικές ρυθμίσεις για την πρόσβαση σε χρηματοδότηση από την κοινότητα υπέρ ευάλωτων ομάδων, ιστορία (γεγονότα-ορόσημα) της ένταξης.

Συμπέρασμα: Η εκπαίδευση θα πρέπει να περιλαμβάνει μια ενότητα που θα αφορά το ζήτημα της ένταξης στα ψηφιακά περιβάλλοντα.

Τέλος, ζητήθηκε από τους διευθυντές/-τριες να περιγράψουν μία καλή πρακτική για την ένταξη, την οποία εφαρμόζουν στους οργανισμούς τους.

Σλοβακία: Ένας ερωτηθείς/-είσα ανέφερε την ύπαρξη «ενός ψυχολόγου για τους μαθητές/-τριες και ενός ειδικού εκπαιδευτικού εργαστηρίου για τους μαθητές/-τριες με προβλήματα όρασης» καθώς και «ένα ειδικό λογισμικό διοικητικής διαχείρισης που απευθύνεται σε συναδέλφους/-ισσες μεγαλύτερης ηλικίας».

Γερμανία: Ένας ερωτηθείς/-είσα ανέφερε τον Χάρτη Διαφορετικότητας ως βέλτιστη πρακτική. Το εν λόγω έγγραφο υποχρεώνει το ίδρυμα να διεξάγει δραστηριότητες που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανεκτικότητας των ντόπιων προς άλλες κουλτούρες/πολιτισμούς. Σύμφωνα με τον εν λόγω Χάρτη, το ίδρυμα προσπαθεί να

ενσωματώνει ισότιμα όλες τις πληθυσμιακές ομάδες κατά τη διεξαγωγή διεθνών/διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, μια εκδήλωση που διοργανώνεται σε μηνιαία βάση και ονομάζεται «Erzählcafé», προσφέρει στα άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο μια πλατφόρμα εντός της οποίας μπορούν να ανταλλάξουν εμπειρίες και να δημιουργήσουν νέες προοπτικές διαβίωσης στην περιοχή.

Ιταλία: Ένας ερωτηθείς/-είσα ανέφερε την παρακάτω ιστορία: «Μια ομάδα 12 μαθητών/-τριων, όλοι/όλες με διαφορετικούς τύπους αναπηρίας (μεταξύ αυτών και σοβαρές περιπτώσεις), ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα και πραγματοποίησαν την πρακτική τους άσκηση σε εταιρείες χάρη στη συνεχή προσοχή των εκπαιδευτών/-τριών μας, οι οποίοι ακολουθούσαν και υποστήριζαν τους μαθητές/-τριες σε όλα τα στάδια της διαδικασίας».

Ένας άλλος/-η μοιράστηκε την εξής ιδέα: «Θεωρώ καλή πρακτική τη συμμετοχή ενηλίκων, κυρίως γυναικών, σε προγράμματα κατάρτισης στην ιταλική γλώσσα, άμεσα μέσω παραδοσιακών σχολικών τάξεων, αλλά και έμμεσα μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων με θέμα τα οικονομικά του νοικοκυριού, τη ραπτική, τις χειρωνακτικές δεξιότητες, την ιταλική και την έθνικ κουζίνα, τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή κ.λπ.».

Ερωτηματολόγιο για εκπαιδευτές/-τριες

Χαρακτηριστικά των εκπαιδευτών/-τριών που συμμετείχαν

Αριθμός των εκπαιδευτών/-τριών που συμμετείχαν:

Γαλλία: 5

Ελλάδα: 6

Σλοβακία: 5

Γερμανία: 5

Ιταλία: 5

Πορτογαλία: 27

Ζητήθηκε από τους εκπαιδευτές/-τριες που συμμετείχαν να αναφέρουν το επίπεδο εκπαίδευσής τους.

Στη Γαλλία, τη Σλοβακία, την Πορτογαλία και την Ιταλία, οι περισσότεροι/-ες εκπαιδευτές/-τριες ήταν απόφοιτοι/-ες πανεπιστημίου. Στην Ελλάδα, οι πλειονότητα των εκπαιδευτών/-τριών κατείχαν μεταπτυχιακούς τίτλους. Στη Γερμανία, σημειώθηκαν ισάριθμες περιπτώσεις κατόχων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών τίτλων, ενώ δύο εκπαιδευτές/-τριες είχαν πτυχία μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Στη συνέχεια, ανέφεραν συγκεκριμένα τα μαθήματα που διδάσκουν:

Γαλλία: Ιατροκοινωνική επιστήμη

Διαχείριση άγχους

Επιχειρηματικότητα

Νομική

Μεθοδολογία

Γενικά ζητήματα κουλτούρας

Ανθρωπιστικές, κοινωνικές και πολιτικές επιστήμες

Ιστορία

Διδακτικές επιστήμες

Ελλάδα: Ναυτιλία

Κοινωνιολογία

Παιδαγωγική

Εκπαίδευση εκπαιδευτών/-τριών ενηλίκων

Διεπιστημονική και ενταξιακή εκπαίδευση, διαχείριση άγχους

Κλινικά ζητήματα λογοθεραπείας

Σλοβακία: Διοίκηση και μάρκετινγκ

Αγγλική γλώσσα

Μαθηματικά

Διαχείριση έργων

Επικοινωνία και βοήθεια

Γερμανία:

Καθηγητής/-τρια Γερμανικής ως ξένη γλώσσα (2 άτομα)

Εκπαιδευτής/-τρια (θέματα: συμβουλευτική σταδιοδρομίας, επιλογή επαγγέλματος, εμπόριο)

Σύμβουλος για γονείς

Καθηγητής/-τρια μαθηματικών, ξυλουργικής

Ιταλία: Δημόσια ομιλία

Προπονητής/-τρια φωνητικής

Μουσική

Ενεργή πολιτειότητα

Επικοινωνία

Έπιες δεξιότητες

Ψηφιακή εκπαίδευση

Πορτογαλία: Μη διαθέσιμο

Η επικρατούσα κατάσταση στους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων και το υφιστάμενο πλαίσιο (νομικό, πρωτοβουλιών) για ό,τι αφορά την ένταξη

Οι εκπαιδευτές/-τριες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ένα λεπτομερές ερωτηματολόγιο σχετικά με τις πρακτικές που εφαρμόζονται στους εκπαιδευτικούς τους οργανισμούς καθώς και σχετικά με τους πόρους που προσφέρονται στα μέλη τους προσωπικού και τους μαθητές/-τριες.

Τους/τις τέθηκαν μια σειρά ερωτήσεων σχετικά με το νομικό πλαίσιο και τις έμπρακτες πρωτοβουλίες του οργανισμού τους για ό,τι αφορά την ένταξη. Σε κάθε ερώτηση, μπορούσαν να απαντήσουν είτε «ναι» είτε «όχι». Οι απαντήσεις τους παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα με τη χρήση χρωματικού κώδικα:

Πορτοκαλί: Επικράτηση του «όχι»

Γκρι: Ισοβαθμία μεταξύ του «ναι» και του «όχι»

Πράσινο: Επικράτηση του «ναι»

ΕΡΩΤΗΣΗ	ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΟΥ «ΟΧΙ»	ΙΣΟΒΑΘΜΙΑ	ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΟΥ «ΝΑΙ»
Προσφέρει ο οργανισμός σας προγράμματα σπουδών που καλύπτουν τις μαθησιακές ανάγκες όλων των μαθητών/-τριών χωρίς αποκλεισμούς;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Υπάρχουν διαδικασίες που διασφαλίζουν ότι το εκπαιδευτικό προσωπικό και οι εκπαιδευτικοί εντάσσουν στην εκπαιδευτική διαδικασία όλους τους μαθητές/-τριες;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Προσφέρει ο οργανισμός σας ένα περιβάλλον (γραφεία, σχολικές τάξεις, εξωτερικοί χώροι) που επιτρέπει την πρόσβαση και την κινητικότητα σε όλους τους μαθητές/-τριες και προωθεί παράλληλα τη μεταξύ τους συνεργασία;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Γνωρίζετε για κάποια γραπτή και επίσημη πολιτική του οργανισμού που απευθύνεται στα μέλη του προσωπικού και τους εκπαιδευτές/-			

τριες, η οποία απαιτεί την υιοθέτηση ενταξιακών πρακτικών για όλους τους μαθητές/-τριες;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Εφαρμόζεται κάποια διαδικασία με την οποία δίνετε ένα έγγραφο πολιτικής για την ένταξη στους μαθητές/-τριες και τους/τις εξηγείτε περί τίνος πρόκειται;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Εφαρμόζετε την πρακτική δημιουργίας συνεργατικών σχέσεων σε διάφορα έργα με τοπικές κοινότητες / μειονεκτούσες ομάδες / ΜΚΟ στο πλαίσιο της εργασίας σας ως εκπαιδευτής/-τρια;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε «Προγράμματα ανάπτυξης ταλέντου» που απευθύνονται αποκλειστικά στις ειδικές ανάγκες συγκεκριμένων μαθητών/-τριών;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο «μίτινγκ» μεταξύ του εκπαιδευτικού και του διοικητικού προσωπικού για να εξετάσετε τρόπους με τους οποίους μπορείτε να βελτιώσετε την πολιτική ένταξης του οργανισμού σας, ή, από την άλλη, να αντιμετωπίσετε ενδεχόμενη παραβίαση της;			
Γαλλία			
Ελλάδα			

Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Έχετε διοργανώσει ποτέ κάποια εκδήλωση ή ένα φόρουμ με θέμα την ένταξη;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Όταν ζητάτε από τους μαθητές/-τριες να αξιολογήσουν τη διαδικασία κατάρτισής τους, τους/τις ζητάτε να παραθέσουν ανώνυμα τα σχόλιά τους σχετικά με το πώς ένιωσαν, σε περίπτωση που κάποια στιγμή ένιωσαν ότι έπεσαν θύματα διακρίσεων καθώς και πώς ακριβώς έγινε αυτό;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
Χρησιμοποιείτε τις προτάσεις των μαθητών/-τριών για περισσότερο ενταξιακές πρακτικές και μέτρα που πρέπει να ληφθούν προκειμένου να βελτιωθούν οι διαδικασίες;			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			

Οι περισσότεροι εκπαιδευτές/-τριες δήλωσαν ότι παραδίδουν ένα πρόγραμμα σπουδών χωρίς καθόλου αποκλεισμούς, ότι λαμβάνουν υπόψη τις προτάσεις των μαθητών/-τριών, καθώς και ότι συνάπτουν συνεργασίες με ΜΚΟ.

Ωστόσο, η πλειονότητα των εκπαιδευτών/-τριών δήλωσαν ότι δεν είχαν κάποια γραπτή πολιτική ένταξης προς διαμοιρασμό στους μαθητές/-τριες, ούτε διέθεταν κάποια γραπτή στρατηγική επικοινωνίας. Επιπλέον, οι περισσότεροι εξ αυτών δεν είχαν συμμετάσχει ποτέ σε κάποια εκδήλωση ή φόρουμ με θέμα την ένταξη.

Ζητήθηκε από τους εκπαιδευτές/-τριες να βαθμολογήσουν σε μια κλίμακα από το 1 έως το 7 (1= διαφωνώ, 7 = συμφωνώ πλήρως) μια σειρά από δηλώσεις σχετικές με την ένταξη.

Οι απαντήσεις τους συνοψίστηκαν και συγκεντρώθηκαν στον παρακάτω πίνακα, με τη χρήση του παρακάτω χρωματικού κώδικα:

Πράσινο: Η πλειοψηφία συμφωνεί

Πορτοκαλί: Μικτές απαντήσεις, εν μέρει συμφωνία

Γκρι: Η πλειοψηφία διαφωνεί:

ΔΗΛΩΣΗ	ΔΙΑΦΩΝΙΑ	ΕΝ ΜΕΡΕΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑ	ΣΥΜΦΩΝΙΑ
<i>«Όλοι οι μαθητές/-τριες έχουν την ευκαιρία να μάθουν νέα πράγματα στον οργανισμό μας».</i>			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
<i>«Οι άνθρωποι εδώ αντιμετωπίζονται σαν να είναι πάντα σε θέση να βελτιώνουν τα ταλέντα και τις δεξιότητές τους».</i>			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
<i>«Θεωρώ ότι ο οργανισμός μας είναι δίκαιος με όλους τους μαθητές/-τριες».</i>			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
<i>«Εάν έθετα ένα ζήτημα διάκρισης, είμαι βέβαιος/-η ότι ο/η προϊστάμενος/-η / διευθυντής/-τρια θα μεριμνούσε για την επίλυσή του».</i>			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			

Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Εδώ νιώθω ότι ανήκω».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Εδώ, η ανώτερη διοίκηση διαχειρίζεται αποτελεσματικά μια πολιτισμικά ποικιλόμορφη ομάδα μαθητών/-τριών».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Η διαφορετικότητα στον οργανισμό μας χαίρει της εκτίμησης όλων».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Ο οργανισμός μας εκτιμά τις διαφορετικές απόψεις και ιδέες».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Είμαι εξουσιοδοτημένος/-η να παίρνω αποφάσεις που επηρεάζουν την εργασία μου».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			

«Οι μαθητές/-τριες νιώθουν ότι έχουν το δικαίωμα να έχουν υγιείς διαφωνίες και να επιδίδονται σε εποικοδομητικό διάλογο στην τάξη».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Στην τάξη ή στην ομάδα εργασίας μου, μπορούμε και συζητάμε δύσκολα/άβολα θέματα».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			
«Οι μαθητές/-τριες δεν διστάζουν να αναφέρουν ή να αποκαλύψουν ότι ανήκουν σε κάποια μειονότητα ή ευάλωτη κοινωνική ομάδα».			
Γαλλία			
Ελλάδα			
Σλοβακία			
Γερμανία			
Ιταλία			
Πορτογαλία			

Για αυτές τις δηλώσεις, οι απαντήσεις ήταν κατά βάση πολύ θετικές, εκτός από την τελευταία ερώτηση που αφορούσε μαθητές/-τριες που ανήκουν σε κάποια ευάλωτη ομάδα: σε 3 χώρες, οι ερωτηθέντες/-είσες συμφώνησαν μόνο εν μέρει ότι αυτό δεν αποτελεί κάποιο πρόβλημα.

Ζητήθηκε από τους εκπαιδευτές/-τριες να βαθμολογήσουν σε μια κλίμακα από το 1 έως το 7 (1= καθόλου, 7 = Απόλυτα) μια σειρά από ερωτήσεις σχετικές με την ένταξη.

Οι απαντήσεις τους συνοψίστηκαν και συγκεντρώθηκαν στον παρακάτω πίνακα, με τη χρήση του παρακάτω χρωματικού κώδικα:

Πράσινο: Απόλυτα

Μπλε: Ικανοποιητικά

Πορτοκαλί: Μικτές απαντήσεις, ανεπαρκώς

Γκρι: Καθόλου

ΕΡΩΤΗΣΗ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΑΝΕΠΑΡΚΩΣ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΑ	ΑΠΟΛΥΤΑ
<i>Κατά πόσο παρέχεται υποστήριξη υψηλής ποιότητας στους ευάλωτους εκπαιδευόμενους/-ες στον οργανισμό σας;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
<i>Σε ποιο βαθμό οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι/-ες ερωτώνται σχετικά με τις ανάγκες τους για υποστήριξη;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
<i>Σε ποιο βαθμό τυγχάνουν όλοι εκπαιδευόμενοι/-ες ίσης εκπαιδευτικής μεταχείρισης;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
<i>Σε ποιο βαθμό οι διαθέσιμοι πόροι χρησιμοποιούνται στοχευμένα και με ευελιξία, ώστε να υποστηρίξουν τη συμμετοχή και τη μάθηση;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
<i>Σε ποιο βαθμό δίνονται ευκαιρίες στους μαθητές/-τριες με ειδικές ανάγκες να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες με τους υπόλοιπους μαθητές/-τριες;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				

Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
Σε ποιο βαθμό υφίστανται αποτελεσματικές διαδικασίες ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις των μαθητών/-τριών σχετικά με τη μάθηση και τις φιλοδοξίες τους;				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
Νιώθετε ικανοί/-ές να αξιολογήσετε την πρόοδο του κάθε μαθητή/-τριας ξεχωριστά, καθώς και να υποστηρίξετε την ατομική τους ανάπτυξη;				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
Σε ποιο βαθμό το διδακτικό και μη διδακτικό προσωπικό στον οργανισμό σας λαμβάνει υπόψη την κουλτούρα, την ταυτότητα, τα ενδιαφέροντα και τις φιλοδοξίες όλων των μαθητών/-τριών προκειμένου να βελτιώσει τη διαδικασία μάθησής τους;				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
Σε ποιο βαθμό οι εκπαιδευτές/-τριες που είναι εκπαιδευόμενοι/-ες παροτρύνονται να αναπτύξουν θετικές στάσεις απέναντι στη διαφορετικότητα των μαθητών/-τριών;				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				

Πορτογαλία				
<i>Δίνονται ευκαιρίες στους εκπαιδευτές/-τριες και το υποστηρικτικό προσωπικό να συμμετάσχουν σε διαδικασίες συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης σχετικά με τις πρακτικές ένταξης και ισότητας;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
<i>Σε ποιο βαθμό οι εκπαιδευτικοί έχουν την ευκαιρία να μοιραστούν ιδέες και πρακτικές;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				
<i>Σε ποιο βαθμό χρησιμοποιείτε διαφορετικές παιδαγωγικές στρατηγικές για να καλύψετε τις διαφορετικές ανάγκες των εκπαιδευόμενων;</i>				
Γαλλία				
Ελλάδα				
Σλοβακία				
Γερμανία				
Ιταλία				
Πορτογαλία				

Τέλος, οι εκπαιδευτές/-τριες βαθμολόγησαν ευνοϊκά τους οργανισμούς τους στους ακόλουθους τομείς: η ίση εκπαιδευτική μεταχείριση για όλους τους μαθητές/-τριες, το γεγονός ότι εκπαιδευτές/-τριες είναι ικανοί να αξιολογούν την ατομική πρόοδο των μαθητών/-τριών, οι ευέλικτοι πόροι, καθώς και η δυνατότητα όλων των μαθητών/-τριών να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Ωστόσο, υπάρχει ανάγκη βελτίωσης στους ακόλουθους τομείς: Οι διαθέσιμες ευκαιρίες συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης για τους εκπαιδευτές/-τριες, η δυνατότητα των εκπαιδευτών/-τριων να ζητούν υποστήριξη, καθώς και η διαθεσιμότητα υψηλής ποιότητας υποστήριξης/εκπαίδευσης για ευάλωτους/-ες μαθητές/-τριες εν γένει.

Ζητήθηκε από τους εκπαιδευτές/-τριες να μοιραστούν τη μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζουν κατά την εφαρμογή των αρχών ένταξης στους οργανισμούς τους.

Γαλλία: Η δυσκολία ανάληψης ευθύνης για κάθε υπόθεση ξεχωριστά, η έλλειψη χρόνου για να γίνει κάτι τέτοιο, η δυσκολία εφαρμογής μιας πολιτικής ένταξης σε όλο το φάσμα της δομής.

Ελλάδα: Η αδυναμία εκτίμησης του εάν οι μαθητές/-τριες ανήκουν σε κάποια ευάλωτη ομάδα, η διασφάλιση της ίσης συμμετοχής όλων των μαθητών/-τριών στα μαθήματα και τις δραστηριότητες, η προώθηση της αποδοχής και της ενσυναίσθησης, καθώς και η δημιουργία εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τους μαθητές/-τριες με ειδικές ανάγκες.

Σλοβακία: Η έλλειψη γνώσεων για τη συνεκπαίδευση. Η έλλειψη γνώσεων για τον τρόπο αντιμετώπισης του οικογενειακού υποβάθρου των μαθητών/-τριών. Η έλλειψη γνώσεων σχετικά με την επιλογή του κατάλληλου εργαλείου ή μεθόδου/προσέγγισης προκειμένου να εφαρμοστούν οι αρχές ένταξης. Η έλλειψη γνώσεων για το πώς να είναι κάποιος/-α διακριτικός/-ή και ευαίσθητος/-η αλλά παράλληλα προσιτός/-ή προς τους μαθητές/-τριες.

Γερμανία: Η ανάγκη να ληφθούν υπόψη τα διαφορετικά εκπαιδευτικά υπόβαθρα καθώς και οι διαφορετικές μαθησιακές κουλτούρες και στάσεις των μαθητών, προκειμένου να προσφέρονται εξατομικευμένες λύσεις. Τα άτομα που χρήζουν ειδικής αγωγής πρέπει να νιώθουν ότι τα κατανοούν και ότι τα μεταχειρίζονται με τη δέουσα προσοχή, καθώς ενδέχεται να υφίστανται ψυχολογικά εμπόδια που μπορούν να ξεπεραστούν μέσω της τετα-τετα αλληλεπίδρασης. Τα ευάλωτα άτομα συνήθως διστάζουν να «εκτεθούν» στο κοινό (να διαφέρουν δηλαδή από τους άλλους/-ες). Η αναγκαιότητα της κάλυψης πληθώρας διαφορετικών αναγκών των συμμετεχόντων/-ουσών.

Ιταλία: Η διασκέδαση του μαθητή/-τριας κατά τη διαδικασία μάθησης. Η προτροπή σε σοβαρές συζητήσεις/διαλόγους που διαπνέονται από σεβασμό, μεταξύ των μαθητών/-τριών. Η αφιέρωση ωρών διδασκαλίας του προγράμματος κατάρτισης κάθε σχολείου στην ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης των μαθητών/-τριών. Η μέριμνα ώστε όλοι οι συμμετέχοντες/-ουσες να νιώθουν την αίσθηση του ανήκειν, η πρόσδοση αξίας τόσο στη γνώμη των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες όσο και στις ανάγκες του κάθε μαθητή/-τριας ξεχωριστά.

Πορτογαλία: Η έλλειψη όρεξης εκ μέρους των μαθητών/-τριών, η ενσωμάτωση των μαθητών/-τριών που προέρχονται από ευάλωτες ομάδες καθώς και οι ελλείψεις πόροι, μεταξύ άλλων.

Συμπέρασμα: Γενικά, οι εκπαιδευτές/-τριες περιορίζονται από την έλλειψη χρόνου, τη δυσκολία δημιουργίας εξατομικευμένων προγραμμάτων για κάθε μαθητή/-τρια, την ελλιπή ενσωμάτωση των περισσότερο ευάλωτων εκπαιδευόμενων, τη δυσκολία κάλυψης των αναγκών του συνόλου των εκπαιδευόμενων, καθώς και την έλλειψη εξοικείωσης με τις ήπιες δεξιότητες που απαιτούνται για κάθε εκπαιδευτικό που επιθυμεί να διδάσκει χωρίς αποκλεισμούς.

Ζητήθηκε από τους εκπαιδευτές/-τριες να προσδιορίσουν τα σημαντικότερα στοιχεία του περιεχομένου του προγράμματος κατάρτισης σχετικά με την ένταξη για τους

οργανισμούς τους, χρησιμοποιώντας μια αριθμητική τιμή από το 1 έως το 6 (1: καθόλου σημαντικό – 6 σημαντικό) για τις εξής θεματικές: **Ανθρώπινα δικαιώματα, Επικοινωνία χωρίς προκαταλήψεις, Υγεία και ασφάλεια στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, Ήπιες δεξιότητες του εκπαιδευτή/-τριας που προωθεί την ένταξη.**

Γαλλία: Οι περισσότεροι συμμετέχοντες/-ουσες θεωρούσαν ότι οι ανωτέρω θεματικές ήταν επουσιώδεις και εξέφρασαν το ενδιαφέρον τους για ζητήματα όπως η ισότητα των φύλων, οι γνώσεις για τις ιδιαιτερότητες των ευάλωτων πληθυσμών, η περιβαλλοντική ανάλυση, η εισαγωγή στους διαφορετικούς τύπους διακρίσεων, καθώς και η ιστορία και το γενικό περιβάλλον της εκπαίδευσης.

Ελλάδα: Οι περισσότεροι συμμετέχοντες/-ουσες θεωρούσαν ότι οι ανωτέρω θεματικές ήταν επουσιώδεις και εξέφρασαν το ενδιαφέρον τους για ζητήματα όπως η συνεργασία, η συναισθηματική νοημοσύνη, η διαφοροποιημένη διδασκαλία και η ενεργητική ακρόαση.

Σλοβακία: Μεταξύ των προσφερόμενων επιλογών, οι εκπαιδευτές/-τριες θα προτιμούσαν ένα πρόγραμμα κατάρτισης πάνω στην «**Υγεία και ασφάλεια στο εκπαιδευτικό περιβάλλον**», την «**Επικοινωνία χωρίς προκαταλήψεις**» και τις «**Ήπιες δεξιότητες του εκπαιδευτή/-τριας που προωθεί την ένταξη**».

Ενδιαφέρονταν επίσης για εργασία με μειονότητες, κατάρτιση πολυπολιτισμικών ομάδων, εκπαιδευτικές τεχνικές σχετικά με την ένταξη και διαχείριση ομάδων που απαρτίζονται από άτομα διαφορετικών ηλικιών.

Γερμανία: Οι εκπαιδευτές/-τριες επέλεξαν τα εξής: τα **ανθρώπινα δικαιώματα** (3 από τα 5 άτομα τα θεωρούσαν βασικής προτεραιότητας ζήτημα), η **επικοινωνία χωρίς προκαταλήψεις** (επιλέχθηκε από 4 άτομα ως ιδιαίτερα σημαντική), και οι **ήπιες δεξιότητες** του εκπαιδευτή/-τριας που προωθεί την ένταξη (βαθμολογήθηκαν από 3 άτομα ως πολύ σημαντικές).

Επιπλέον, η πρόσδοση αξίας στη διαφορετικότητα στην εκπαίδευση αναφέρθηκε ως ένα ενδεχόμενο θέμα για προχωρημένα προγράμματα κατάρτισης.

Ιταλία: Οι εκπαιδευτές/-τριες επέλεξαν κατά πλειοψηφία τα «**Ανθρώπινα δικαιώματα**» και την «**Υγεία και ασφάλεια στο εκπαιδευτικό περιβάλλον**».

Επιπλέον, οι εκπαιδευτές/-τριες υπέδειξαν την συναισθηματική νοημοσύνη και τον ορισμό των δεικτών για την ένταξη.

Πορτογαλία: Οι εκπαιδευτές/-τριες επέλεξαν κατά πλειοψηφία τα «**Ανθρώπινα δικαιώματα**» και την «**Επικοινωνία χωρίς προκαταλήψεις**».

Επιπλέον, θα τους/τις ενδιέφερε να καταρτιστούν πάνω στις ακόλουθες θεματικές: Η συμμετοχή των γονέων έχει τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στην ποιότητα της μάθησης των μαθητών/-τριων. Ο τρόπος που μπορούν να συνδυαστούν η ένταξη, η επιτυχία και η αξιοκρατία. Οι μεθοδολογίες και οι πρακτικές για την ένταξη (δημοσιεύματα με διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης ομάδων διαφορετικής ηλικίας). Στρατηγικές και μεθοδολογίες ενσωμάτωσης. Αντιρατσιστική εκπαίδευση. Εκπαίδευση των εκπαιδευτών/-τριών. Ισότητα των φύλων, προσαρμογή στις διαφορετικές ειδικές ανάγκες. Στιγμές κατά

τις οποίες είναι δυνατό να συζητηθεί η σύγκλιση διαφορετικών πολιτισμικών απόψεων: συνήθειες, συμπεριφορές, τρόπος ζωής, χειρονομίες, μουσικοί, εορτασμοί, θρησκεία κ.λπ., δεδομένου του ότι ενώ όλοι/όλες είμαστε διαφορετικοί/-ες μεταξύ μας, παραμένουμε ίσοι/-ες. Εκπαιδευτικές στρατηγικές. Η εδραίωση της εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων ως θεσμική δέσμευση που οφείλει να αναλάβει κάθε τυπικό σχολείο. Βελτιστοποίηση των δεξιοτήτων των ενηλίκων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η ισότητα των φύλων, η ελευθερία της λατρείας, της γνώμης και της έκφρασης. Η ταυτότητα φύλου. Προσαρμοσμένη διδακτέα ύλη.

Συμπέρασμα: Οι δημοφιλέστερες θεματικές ήταν η «Επικοινωνία χωρίς προκαταλήψεις», τα «Ανθρώπινα δικαιώματα» και η «Υγεία και ασφάλεια στο εκπαιδευτικό περιβάλλον». Σε δύο χώρες (Γαλλία και Ελλάδα), οι εκπαιδευτές/-τριες προτίμησαν να παραθέσουν τις δικές τους ιδέες για το πρόγραμμα κατάρτισης.

Συνομιλήσεις με τους εκπαιδευόμενους/-ες

Οι εταίροι του CONSIDER διεξήγαγαν ποιοτικές συνομιλήσεις με έναν εκπαιδευόμενο/-η που προερχόταν από κάποια ευάλωτη ομάδα. Ακολουθεί μια περίληψη των απαντήσεων των εκπαιδευόμενων.

Αρχικά, τέθηκαν στους συμμετέχοντες/-ουσες αρκετές ερωτήσεις σχετικά με τη διαθεσιμότητα ορισμένων διαδικασιών και πρωτοβουλιών για την ένταξη, στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού τους οργανισμού. Σε όλες τις χώρες, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δήλωσαν άγνοια περί διαδικασιών και πρωτοβουλιών στους οργανισμούς τους οι οποίες αφορούσαν την ένταξη. Στη Γαλλία, ο εκπαιδευόμενος/-η δήλωσε ότι υπήρχε η δυνατότητα τα προβλήματα των μαθητών/-τριων να συζητούνται προφορικά, ωστόσο δεν υφίστατο κάποια γραπτή πολιτική ή εργαλείο που να διασφαλίζει την ένταξη για όλους/όλες. Στην Ιταλία, δεν εφαρμόζονταν κάποια πολιτική ένταξης στον οργανισμό, ωστόσο η απουσία διακρίσεων διασφαλιζόταν μέσω της τήρησης βασικών αρχών κατά των διακρίσεων. Παρομοίως, κανένας/καμία από τους εκπαιδευόμενους/-ες δεν γνώριζε για τις πολιτικές για την ένταξη που εφαρμόζονταν τα σχολεία τους. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές/-τριες δεν έχουν επίγνωση των κανόνων σχετικά με την ένταξη, ενώ ενδέχεται μάλιστα να μην γνωρίζουν όλα τα οφέλη που δικαιούνται λόγω της μαθητικής τους ιδιότητας.

Ωστόσο, οι περισσότεροι μαθητές/-τριες δήλωσαν ότι στους οργανισμούς τους παρέχονταν προσβάσιμοι χώροι και εργαλεία (π.χ. ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής που μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από έναν μαθητή/-τρια με προβλήματα όρασης). Ζητήθηκε επίσης από τους μαθητές/-τριες να βαθμολογήσουν από το 1 έως το 7 ορισμένα ζητήματα όπως τις ίσες ευκαιρίες στη μάθηση, τη δικαιοσύνη εντός των οργανισμών, τη διαφορετικότητα καθώς και την αποτελεσματική διαχείριση των αναγκών των μαθητών/-τριών. Όλοι/-ες οι μαθητές/-τριες που συμμετείχαν στη συνέντευξη βαθμολόγησαν θετικά τους οργανισμούς τους, ενώ ο εκπαιδευόμενος/-η από τη Γαλλία ανέφερε ότι ένιωθε πολύ έντονα την αίσθηση του ανήκειν εντός του οργανισμού κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής του/της. Αμφότεροι/-ες οι εκπαιδευόμενοι/-ες από την Ελλάδα και τη Γαλλία ανέφεραν ότι οι οργανισμοί τους τους μοίρασαν ερωτηματολόγια για να εκφραστούν και να μοιραστούν τις ανησυχίες τους. Ωστόσο, οι δύο εκπαιδευόμενοι/-ες ισχυρίστηκαν ότι οι απόψεις και οι προτάσεις τους δεν ελήφθησαν υπόψη. Ως εκ τούτου, συμπεραίνουμε ότι παρόλο που οι οργανισμοί «μπαίνουν στον κόπο» να μοιράσουν ερωτηματολόγιο για να μάθουν τις απόψεις των μαθητών/-τριών τους, συνήθως δεν ενσωματώνουν τις προτάσεις των τελευταίων στις δομές τους.

Κατά τη διάρκεια των συνομιλήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μοιράστηκαν άλλα ζητήματα που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν κατά την παραμονή τους στο εκπαιδευτικό τους περιβάλλον. Στη Σλοβακία, η ερωτηθείσα ανέφερε ότι ήταν αδύνατο να ενταχθεί σε όλες τις δραστηριότητες με τους υπόλοιπους/-ες μαθητές/-τριες. Στην Ιταλία, οι ερωτηθέντες/-είσες ισχυρίστηκαν ότι η εκπαιδευτική διαδικασία στο κέντρο κατάρτισης που φοιτούσαν δεν λάμβανε υπόψη τις ενδεχόμενες γλωσσικές ανεπάρκειες ορισμένων μαθητών/-τριών. Πράγματι, τα γλωσσικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/-τριες με μεταναστευτικό υπόβαθρο δεν λαμβάνονται πάντοτε υπόψη σε ικανοποιητικό βαθμό. Στη Γαλλία, ο εκπαιδευόμενος/-η επεσήμανε τις οικονομικές δυσκολίες, τον γεωγραφικό αποκλεισμό

καθώς και την έλλειψη ενεργούς επικοινωνίας με το εκπαιδευτικό προσωπικό της δομής στην οποία φοιτούσε.

Γενικό συμπέρασμα

Εν γένει, τα ερωτηματολόγια και οι συνεντεύξεις ανέδειξαν την έλλειψη ευαισθητοποίησης και διαφάνειας σε ό,τι αφορά διαδικασίες και πολιτικές ένταξης για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που σχετίζονται με τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς. Από τις απαντήσεις των διευθυντών/-τριών, παρατηρούμε ότι η πλειονότητα των οργανισμών δεν έχει κάποιο όραμα για την ένταξη, ούτε κάποιο ετήσιο στρατηγικό σχέδιο με τελικό στόχο την ένταξη για όλους/όλες, και ως αποτέλεσμα, η πλειοψηφία των οργανισμών δεν διαθέτουν κάποια γραπτή πολιτική, δεν προβλέπουν πρακτικές ένταξης για όλους τους μαθητές/-τριες ούτε έχουν συντάξει κάποιο έγγραφο επικοινωνίας με το οποίο να καθορίζουν τη συμπεριφορά των μελών του προσωπικού και των εκπαιδευτών/-τριών απέναντι στους ενήλικες εκπαιδευόμενους/-ες. Ωστόσο, όλες οι ομάδες (διευθυντές/-τριες, εκπαιδευτές/-τριες και εκπαιδευόμενοι/-ες) βαθμολόγησαν τους οργανισμούς τους πολύ ευνοϊκά όσον αφορά τις πρακτικές ένταξης και ιδιαίτερα την προσβασιμότητα. Αυτό σημαίνει ότι παρόλο που οι οργανισμοί δεν διαθέτουν επίσημα έγγραφα και κατευθυντήριες γραμμές για την ένταξη, οι αρχές ένταξης μπορούν de facto να τηρούνται στις καθημερινές πρακτικές.

Τα ερωτηματολόγια του επαγγελματικού προσωπικού (διευθυντές/-τριες και εκπαιδευτές/-τριες) ανέδειξαν δύο ακόμα τομείς που χρήζουν βελτίωσης: η οργάνωση εκδηλώσεων για την ένταξη και η περαιτέρω επίσημη της προσοχής στις προτάσεις των μαθητών/-τριών. Πρώτον, στις περισσότερες περιπτώσεις ο οργανισμός δεν διοργανώνει φόρουμ ή εκδηλώσεις για την προώθηση της ένταξης, ενώ οι περισσότεροι οργανισμοί δεν γνωρίζουν περί τίνος πρόκειται τα «Προγράμματα ανάπτυξης ταλέντου». Δεύτερον, τόσο οι εκπαιδευτές/-τριες όσο και οι διευθυντές/-τριες παραδέχθηκαν ότι οι βελτιώσεις που βασίζονται στις προτάσεις των εκπαιδευόμενων δεν λαμβάνονται συστηματικά υπόψη και δεν εφαρμόζονται. Αυτή η δήλωση επιβεβαιώνει όσα είπε ο Έλληνας/Ελληνίδα εκπαιδευόμενος/-η σχετικά με το ότι τα σχόλια των μαθητών/-τριών δεν λαμβάνονται υπόψη από τους οργανισμούς στους οποίους φοιτούν, παρόλο που ο ίδιος ο οργανισμός προτρέπει τους μαθητές/-τριες να εκφράσουν τη γνώμη και τις προτάσεις τους.

Μια κοινή πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι διευθυντές/-τριες και οι εκπαιδευτές/-τριες είναι η έλλειψη κοινής κατανόησης σχετικά με τις αρχές και τις πρακτικές ένταξης. Η εν λόγω πρόκληση φαίνεται να οφείλεται στην απουσία εγγράφων πολιτικής και κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την ένταξη, τα οποία θα διευκόλυναν την κοινή αντίληψη της έννοιας της ένταξης εντός των οργανισμών. Οι εκπαιδευτές/-τριες επίσης επεσήμαναν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν όταν καλούνται να λάβουν υπόψη τις ατομικές ανάγκες και το υπόβαθρο του/της κάθε μαθητή/-τριας ξεχωριστά.

Όσον αφορά τις μαθησιακές ανάγκες, οι εκπαιδευτές/-τριες ενδιαφέρθηκαν κυρίως για ζητήματα που αφορούσαν τις θεματικές «Επικοινωνία χωρίς διακρίσεις», «Ανθρώπινα δικαιώματα» και «Υγεία και ασφάλεια στο εκπαιδευτικό περιβάλλον». Οι διευθυντές/-τριες έδειξαν περισσότερο ενδιαφέρον για πιο πρακτικά ζητήματα όπως η «Επικοινωνία χωρίς διακρίσεις», οι «Ευρωπαϊκές πολιτικές για την ένταξη» και οι «Ήπιες δεξιότητες του

διευθυντή/-τριας που προωθεί την ένταξη». Οι διευθυντές επεσήμαναν επίσης την ανάγκη για διεξαγωγή προγραμμάτων κατάρτισης πάνω στην ψηφιακή ένταξη.

Κεφάλαιο 4: Πλαίσιο ποιότητας

1. Πεδίο εφαρμογής του πλαισίου ποιότητας

Το συμπέρασμα που προέκυψε από τα ευρήματα των ερωτηματολογίων και των συνεντεύξεων ανέδειξαν την έλλειψη ευαισθητοποίησης και διαφάνειας σε ό,τι αφορά διαδικασίες και πολιτικές ένταξης για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που σχετίζονται με τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς.

Αν και η νομοθεσία εισάγει συγκεκριμένες απαιτήσεις που θα ενισχύσουν την ένταξη σε όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα, η διαφοροποίηση που παρατηρείται μεταξύ των νομοθεσιών των κρατών-μελών της ΕΕ δημιουργεί εμπόδια στη χρήση των εν λόγω απαιτήσεων ως ένα σύνολο κριτηρίων που ανήκουν σε ένα εναρμονισμένο πλαίσιο ποιότητας.

Υπό αυτό το πρίσμα, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμος ο σχεδιασμός ενός πρακτικού οδηγού για τους διευθυντές/-τριες των εκπαιδευτικών οργανισμών, προκειμένου να επανεξεταστούν όλες οι πτυχές της λειτουργίας τους και κατά συνέπεια να ξεπεραστούν τα περισσότερα, εάν όχι όλα, εμπόδια για την ένταξη των εκπαιδευόμενων/-ες.

2. Μεθοδολογία για τον σχεδιασμό του πλαισίου ποιότητας

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήσαμε για να σχεδιάσουμε το πλαίσιο ποιότητας προκειμένου να διευκολυνθεί η ένταξη στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς βασίστηκε στη δομή του διεθνούς προτύπου ISO 21001 και συγκεκριμένα στην τελευταία του έκδοση του (2018). Επιλέξαμε αυτήν τη μεθοδολογία ώστε το πλαίσιο ποιότητας που προτείνουμε στον παρόντα οδηγό να είναι συμβατό και να αξιοποιεί όλες τις εργασίες διεθνούς τυποποίησης που γίνονται σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς.

Το πρότυπο είναι ένα κοινό εργαλείο διαχείρισης για τον καθορισμό απαιτήσεων για τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις προσδοκίες των εκπαιδευόμενων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών.

Το πρότυπο ISO 21001 βασίζεται στη δομή υψηλού επιπέδου όλων των πρόσφατων προτύπων ISO. Οι απαιτήσεις χωρίζονται σε 7 ομάδες απαιτήσεων 7:

- Περιβάλλον του οργανισμού
- Ηγεσία
- Σχεδιασμός
- Υποστήριξη
- Λειτουργία
- Αξιολόγηση της απόδοσης
- Βελτίωση

Ένταξη σημαίνει άρση όλων των φραγμών προκειμένου να δίνεται η δυνατότητα σε μια σειρά διαφορετικών ατόμων με διαφορετικές ικανότητες, ανάγκες, πρότυπα συμπεριφοράς

και ηθικής, να συναντιούνται, να συμμετέχουν και να εμπλέκονται στις ίδιες διαδικασίες. Στην περίπτωσή μας, σημαίνει να επιτρέπουμε σε διαφορετικά άτομα να συμμετέχουν ισότιμα σε διαδικασίες που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τη μαθησιακή διαδικασία και τη λειτουργία ενός οργανισμού εκπαίδευσης ενηλίκων.

Μιλώντας για εμπόδια, πρέπει να τα ομαδοποιήσουμε σε 4 κύριες κατηγορίες ή πυλώνες:

- ✓ Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός
- ✓ Εκπαιδευτικό υλικό
- ✓ Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης
- ✓ Προσέγγιση διαχείρισης

Τα αποτελέσματα του πλαισίου ποιότητας θα παρουσιαστούν ως ιδέες και προτάσεις ανά πυλώνα σε κάθε παράγραφο-απαίτηση του προτύπου ISO 21001. Είναι προφανές ότι δεν αντιστοιχούν όλες οι παράγραφοι του ISO 21001 και στους 4 πυλώνες.

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται σε έναν πίνακα, ώστε κάθε ενδιαφερόμενο μέρος να μπορεί να ελέγχει γρήγορα ποιοι πυλώνες σχετίζονται με κάθε απαίτηση του ISO 21001.

3. Προτάσεις για μέτρα ένταξης

Περιβάλλον του οργανισμού

- Κατανόηση του οργανισμού και του περιβάλλοντός του

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο εκπαιδευτικός οργανισμός πρέπει να εντοπίσει όλα σχετιζόμενα εσωτερικά και εξωτερικά ζητήματα που επηρεάζουν την ένταξη διάφορων ομάδων ατόμων στη λειτουργία του οργανισμού εκπαίδευσης ενηλίκων καθώς και στην εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία και την επίτευξη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Θα πρέπει να αναλυθούν τεχνολογικοί, κοινωνικοί, πολιτικοί, περιβαλλοντικοί και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό καθώς και η προσβασιμότητα, η φιλικότητα προς τον χρήστη και η χρησιμότητά τους σε διάφορες ομάδες χρηστών.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Θα πρέπει να παρακολουθούνται νέες μορφές εκπαιδευτικού υλικού (διαδραστικός εξοπλισμός, χρήση πληροφοριακών συστημάτων, εξ αποστάσεως μάθηση κ.λπ.), λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τη χρησιμότητά τους για την κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών διάφορων ομάδων ή/και τον βαθμό στον οποίο δύνανται να τροποποιηθούν για την κάλυψη των εν λόγω αναγκών.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Οποιαδήποτε νέα προσέγγιση για τις μεθόδους κατάρτισης θα πρέπει να παρακολουθείται και να αξιολογείται, για να διευκολυνθεί η ένταξη και να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών μάθησης. Για παράδειγμα, αναπτύσσονται νέες μέθοδοι που βοηθούν τους εκπαιδευόμενους/-ες με μαθησιακές δυσκολίες.

- ✓ Προσέγγιση διαχείρισης □ Η στρατηγική κατεύθυνση της διοίκησης προς την ένταξη θα πρέπει να τεκμηριώνεται και να κοινοποιείται μέσω δηλώσεων πολιτικής, αποστολής ή/και οράματος.

- Κατανόηση των αναγκών και των προσδοκιών των ενδιαφερόμενων μερών

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Θα πρέπει να προσδιοριστούν τα κύρια ενδιαφερόμενα για την ένταξη μέρη, μαζί με τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους. Τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνουν διάφορες ομάδες εκπαιδευόμενων, λοιπών ενδιαφερόμενων καθώς και το εκπαιδευτικό, διοικητικό και λοιπό προσωπικό εκπαιδευτικών οργανισμών.

- ✓ Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός □ Ανάλογα με τις πιθανές ειδικές ανάγκες των εκπαιδευόμενων και των μελών του προσωπικού, οι εγκαταστάσεις πρέπει να αγοραστούν ή/και να διαμορφωθούν και εξοπλιστούν αναλόγως. Οι νομικές απαιτήσεις για τη διευκόλυνση και την ασφάλεια θα πρέπει να αξιολογούνται και να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό ή την επιλογή εγκαταστάσεων και εξοπλισμού.
- ✓ Εκπαιδευτικό υλικό □ Οι διαφορετικές ανάγκες των εκπαιδευόμενων θα πρέπει επίσης να καταγράφονται για τη διευκόλυνση της μαθησιακής διαδικασίας. Θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη τυχόν γλωσσικά εμπόδια, προβλήματα όρασης, μαθησιακές δυσκολίες, θρησκευτικοί συμβολισμοί, έννοιες περί του φύλου κ.λπ.
- ✓ Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης □ Μελετήστε τη νομοθεσία για να εντοπίσετε πιθανές απαιτήσεις που αφορούν τις μεθόδους κατάρτισης. Το κυριότερο, προσδιορίστε τις απαιτήσεις και τις προσδοκίες τόσο των μαθητών/-τριών όσο και των εκπαιδευόμενων.
- ✓ Προσέγγιση διαχείρισης □ Η διοίκηση πρέπει να προσδιορίσει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, τον αντίκτυπό τους στη μαθησιακή διαδικασία καθώς και καθετί δύναται να υποστηρίξει τις μαθησιακές διαδικασίες, τις ανάγκες και τις απαιτήσεις τους, όπως επίσης και να καθορίσει το σύστημα διαχείρισης που θα εφαρμόσει. Η προσέγγιση και η πρακτική εφαρμογή της πρέπει να είναι σαφής και κατανοητή τουλάχιστον στα κύρια ενδιαφερόμενα μέρη.

- Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής του συστήματος διαχείρισης για οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να καθορίζει το πεδίο εφαρμογής του συστήματος διαχείρισης, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα εσωτερικά και εξωτερικά ζητήματα καθώς και τις απαιτήσεις των ενδιαφερόμενων μερών, και να διαμορφώνει ανάλογα τις υπηρεσίες που προσφέρει.

- ✓ Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ Εκπαιδευτικό υλικό □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.

- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Η διοίκηση πρέπει να τεκμηριώνει το πεδίο εφαρμογής του συστήματος διαχείρισης και να διασφαλίζει ότι όλες οι πτυχές της λειτουργίας του είναι καθορισμένες και διασφαλισμένες. Τα ζητήματα ένταξης και τα πιθανά χάσματα πρέπει να εντοπίζονται να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά.

- Σύστημα διαχείρισης για οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να δημιουργήσει, να εφαρμόζει, να τεκμηριώνει και να βελτιώνει συνεχώς το σύστημα διαχείρισής του. Οι διαδικασίες και η αλληλεπίδρασή τους πρέπει να προσδιορίζονται, να παρακολουθούνται, να μετρώνται, να αξιολογούνται και να βελτιώνονται.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Οι διαδικασίες που σχετίζονται με τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό, όπως η συντήρησή τους, πρέπει να καθορίζονται, να ανατίθενται και να παρακολουθούνται. Η ασφάλεια και η λειτουργικότητα αποτελούν τις σημαντικότερες πτυχές του οργανισμού.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Η τεκμηρίωση θα πρέπει να είναι διαθέσιμη σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Η γλώσσα, τα μέσα και η πολυπλοκότητα θα πρέπει να προσαρμόζονται προκειμένου να περιλαμβάνουν διατάξεις για την αποφυγή των διακρίσεων και τη διασφάλιση της ένταξης τόσο εντός του οργανισμού όσο και στο πλαίσιο του συνόλου των διαδικασιών του.

Ηγεσία

- Ηγεσία και δέσμευση

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Η ανώτατη διοίκηση του οργανισμού εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να δεσμεύεται για τη χάραξη μιας στρατηγικής κατεύθυνσης, την αποτελεσματική εφαρμογή της, τη συνεχή βελτίωση του οργανισμού καθώς και την αφοσίωση στους εκπαιδευόμενους/-ες και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Οι διαδικασίες που σχετίζονται με τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό, όπως η συντήρησή τους, πρέπει να καθορίζονται, να ανατίθενται και να παρακολουθούνται. Η ασφάλεια και η λειτουργικότητα για όλους/όλες τους χρήστες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που ανήκουν στις ομάδες ειδικού ενδιαφέροντος, αποτελούν τις σημαντικότερες πτυχές του οργανισμού.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.

- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Η τεκμηρίωση θα πρέπει να είναι διαθέσιμη σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Η γλώσσα, τα μέσα και η πολυπλοκότητα θα πρέπει να προσαρμόζονται καταλλήλως για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τα κανάλια επικοινωνίας θα πρέπει επίσης να ενδείκνυνται για εκπαιδευόμενους/-ες με ειδικές ανάγκες. Η ηγεσία θα πρέπει να δρα ως πρότυπο συμπεριφοράς σε ό,τι αφορά την ένταξη, καθώς και να θεσπίσει μια σειρά κανόνων σωστής συμπεριφοράς για όλα τα μέλη του προσωπικού.

- Πολιτική

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Η ανώτατη διοίκηση θα πρέπει να καθιερώσει, να την κοινοποιήσει και να επανεξετάζει μια εκπαιδευτική πολιτική η οποία συνάδει με την αποστολή, το όραμα και το πεδίο εφαρμογής και την κοινωνική ευθύνη του οργανισμού εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς και με τις ανάγκες και τις προσδοκίες των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Η ανώτατη διοίκηση θα πρέπει να καθορίσει και να τεκμηριώσει μια εκπαιδευτική πολιτική και να την κοινοποιήσει εσωτερικά και εξωτερικά. Τα μέσα επικοινωνίας πρέπει να διευκολύνουν την ένταξη. Για παράδειγμα, τα ενδιαφερόμενα μέρη που μιλούν διαφορετικές γλώσσες ή έχουν προβλήματα όρασης πρέπει να διευκολύνονται στην πρόσβαση στην πολιτική, με πολύγλωσσες ή ηχογραφημένες εκδόσεις.

- Ρόλοι, ευθύνες και αρμοδιότητες εντός του οργανισμού

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Η ανώτατη διοίκηση θα πρέπει να καθορίζει και να αναθέτει ρόλους και ευθύνες εντός του οργανισμού, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή όλων των διαδικασιών.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.

- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Η ανώτατη διοίκηση θα πρέπει να αναθέτει ρόλους και ευθύνες σύμφωνα με τις ικανότητες και τις δεξιότητες του κάθε μέλους του προσωπικού. Οι σωματικές αναπηρίες, οι μαθησιακές δυσκολίες, τα γλωσσικά εμπόδια κ.λπ. πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των σχετικών διαδικασιών. Για την αποφυγή ή έστω την εξάλειψη των αποκλεισμών, τα καθήκοντα είναι αυτά που πρέπει να προσαρμόζονται στους ανθρώπους και όχι οι άνθρωποι στα καθήκοντα.

Σχεδιασμός

- Ενέργειες για την αντιμετώπιση των κινδύνων και την αξιοποίηση των ευκαιριών

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων θα πρέπει να προσδιορίσει τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που πρέπει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να διασφαλιστούν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, να αυξηθούν οι θετικές εξελίξεις και να ελαχιστοποιηθούν τα δυσάρεστα συμβάντα, πάντοτε με γνώμονα τη συνεχή βελτίωση.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Πρέπει να δημιουργηθεί ένας κατάλογος με τους κινδύνους. Πρέπει να εντοπιστούν οι κίνδυνοι που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στον αποκλεισμό συγκεκριμένων ομάδων ατόμων (είτε εκπαιδευόμενοι/-ες είτε μέλη του προσωπικού των οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων). Η διαχείριση των κινδύνων απαιτεί τα ακόλουθα βήματα: Προσδιορισμός του κινδύνου, ανάλυση του κινδύνου, εκτίμηση του κινδύνου (όσον αφορά την πιθανότητα και τον αντίκτυπό του), αντιμετώπιση του κινδύνου, επανεκτίμηση του κινδύνου μετά τον μετριασμό του (υπολειπόμενος κίνδυνος).

Επιπλέον, οι ευκαιρίες βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων και της ένταξης πρέπει να αξιοποιούνται σε μόνιμη βάση προκειμένου ο οργανισμός να βελτιώνεται συνεχώς.

Οι κίνδυνοι και οι ευκαιρίες συνδέονται αντιστρόφως ανάλογα, καθώς η αντιμετώπιση των κινδύνων μπορεί να δημιουργήσει ευκαιρίες και η αξιοποίηση των ευκαιριών μπορεί να οδηγήσει σε κινδύνους.

- Στόχοι του εκπαιδευτικού οργανισμού και σχεδιασμός για την επίτευξή τους

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων θα πρέπει να θέτει σαφείς και μετρήσιμους στόχους. Οι στόχοι πρέπει να είναι συνεπείς με την πολιτική και με τυχόν ισχύουσες απαιτήσεις, να κοινοποιούνται, να παρακολουθούνται και να συμβάλλουν στην ενίσχυση της ικανοποίησης των ενδιαφερόμενων μερών.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Η διοίκηση πρέπει να θέτει συγκεκριμένους στόχους, καλύπτοντας όσο το δυνατόν περισσότερες διαδικασίες. Οι στόχοι πρέπει να είναι ρεαλιστικοί και να λαμβάνονται συγκεκριμένα μέτρα για την επίτευξή τους. Για παράδειγμα, ο καθορισμός ενός στόχου για προσέλκυση 10% περισσότερων ξένων φοιτητών/-τριών σε σχέση με πέρυσι σημαίνει ότι πρέπει να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα στον τομέα του μάρκετινγκ (πολύγλωσσο προωθητικό υλικό, χρήση επιπλέον AdWords στη διαφήμιση στο διαδίκτυο), τον τομέα του εκπαιδευτικού υλικού (πολύγλωσσο υλικό), καθώς και στον τομέα των μεθόδων κατάρτισης (χρήση εκπαιδευτών/-τριων που μπορούν να επικοινωνούν αποτελεσματικά με άτομα από ποικίλα πολιτισμικά υπόβαθρα, χρήση νέων τεχνολογιών). Ένα ακόμη παράδειγμα είναι μαθήματα που απευθύνονται σε άτομα με προβλήματα ακοής, τα οποία (μαθήματα) θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την αγορά εξοπλισμού, την πρόσληψη προσωπικού με επάρκεια στη νοηματική γλώσσα, την επικοινωνία με τη χρήση των κατάλληλων μέσων κ.λπ.

- Σχεδιασμός των αλλαγών

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Όταν ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων σχεδιάζει την εισαγωγή αλλαγών, πρέπει να ακολουθηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, για να αποφευχθεί το φαινόμενο «ντόμινο». Οι πόροι, οι εξωτερικοί/-ές πάροχοι, η ανακατανομή των καθηκόντων και όλοι οι άλλοι κρίσιμοι παράγοντες πρέπει να ευθυγραμμιστούν για να συμβάλουν στο πεδίο εφαρμογής της αλλαγής.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Ελέγξτε μήπως απαιτούνται συγκεκριμένες πιστοποιήσεις για τον νέο εξοπλισμό, εάν οι προδιαγραφές του δύνανται να καλύψουν τις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες, πού θα εγκατασταθεί, εάν πρέπει να ληφθούν νέα μέτρα ασφαλείας, εάν οι χρήστες πρέπει να καταρτιστούν πάνω σε αυτόν κ.λπ. Όσον αφορά τις εγκαταστάσεις, αξιολογήστε την ασφάλειά τους, μάθετε εάν απαιτείται κάποια επίσημη άδεια (π.χ. για οικοδομικές εργασίες), τροποποιήστε τα σχέδια εκκένωσης, εάν χρειάζεται, επανεξετάστε τον εξοπλισμό ασφαλείας κ.λπ.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Εξετάστε παραμέτρους όπως εάν το νέο εκπαιδευτικό υλικό είναι κατάλληλο για τις ομάδες που θα καταρτιστούν καθώς και εάν χρειάζεται να τροποποιηθεί το πρόγραμμα σπουδών. Εξασφαλίστε τη διαθεσιμότητα του υλικού στην αγορά και διευκρινίστε εάν θα χρειαστεί να το αγοράσουν και οι εκπαιδευόμενοι/-ες.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Προσδιορίστε τις μεθόδους κατάρτισης, εκπαιδεύστε τους εκπαιδευτές/-τριες και επικυρώστε την καταλληλότητά τους για τις (στοχευμένες) ομάδες εκπαιδευόμενων.

- ✓ Προσέγγιση διαχείρισης ▮ Η διοίκηση πρέπει να θέσει συγκεκριμένους στόχους, καλύπτοντας όσο το δυνατόν περισσότερες διαδικασίες και όσο το δυνατόν περισσότερες ειδικές ομάδες ατόμων που χρήζουν ένταξης. Οι στόχοι πρέπει να είναι ρεαλιστικοί και να λαμβάνονται συγκεκριμένα μέτρα για την επίτευξή τους.

Υποστήριξη

- Πόροι

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να παρέχει τους απαιτούμενους πόρους για την ομαλή λειτουργία και τη βελτίωση του συστήματος διαχείρισης. Ως πόρους θεωρούμε, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- Ανθρώπινοι πόροι
- Εγκαταστάσεις
- Περιβάλλον για τη διεξαγωγή των εκπαιδευτικών διαδικασιών
- Παρακολούθηση και μέτρηση των πόρων
- Γνώσεις του οργανισμού
- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* ▮ Προκειμένου να διευκολυνθεί η ένταξη, ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να παρέχει τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό που απαιτούνται για να καθίσταται δυνατή η πρόσβαση και η ενεργός συμμετοχή τόσο των μελών του προσωπικού όσο και των εκπαιδευόμενων με ειδικές ανάγκες. Οι προτάσεις για την επιλογή εγκαταστάσεων και εξοπλισμού συντίθενται με βάση τις ομάδες-στόχους των εκπαιδευόμενων και τις διαφορετικές απαιτήσεις τους. Ορισμένα σημαντικά σημεία είναι, μεταξύ άλλων, τα εξής:
 - Οι ράμπες, πόρτες, ανελκυστήρες, τουαλέτες, τάξεις κ.λπ. θα πρέπει να κατασκευάζονται και να εξοπλίζονται με γνώμονα τη διευκόλυνση των ατόμων με κινητικές ή οπτικές αναπηρίες. Οι εν λόγω απαιτήσεις καθορίζονται από τις εθνικές νομοθεσίες.
 - Ο εξοπλισμός ασφαλείας πρέπει να σχεδιάζεται και για χρήση από άτομα με προβλήματα όρασης ή ακοής.
 - Δύνανται επίσης να παρέχονται αίθουσες προσευχής.
 - Πρέπει να τοποθετούνται πολύγλωσσες πινακίδες ασφαλείας ή ενημέρωσης.
 - Ο ιστότοπος πρέπει να τηρεί τα πρότυπα προσβασιμότητας και να διατίθεται σε αρκετές γλώσσες.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* ▮ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* ▮ Το προσωπικό του οργανισμού εκπαίδευσης ενηλίκων, οι ασκούμενοι/-ες και οι εξωτερικοί/-ες πάροχοι πρέπει να διαθέτουν δεξιότητες, πιθανώς απαιτούμενες επαγγελματικές πιστοποιήσεις καθώς εμπειρία και όρεξη να εργαστούν με διαφορετικές ομάδες εκπαιδευόμενων. Οι εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής, το πολύγλωσσο προσωπικό κατάρτισης και υποστήριξης, οι εξωτερικοί/-ες πάροχοι καθώς και οι γνώσεις περί πολιτισμικών ή θρησκευτικών συνηθειών αποτελούν

ορισμένα από τα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο του σχεδιασμού των μεθόδων κατάρτισης.

- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* ▯ Η διοίκηση πρέπει να δεσμευτεί για να παρέχει όλους τους πόρους που απαιτούνται για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας χωρίς αποκλεισμούς. Η κατανομή των πόρων πρέπει να επανεξετάζεται τακτικά ή όταν επέρχονται αλλαγές. Όσον αφορά την απαίτηση του προτύπου σχετικά με τις γνώσεις του οργανισμού (αντί για την παραδοσιακή προσέγγιση της κατάρτισης του προσωπικού), τα μέλη του προσωπικού και οι εξωτερικοί/-ές πάροχοι που εμπλέκονται στη μαθησιακή διαδικασία πρέπει να παρακολουθούν τα τρέχοντα επιστημονικά δεδομένα και εξελίξεις σχετικά με την ειδική αγωγή, τις στρατηγικές και μεθόδους ένταξης καθώς και να αξιοποιούν τις γνώσεις τους εντός του οργανισμού, ανταλλάσσοντας γνώσεις, απόψεις και εμπειρίες μεταξύ τους, και βοηθώντας ο ένας/μία τον άλλο/-η.

- Ικανότητα

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να προσδιορίζει τις ικανότητες των ατόμων που επηρεάζουν την απόδοση του οργανισμού, να διασφαλίζει ότι τα άτομα αυτά είναι επαρκώς ικανά, να αξιολογεί και, όποτε απαιτείται, να βελτιώνει τις ικανότητες τους προκειμένου να ανταποκρίνονται στις υφιστάμενες απαιτήσεις και να συμβάλλουν στη συνεχή βελτίωση του οργανισμού.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* ▯ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* ▯ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* ▯ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* ▯ Πρέπει να αναλυθούν οι απαραίτητες ικανότητες των μελών του προσωπικού που επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές διαδικασίες. Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι γλωσσικές ικανότητες, οι πιστοποιήσεις στην ειδική αγωγή, οι γνώσεις για κωφούς/-ες και μουγκούς/-ες καθώς και οι πολιτισμικοί/θρησκευτικοί συμβολισμοί, προκειμένου να ενταχθούν όσο το δυνατόν περισσότερες ομάδες-στόχοι. Εφόσον σε τομείς όπως η ειδική αγωγή αναπτύσσονται νέες προσεγγίσεις, η κουλτούρα συνεχούς μάθησης πρέπει να γίνει αναπόσπαστο μέρος της πολιτικής διαχείρισης. Επιπλέον, σε τέτοιες περιπτώσεις ενδέχεται να απαιτηθούν ομάδες εκπαιδευτικού προσωπικού με πολλαπλές δεξιότητες, ώστε να καταστεί εφικτή η παροχή υψηλής-ποιότητας σχετικής εκπαίδευσης.

- Επίγνωση

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να διασφαλίζει ότι όλο το προσωπικό γνωρίζει για τις πολιτικές, τη στρατηγική και τους στόχους

του οργανισμού, καθώς και για την αναμενόμενη συμβολή τους στην απόδοση-στόχο, αλλά και για τις συνέπειες σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* ▯ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* ▯ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* ▯ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* ▯ Η διοίκηση θα πρέπει να διασφαλίζει ότι το προσωπικό γνωρίζει για τις πολιτικές του οργανισμού που αφορούν την ένταξη και τις έχει κατανοήσει πλήρως, ενώ θα θεσπίσει συγκεκριμένους κανόνες και μέτρα που θα εφαρμόζονται σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης.

- Επικοινωνία

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να καθορίσει και να αναλύσει τις εσωτερικές και εξωτερικές επικοινωνίες, ως προς το τι, γιατί, πότε, με ποιον/-α και πώς θα επικοινωνεί.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* ▯ Εάν αποφασιστεί ότι η επικοινωνία θα γίνεται με τη χρήση πινακίδων, ηλεκτρονικού εξοπλισμού ή/και οποιουδήποτε άλλου μέσου πέραν της ομιλίας, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αποτελεσματικότητα αυτού. Πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι ενδεχόμενες πρακτικές όπως το σύστημα Braille, οι πολύγλωσσες πινακίδες – κείμενα, τα αρχεία βίντεο ή ήχου, ο σχεδιασμός βίντεο ή ιστοτόπων προσβάσιμων σε άτομα με αναπηρία, η αποφυγή της χρήσης πινακίδων που ενδέχεται να έχουν αρνητικό συμβολισμό για ορισμένες ομάδες.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* ▯ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* ▯ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* ▯ Η διοίκηση πρέπει να καταρτίσει ένα σχέδιο επικοινωνίας, να ελέγξει την αποτελεσματικότητά του και, αν είναι απαραίτητο, να λάβει τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα. Η κακή απόδοση στην επικοινωνία ενδέχεται να οφείλεται στα υφιστάμενα εμπόδια στην ένταξη. Οι εισερχόμενες και οι εξερχόμενες πληροφορίες πρέπει να διαβιβάζονται, να λαμβάνονται, να αναλύονται και να αξιολογούνται λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές απαιτήσεις, τα χαρακτηριστικά και τους περιορισμούς της εκάστοτε ομάδας. Για παράδειγμα, τα άτομα τρίτης ηλικίας προτιμούν την προφορική επικοινωνία, ενώ η νεολαία χρησιμοποιεί τις νέες τεχνολογίες και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

- Τεκμηριωμένες πληροφορίες

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να τεκμηριώνει τόσο τις πληροφορίες που ορίζονται ως απαιτήσεις από το πρότυπο ISO 21001

όσο και τις πληροφορίες που ορίζει ο ίδιος ως απαραίτητες για την αποτελεσματικότητα του συστήματος διαχείρισής του. Πρέπει να προσδιορίζονται τα στοιχεία αναγνώρισης και περιγραφής της τεκμηρίωσης, καθώς και οι απαιτήσεις που σχετίζονται με τη μορφή, την επανεξέταση και την έγκρισή της. Η σχετική τεκμηρίωση πρέπει να είναι διαθέσιμη σε όποιον/-α απαιτείται, καθώς και να προστατεύεται από τυχόν κινδύνους απώλειας, φθοράς, παραβίασης δεδομένων κ.λπ.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* ▯ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* ▯ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* ▯ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* ▯ Για προσαρμογές που μπορούν να εξεταστούν για τη διευκόλυνση της ένταξης, ανατρέξτε στις τεκμηριωμένες πληροφορίες που ενδεχομένως να απευθύνονται στο προσωπικό και τους/τις εταίρους του οργανισμού. Για παράδειγμα, μια διαδικασία που πρέπει να τεκμηριώνεται με τρόπο που να είναι προσβάσιμη από άτομα με προβλήματα όρασης, δύνανται να τεκμηριωθεί σε ένα αρχείο βίντεο ή με τη χρήση του συστήματος Braille. Εάν τα μέλη του προσωπικού μιλούν πολλές γλώσσες, μπορούν να δημιουργηθούν μεταφρασμένες εκδόσεις των τεκμηριώσεων. Η δήλωση πολιτικής ένταξης και τα σχετικά μέτρα πρέπει να δημοσιεύονται ή να αναρτώνται σε σημεία όπου θα είναι ορατά σε όλο το προσωπικό, τους εκπαιδευόμενους/-ες και τους επισκέπτες/-τριες. Οι κανόνες που αφορούν στην ένταξη πρέπει να γνωστοποιηθούν στους συμμετέχοντες/-ουσες (να αναγνωστούν ή να αναρτηθούν σε κάποια ηλεκτρονική πλατφόρμα, μαζί με άλλους κανόνες πριν από την έναρξη της μαθησιακής διαδικασίας).

Λειτουργία

- Λειτουργικός σχεδιασμός και έλεγχος

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να δημιουργήσει ένα σύνολο διαδικασιών για την αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών κατάρτισης ή/και προϊόντων. Οι διαδικασίες πρέπει να προβλέπουν συγκεκριμένες απαιτήσεις κατάρτισης, να καθορίζουν συγκεκριμένα κριτήρια και να εφαρμόζουν ελέγχους, να καθορίζουν τους απαιτούμενους πόρους και να τεκμηριώνονται επαρκώς.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* ▯ Οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός περιλαμβάνονται στους απαιτούμενους πόρους. Οι εκτιμήσεις για τις διαδικασίες ένταξης περιλαμβάνονται στις απαιτήσεις πόρων παραπάνω.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* ▯ Το εκπαιδευτικό υλικό περιλαμβάνεται στους απαιτούμενους πόρους. Οι εκτιμήσεις για τις διαδικασίες ένταξης περιλαμβάνονται στις απαιτήσεις πόρων παραπάνω.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* ▯ Πρέπει να σχεδιαστούν κατάλληλες και προσιτές μέθοδοι κατάρτισης και αξιολόγησης για τις ξεχωριστές ανάγκες της εκάστοτε ομάδας

εκπαιδευόμενων. Το πρόγραμμα σπουδών και οι μέθοδοι πρέπει να προσαρμόζονται είτε για ομάδες είτε ακόμη και για συγκεκριμένα άτομα. Για παράδειγμα, τα διαφορετικά επίπεδα αυτισμού απαιτούν αντίστοιχα διαφορετική αντιμετώπιση. Τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας συνήθως απαιτούν πιο παραδοσιακές μεθόδους εκπαίδευσης σε σχέση με τα νεότερα άτομα που είναι περισσότερο εξοικειωμένα με τις νέες τεχνολογίες. Εάν η σύνδεση με την αγορά εργασίας συνιστά απαίτηση, πρέπει να προσεγγιστούν μια σειρά από διαφορετικούς εργοδότες ή τοποθετήσεις εργασίας.

- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Η διοίκηση πρέπει να αναλύσει όλες τις διαδικασίες για να προσδιορίσει το σύνολο των υφιστάμενων διαφορετικών αναγκών προκειμένου να εντάξει όσο το δυνατόν περισσότερους/-ες εκπαιδευόμενους/-ες και ομάδες μάθησης.

- Απαιτήσεις για τα εκπαιδευτικά προϊόντα και υπηρεσίες

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να καθορίζει και να κοινοποιεί τις απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων που ορίζονται στην πολιτική του οργανισμού, εκείνων που προκύπτουν από την ανάλυση αναγκών που πραγματοποιήθηκε (κυρίως για την ειδική αγωγή), των απαιτήσεων που ορίζει η αγορά, η νομοθεσία κ.λπ. Όσον αφορά την επικοινωνία, όλες οι απαιτήσεις πρέπει να είναι σαφείς προς τα άμεσα ενδιαφερόμενα μέρη, και να περιλαμβάνουν πληροφορίες που αφορούν τις βασικές πτυχές των προγραμμάτων όπως τα κόστη, τις προαπαιτούμενες δεξιότητες και εμπειρία, τις πιστοποιήσεις και τη γνώση καθώς και τις διαδικασίες αξιολόγησης και επίλυσης προβλημάτων.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* ▮ Πρέπει να καθοριστούν ελάχιστες απαιτήσεις για τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό για συγκεκριμένες ομάδες, οι οποίες καθορίζονται είτε από τη νομοθεσία είτε από ένα πιστοποιημένο πρόγραμμα σπουδών. Ράμπες και άλλες τροποποιήσεις για τα άτομα με αναπηρία καθώς και εξοπλισμός ΤΠΕ, μπορούν επίσης να προβλέπονται στο πρόγραμμα σπουδών.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Οι απαιτήσεις για το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει επίσης να καθορίζονται και να κοινοποιούνται στις διάφορες ομάδες ή εκπαιδευόμενους/-ες, ειδικά εάν απαιτείται η αγορά του από τους εκπαιδευόμενους/-ες. Ο ορισμός του εκπαιδευτικού υλικού πρέπει να είναι αρκετά ευρύς για σκοπούς ένταξης. Πολύγλωσσο έντυπο υλικό και ηλεκτρονικές εκδόσεις, καθώς και αρχεία ήχου, μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για τη διευκόλυνση διαφορετικών ομάδων.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Οι μέθοδοι εκπαίδευσης πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις διαφορετικές ανάγκες και να χρησιμοποιούν υλικό ποικίλων τύπων που θα προσαρμόζεται σε διαφορετικές ανάγκες και ικανότητες. Παράλληλα, πρέπει να επιτρέπεται η διενέργεια γραπτών και προφορικών εξετάσεων. Τόσο η διδασκαλία δια ζώσης όσο και η διδασκαλία εξ αποστάσεως μπορούν επίσης να διευκολύνουν την ένταξη.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Αποτελεί καθήκον της διοίκησης ο καθορισμός του πλαισίου των απαιτήσεων μέσω της πολιτικής της, προκειμένου να διευκολυνθεί η ένταξη για όλους/όλες.

- Σχεδιασμός και ανάπτυξη των προϊόντων και υπηρεσιών κατάρτισης

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να καθιερώσει μια διαδικασία σχεδιασμού και ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών κατάρτισης. Η διαδικασία πρέπει να διασφαλίζει τη συνεκτική και ομαλή ροή του σχεδιασμού και του προγραμματισμού της ανάπτυξης, της επεξεργασίας των εισροών, της εφαρμογής των ελέγχων, του καθορισμού των εκροών και του ελέγχου των αλλαγών.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* ▯ Οι υπάρχουσες εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός θεωρούνται εισροές που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό μιας νέας εκπαιδευτικής υπηρεσίας, προκειμένου να εκτιμηθεί η επάρκειά τους για την εξυπηρέτηση ενός ευρέος φάσματος αναγκών των εκπαιδευόμενων. Είναι κατάλληλες να φιλοξενήσουν άτομα με διαφορετικούς τύπους αναπηρίας; Υπάρχει αίθουσα προσευχής; Υπάρχουν ηλεκτρονικοί υπολογιστές, γραφεία και περιφερειακά εξαρτήματα κατάλληλα για χρήση από άτομα με ειδικές ανάγκες; Για κάθε έλλειψη στις εισροές, θα πρέπει να καθοριστεί και να εφαρμοστεί μια σχετική εκροή.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* ▯ Το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει επίσης να είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να είναι προσβάσιμο και αποτελεσματικό για εκπαιδευόμενους/-ες με ειδικές ανάγκες. Πολύγλωσσο υλικό, εκδόσεις με εικόνα (βίντεο) και ήχο, συμβολισμοί που είναι κατάλληλοι για άτομα με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο ή διαφορετικές σεξουαλικές προτιμήσεις, καλό είναι να αποτελούν μέρος του σχεδιασμού του νέου προγράμματος κατάρτισης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* ▯ Οι μέθοδοι κατάρτισης πρέπει επίσης να σχεδιάζονται λαμβάνοντας υπόψη τις επιμέρους ανάγκες των διαφορετικών ομάδων. Με εκπαιδευτές/-τριες ειδικής αγωγής, προφορικές εξετάσεις, χρήση νοηματικής γλώσσας και πολύγλωσσους εκπαιδευτές/-τριες, θα ενισχυθεί επαρκώς η ένταξη ενός ευρύτερου φάσματος εκπαιδευόμενων.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* ▯ Η διοίκηση πρέπει να υποστηρίζει ενεργά τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης που μπορεί να περιλαμβάνουν εκπαιδευόμενους/-ες με διαφορετικές ανάγκες. Για τις πολιτικές, τη χρηματοδότηση, τις διαδικασίες, τις προσλήψεις και τις συμβάσεις που απαιτούνται, αποκλειστική ευθύνη έχει η διοίκηση.

- Έλεγχος των εξωτερικά παρεχόμενων διαδικασιών, προϊόντων και υπηρεσιών

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να ασκεί έλεγχο σε παρόχους και υπεργολάβους οι οποίοι/-ες παρέχουν υπηρεσίες ή υλικό που σχετίζεται με τις διαδικασίες κατάρτισης. Ο έλεγχος περιλαμβάνει αξιολόγηση, επιλογή, παρακολούθηση και επαναξιολόγηση.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* ▯ Όταν αγοράζεται και εγκαθίσταται εξοπλισμός, όπως λογισμικό ή εξοπλισμός για άτομα π.χ. με σωματική αναπηρία, τόσο οι πιστοποιήσεις του/της παρόχου όσο και του ίδιου του εξοπλισμού πρέπει να ζητούνται και να

αξιολογούνται, σε περιπτώσεις στις οποίες ισχύουν απαιτήσεις πιστοποίησης. Για παράδειγμα, πρέπει να ζητηθεί πιστοποιημένο λογισμικό για άτομα με προβλήματα όρασης καθώς και πιστοποιητικά για την προσαρμογή μιας ράμπας σε ένα όχημα για τη μεταφορά ατόμων σε αναπηρικά καροτσάκια. Ένα άλλο παράδειγμα είναι τα τρόφιμα χαλάλ και κοσέρ για τους Εβραίους/-ες και Μουσουλμάνους/-ες εκπαιδευόμενους/-ες, στην περίπτωση που ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων προσφέρει γεύματα.

- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Αυτό ισχύει μόνο όταν κάποιο μέρος της διαδικασίας κατάρτισης παρέχεται από εξωτερικούς φορείς. Για παράδειγμα, όταν οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρακολουθούν πρακτική εκπαίδευση σε κάποιον εξωτερικό οργανισμό. Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να διασφαλίσει ότι πληρούνται οι απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών/σχεδιασμού, μέσα από την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του εν λόγω εξωτερικού φορέα.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Είναι καθήκον της διοίκησης η αξιολόγηση, η επιλογή και η εφαρμογή μέτρων παρακολούθησης καθώς και η αξιολόγηση όλων των εξωτερικών μερών. Η συμφωνία με την πολιτική του εξωτερικού οργανισμού σχετικά με την ένταξη πρέπει επίσης να συνιστά απαίτηση για όλους τους σημαντικούς εξωτερικούς/-ές παρόχους.

- Παράδοση των προϊόντων και υπηρεσιών κατάρτισης

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Η διεξαγωγή των υπηρεσιών κατάρτισης θα πρέπει να πραγματοποιηθεί αφού διασφαλιστεί ότι έχουν εκπληρωθεί όλες οι προσαρμογές.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Δεν υπάρχουν πρόσθετες απαιτήσεις για την παράδοση της κατάρτισης που να διευκολύνουν την ένταξη, εκτός από αυτές που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους/απαιτήσεις. Θα χρειαστούν εξοπλισμός και λογισμικό, όπως ασφαλή ντουλάπια που κλειδώνουν και τεχνικές κρυπτογράφησης δεδομένων, προκειμένου να προστατευτούν τα προσωπικά δεδομένα τα οποία πολλές φορές ανήκουν σε ειδικές κατηγορίες (υγειονομικά δεδομένα, θρησκεία ή εθνικότητα).
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Δεν υπάρχουν πρόσθετες απαιτήσεις για την παράδοση της κατάρτισης που να διευκολύνουν την ένταξη, εκτός από αυτές που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους/απαιτήσεις.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Αυτό ισχύει μόνο όταν κάποιο μέρος της διαδικασίας κατάρτισης παρέχεται από εξωτερικούς φορείς. Για παράδειγμα, όταν οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρακολουθούν ένα μέρος του προγράμματος (π.χ. χρησιμοποιώντας ειδικό εξοπλισμό) σε έναν εξωτερικό φορέα. Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να διασφαλίσει ότι πληρούνται οι απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών/σχεδιασμού (συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων ένταξης), μέσα από την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του εν λόγω εξωτερικού φορέα.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Η διοίκηση πρέπει να διασφαλίσει ότι υπάρχουν διαδικασίες στην προεισαγωγική φάση καθώς και στη φάση διαμορφωτικής αξιολόγησης, οι οποίες

επιτρέπουν στους συμμετέχοντες/-ουσες να προσδιορίσουν τις επιμέρους ανάγκες τους, καθώς και ότι το περιεχόμενο, το υλικό και η μεθοδολογία μάθησης είναι προσαρμοσμένα έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες των εκπαιδευόμενων. Όσον αφορά την εισαγωγή εκπαιδευόμενων που μπορεί να μην είναι σε θέση να κατανοήσουν και να αξιολογήσουν τις απαιτήσεις, τα προγράμματα σπουδών και τις διαδικασίες, η διοίκηση θα πρέπει να προσεγγίζει και να επικοινωνεί με τα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οι γονείς ή οι κηδεμόνες. Επιπλέον, η προεισαγωγική φάση πρέπει να έχει σχεδιαστεί προσεκτικά προκειμένου να διευκολύνει διαφορετικούς εκπαιδευόμενους/-ες με διαφορετικές δεξιότητες και απαιτήσεις στον προσδιορισμό εάν το πρόγραμμα εκμάθησης είναι κατάλληλο για αυτούς/-ές. Ο προσδιορισμός και η εφαρμογή των απαιτήσεων του ΓΚΠΔ καθώς και ο διορισμός ενός Υπεύθυνου/-ης Προστασίας Δεδομένων (Data Protection Office, *DPO*) αποτελούν επίσης απαιτήσεις, καθώς ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων θα επεξεργάζεται πληθώρα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ήδη από την προεισαγωγική φάση, τα οποία θα ανήκουν τόσο σε εκπαιδευόμενους/-ες όσο και σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Ο/Η *DPO* πρέπει επίσης να αποφασίζει με προσοχή ποια δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα απαιτείται να διαβιβαστούν σε εξωτερικά μέρη καθώς και ποια είναι η νομική βάση και οι ισχύουσες απαιτήσεις για την εν λόγω διαβίβαση.

- Κυκλοφορία των προϊόντων και υπηρεσιών κατάρτισης

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να εφαρμόζει και να ελέγχει διαδικασίες για τον έλεγχο και την παράδοση των υπηρεσιών κατάρτισης, τόσο για τις φάσεις προεισαγωγής, εισαγωγής, παροχής κατάρτισης και αξιολόγησης, όσο και για πτυχές όπως η ταυτοποίηση και ιχνηλασιμότητα, η επεξεργασία και η διατήρηση της ιδιοκτησίας των εκπαιδευόμενων και των τρίτων μερών, καθώς και ο έλεγχος των αλλαγών.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.

- Έλεγχος των εκπαιδευτικών μη-συμμορφούμενων αποτελεσμάτων

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Όταν η διαδικασία κατάρτισης ή τα αποτελέσματα δεν συνάδουν με τις προγραμματισμένες προσαρμογές, είτε κατόπιν εσωτερικής διαπίστωσης είτε εξωτερικής από τους εκπαιδευόμενους/-ες ή άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα.

Τα κατάλληλα μέτρα μπορεί να αναφέρονται στη διόρθωση, την προσφορά αποζημίωσης στους εκπαιδευόμενους/-ες, την εκ νέου παράδοση της κατάρτισης κ.λπ.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Σχεδιασμός επαρκών διαδικασιών διαμορφωτικής αξιολόγησης που θα επιτρέπουν τον έλεγχο των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων που δεν συμμορφώνονται με τις συγκεκριμένες ανάγκες που έχουν εκφράσει οι εκπαιδευόμενοι/-ες μεμονωμένα ή ανά ομάδες. Η διαμορφωτική αξιολόγηση θα επιτρέψει την έγκαιρη προσαρμογή των παραμέτρων της μαθησιακής διαδικασίας για την κάλυψη αυτών των αναγκών.

Αξιολόγηση της απόδοσης

- Παρακολούθηση, μέτρηση, ανάλυση και αξιολόγηση

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να δημιουργήσει έναν πίνακα παρακολούθησης που να καλύπτει τις πιο σημαντικές πτυχές ή/και την παροχή υπηρεσιών κατάρτισης. Τι, πώς, πότε, με ποια κριτήρια και πώς πρέπει να αξιολογούνται τα αποτελέσματα, ώστε ο οργανισμός να αποδίδει ικανοποιητικά και να χρησιμοποιεί αποτελεσματικότερα το σύστημα διαχείρισής του; Μία από τις κρίσιμες παραμέτρους που πρέπει να παρακολουθούνται είναι το επίπεδο ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων, των ενδιαφερόμενων μερών και του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των παραπόνων.

Τα κατάλληλα μέτρα μπορεί να αναφέρονται στη διόρθωση, την προσφορά αποζημίωσης στους εκπαιδευόμενους/-ες, την εκ νέου παράδοση της κατάρτισης κ.λπ.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Προκειμένου να συλλεχθούν πληροφορίες και δεδομένα από διαφορετικές ομάδες εκπαιδευόμενων, ενδιαφερόμενων μερών και προσωπικού, θα πρέπει να επιλεγεί ένα σύνολο εργαλείων. Στα εργαλεία όπως τα ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια, οι συσκευές απάντησης βαθμολογίας ικανοποίησης και άλλες τεχνολογικές λύσεις, η γλώσσα, η ευκολία χρήσης, η φρασεολογία, τα σύμβολα που χρησιμοποιούνται κ.λπ. θα πρέπει να προσαρμοστούν στις διαφορετικές δεξιότητες, πολιτισμούς, ηλικίες καθώς και σε άλλα ειδικά χαρακτηριστικά των ομάδων-στόχων.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Η παρακολούθηση, η μέτρηση, η ανάλυση και η αξιολόγηση συνιστούν βασικά καθήκοντα της ανώτατης διοίκησης. Οι πληροφορίες που ζητούνται πρέπει να είναι διαφορετικές ή ισορροπημένες ανάλογα με τα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες των διαφορετικών ομάδων εκπαιδευόμενων, ενδιαφερόμενων μερών και προσωπικού. Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων θα πρέπει να στοχεύει στην ένταξη

ενός ευρέος φάσματος ομάδων-στόχων. Για παράδειγμα, η ευκολία πρόσβασης είναι μια σημαντική βοήθεια για τα άτομα με αναπηρία, ο σεβασμός των πολιτισμικών ή θρησκευτικών υποβάθρων είναι ένα ακόμη στοιχείο βαρύνουσας σημασίας για τα άτομα με διαφορετικά κοινωνικά χαρακτηριστικά κ.λπ.

- Εσωτερικός έλεγχος

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να προγραμματίζει, να διενεργεί και να επανεξετάζει τα αποτελέσματα των εσωτερικών ελέγχων, προκειμένου να επαληθεύει τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις καθώς και την αποτελεσματικότητα του συστήματος διαχείρισης. Οι ελεγκτές/-τριες πρέπει να είναι καταρτισμένοι/-ες και αμερόληπτοι/-ες και να αναφέρουν τα αποτελέσματα στη διοίκηση προκειμένου να εντοπίζονται ευκαιρίες για βελτίωση ή διόρθωση, ή/και τυχόν διορθωτικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.

- Επανεξέταση της διαχείρισης

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, η ανώτατη διοίκηση του οργανισμού εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να επανεξετάζει το σύστημα διαχείρισης και τη στρατηγική για να επαληθεύει τη συνοχή, την καταλληλότητα, την επάρκεια και την αποτελεσματικότητά του.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* Η ανώτατη διοίκηση πρέπει επίσης να επανεξετάζει την εφαρμογή των διαδικασιών, των κανόνων και των μέτρων που αποσκοπούν ειδικά στην ένταξη. Ένα ειδικό εκτεταμένο μέρος της τεκμηρίωσης των σχετικών συζητήσεων της ανώτατης διοίκησης πρέπει να εξετάζει τις εισροές και να αποφασίζει για τις ενέργειες (εκροές) που θα πραγματοποιηθούν για σκοπούς ένταξης. Για παράδειγμα, έχει επιτύχει ο οργανισμός τους στόχους που έθεσε η διοίκηση το περασμένο έτος; Χρειάζεται ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων επενδύσεις σε κτίρια ή εξοπλισμό για την κάλυψη αναγκών ειδικών ομάδων-στόχων; Υπάρχει ανάγκη για ειδική κατάρτιση του προσωπικού σχετικά με την ενίσχυση της ένταξης; Υπήρχαν παράπονα για μη κάλυψη

των αναγκών συγκεκριμένων ομάδων εκπαιδευόμενων; Ποιοι θα είναι οι στόχοι πολιτικής σχετικά με την ένταξη για το επόμενο έτος;

Βελτίωση

- Μη συμμόρφωση και διορθωτικά μέτρα

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Όταν εντοπίζονται ή αναφέρονται περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με μια απαίτηση, προσδοκία κ.λπ., ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να αξιολογεί τα βαθύτερα αίτια, τον αντίκτυπο (σοβαρότητα) και το εάν είναι δυνατό να διορθωθεί και, στη συνέχεια, να αναζητήσει τρόπους να εφαρμόσει αντίστοιχα διορθωτικά μέτρα και να ελέγξει την αποτελεσματικότητά τους.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Για παράδειγμα, εάν συνέβη (ή παραλίγο να συμβεί) ένα ατύχημα με ένα άτομο με αναπηρία σε καροτσάκι, η άμεση αντίδραση θα ήταν η αντιμετώπιση των ενδεχόμενων τραυματισμών καθώς και η επίλυση των ελαττωμάτων των εγκαταστάσεων. Σε υψηλότερο επίπεδο, ένα διορθωτικό μέτρο θα ήταν να οριστεί μια διαδικασία διμηνιαίων επιθεωρήσεων στις εγκαταστάσεις για ζημιές.

- Συνεχής βελτίωση

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να διενεργεί διαδικασίες ανάλυσης και αξιολόγησης για να βελτιώνει συνεχώς την καταλληλότητα, την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του συστήματος διαχείρισης.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* □ Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* □ Η ανώτατη διοίκηση πρέπει να επανεξετάζει όλες τις βελτιώσεις για να διαπιστώνει εάν δύνανται επίσης να συμβάλουν στον στόχο που αφορά την ένταξη.

- Ευκαιρίες για βελτίωση

Πεδίο εφαρμογής της απαίτησης: Ο οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να αναζητά ευκαιρίες βελτίωσης για να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις και να βελτιώνει την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων και των λοιπών ενδιαφερόμενων μερών.

- ✓ *Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Εκπαιδευτικό υλικό* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης* Δεν προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για σκοπούς ένταξης.
- ✓ *Προσέγγιση διαχείρισης* Η ανώτατη διοίκηση πρέπει να προσδιορίσει τις ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν για την ενίσχυση της ένταξης, αξιολογώντας τις ανάγκες και τις ευκαιρίες διαφορετικών ομάδων εξωτερικών ενδιαφερόμενων.

4. Πίνακας μέτρων για την ένταξη με βάση το πρότυπο ISO 21001

Απαίτηση προτύπου ISO 21001	Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός	Εκπαιδευτικό υλικό	Μέθοδοι εκπαίδευσης/κατάρτισης	Προσέγγιση διαχείρισης
Περιβάλλον του οργανισμού				
Κατανόηση του οργανισμού και του περιβάλλοντός του	X	X	X	X
Κατανόηση των αναγκών και των προσδοκιών των ενδιαφερόμενων μερών	X	X	X	X
Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής του συστήματος διαχείρισης για οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων	-	-	-	X
Σύστημα διαχείρισης για εκπαιδευτικούς οργανισμούς	X	-	-	X
Ηγεσία				
Ηγεσία και δέσμευση	X	-	-	X
Πολιτική	-	-	-	X
Ρόλοι, ευθύνες και αρμοδιότητες εντός του οργανισμού	-	-	-	X
Σχεδιασμός				
Ενέργειες για την αντιμετώπιση των κινδύνων και την αξιοποίηση των ευκαιριών	-	-	-	X
Στόχοι του εκπαιδευτικού οργανισμού και σχεδιασμός για την επίτευξή τους	-	-	-	X
Σχεδιασμός των αλλαγών	X	X	X	X
Υποστήριξη				
Πόροι	X	X	-	X
Ικανότητα	-	-	-	X
Επίγνωση	-	-	-	X
Επικοινωνία	X	-	-	X
Τεκμηριωμένες πληροφορίες	-	-	-	X
Λειτουργία				
Λειτουργικός σχεδιασμός και έλεγχος	X	X	X	X
Απαιτήσεις για τα εκπαιδευτικά προϊόντα και υπηρεσίες	X	X	X	X

Σχεδιασμός και ανάπτυξη των προϊόντων και υπηρεσιών κατάρτισης	X	X	X	X
Έλεγχος των εξωτερικά παρεχόμενων διαδικασιών, προϊόντων και υπηρεσιών	X	X	X	X
Παράδοση των προϊόντων και υπηρεσιών κατάρτισης	X	X	X	X
Κυκλοφορία των προϊόντων και υπηρεσιών κατάρτισης	-	-	-	-
Αξιολόγηση της απόδοσης				
Παρακολούθηση, μέτρηση, ανάλυση και αξιολόγηση	X	-	-	X
Εσωτερικός έλεγχος	-	-	-	-
Επανεξέταση της διαχείρισης	-	-	-	X
Βελτίωση				
Μη συμμόρφωση και διορθωτικά μέτρα	-	-	-	X
Συνεχής βελτίωση	-	-	-	X
Ευκαιρίες για βελτίωση	-	-	-	X

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Καλές πρακτικές

Γαλλία

Καλές πρακτικές

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Καναδάς
Οργανισμός:	Montréal University (Πανεπιστήμιο του Μόντρεαλ)
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	10.000, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτών/-τριών και των μελών προσωπικού
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	11.000 διπλώματα
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Άγνωστο
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Άγνωστο
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Διαφοροποίηση των πρακτικών για την προώθηση της επιτυχίας για όλους/-ες
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	<p>Το Montréal University παρατήρησε ότι οι φοιτητές/-τριες του έχουν εκπαιδευτικό υπόβαθρο με ολοένα και διαφορετικότερα κοινωνικοπολιτισμικά προφίλ και, ως εκ τούτου, έχουν εξίσου ποικιλόμορφες ανάγκες.</p> <p>Ένας καλός τρόπος ένταξης όλων αυτών των διαφορετικών τύπων εκπαιδευόμενων είναι να διαφοροποιηθούν οι πρακτικές διδασκαλίας.</p> <p>Πρώτα απ' όλα, η ενσωμάτωση πρακτικών ένταξης σημαίνει προσφορά πρακτικών που διαφέρουν από την παραδοσιακή 3ωρη διάλεξη, πράγμα το οποίο με τη σειρά του σημαίνει προσθήκη διαφορετικών στρατηγικών διδασκαλίας προκειμένου οι φοιτητές/-τριες, ανεξάρτητα</p>

από το στυλ μάθησής τους, να είναι σε θέση να βρίσκουν αυτό που θέλουν.

Αυτή η προσέγγιση μεταφράζεται σε στρατηγικές όπως η «αντίστροφη διδασκαλία» όπου οι φοιτητές/-τριες παρακολουθούν βίντεο εκτός τάξης και, μόλις συγκεντρώνονται πάλι στην τάξη, επιδίδονται σε συζήτηση και ομαδική εργασία, εφαρμόζοντας στην πράξη τις έννοιες τις οποίες διδάχθηκαν.

Άλλες στρατηγικές που αναφέρθηκαν περιλαμβάνουν τα εξής:

Τη χρήση συγγραμμάτων για φοιτητές/-τριες με δυσλεξία.

Τη δυνατότητα των φοιτητών/-τριων να επιλέξουν μεταξύ διαφορετικών μορφών εργασίας για το ίδιο θέμα.

Τη δυνατότητα των φοιτητών/-τριων να επιλέξουν διαφορετικά θέματα υιοθετώντας παρόμοια προσέγγιση.

Τη χρήση ενός σχεδίου μαθήματος που περιλαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες.

Τη δυναμική φύση της αξιολόγησης. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιούν τη μέθοδο της συνεχούς αξιολόγησης ή της αξιολόγησης για τη μάθηση, όπου κάθε φοιτητής/-τρια καλείται να δημιουργήσει μια εργαλειοθήκη ή ένα χαρτοφυλάκιο στο οποίο θα κατατίθεται μια εργασία στο τέλος κάθε μαθήματος. Αυτή η εργασία μπορεί να πάρει πολλές μορφές (πρακτική, στοχαστική ή συνεργατική). Για την παρούσα προσέγγιση, είναι μείζονος σημασίας η δυνατότητα του/της εκπαιδευτικού να επεμβαίνει συνεχώς στη μαθησιακή διαδικασία του φοιτητή/-τριας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, μέσω της ανάπτυξης εργαλειοθηκών, οι εκπαιδευτικοί μπορούν ευκολότερα να προωθήσουν την ένταξη. Για παράδειγμα, μια εργαλειοθήκη που αναπτύχθηκε από τον Steve Geoffrion περιλαμβάνει διαδικτυακά σεμινάρια (webinars), βίντεο για αναστοχασμό, και πρακτικές ασκήσεις, τα οποία χρησιμοποιεί συμπληρωματικά στις διαλέξεις του.

*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:	Οι φοιτητές/-τριες, ανεξάρτητα από τα χαρακτηριστικά τους/τις, σημειώνουν υψηλότερα ποσοστά επιτυχίας, και οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να εξυπηρετούν καλύτερα τις ανάγκες του κάθε μαθητή/-τριας.
--	---

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Μεξικό
Οργανισμός:	Universidad Iberoamericana, Mexico City (Ιβηροαμερικανικό Πανεπιστήμιο της Πόλης του Μεξικού)
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	799 εκπαιδευτές/-τριες / άγνωστο
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Περισσότερα από 200 διπλώματα και άλλα προγράμματα σπουδών, 34 προπτυχιακά και 39 μεταπτυχιακά προγράμματα
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Άγνωστο
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Άγνωστο
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Ένταξη
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	Με μια συμφωνία που υπεγράφη το 1999 μεταξύ της ένωσης «Libre Acceso» και του Τμήματος Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου της Πόλης του Μεξικού, ιδρύθηκε το πρόγραμμα «Espacios dignos». Αυτό το πρόγραμμα στοχεύει (μέσω της συνεργασίας με ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, πολιτικές και δημόσιες οργανώσεις καθώς και επιχειρήσεις) να προωθήσει την εξάλειψη των φυσικών, κοινωνικών και πολιτισμικών φραγμών. Ορισμένες δράσεις που αναλαμβάνουν είναι, μεταξύ άλλων, οι εξής:

	<p>Η αξιολόγηση της προσβασιμότητας σε περισσότερα από 300 δημόσια και ιδιωτικά κτίρια στην Πόλη του Μεξικού από φοιτητές/-τριες αρχιτεκτονικής.</p> <p>Η συμμετοχή σε διαφορετικές ομάδες και επιτροπές: Επιτροπή για την ανάπτυξη του έργου του Επίσημου Μεξικανικού Προτύπου για την Προσβασιμότητα και τις Μεταφορές, Ομάδα του Συμβουλίου για την Ενσωμάτωση των Ατόμων με Αναπηρία της Κυβέρνησης της Πόλης του Μεξικού, κ.λπ.</p> <p>Η συμμετοχή και η οργάνωση συνεδρίων για την προσβασιμότητα: Συνέδριο Αρχιτεκτονικής και Προσβασιμότητας το 2005 εντός του χώρου του Πανεπιστημίου, συμμετοχή στο 4^ο Διεθνές Συνέδριο «United with Disability» (Μένουμε Ενωμένοι/-ες στην Αναπηρία). Κατάρτιση και ευαισθητοποίηση σχετικά με την έννοια της αναπηρίας μεταξύ των φοιτητών/-τριών, των μελών του προσωπικού και των εξωτερικών παραγόντων, για παράδειγμα με τα μέλη του προσωπικού του Εθνικού Συμβουλίου για την Πρόληψη των Διακρίσεων (National Council to Prevent Discrimination, CONAPRED).</p>
*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:	Οι φοιτητές/-τριες ενημερώνονται για τα υφιστάμενα ζητήματα ένταξης, προβαίνουν άμεσα και έμπρακτα στην αντιμετώπισή τους, και συμμετέχουν στη γενική αξιολόγηση της πόλης υπό το πρίσμα των ζητημάτων ένταξης.

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Ιταλία
Οργανισμός:	Universita Cattolica del Sacro Cuore (Καθολικό Πανεπιστήμιο της Ιεράς Καρδιάς)
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	1.272 / 4.160
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Όλων των κατηγοριών, 10.000 απόφοιτοι/-ες ανά έτος

Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Άγνωστο
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Άγνωστο
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Ένταξη και κατανόηση της έννοιας της αναπηρίας και των ΑΜΕΑ από άτομα χωρίς αναπηρία
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	<p>Το Università Cattolica del Sacro Cuore στην Ιταλία διεξήγαγε την καμπάνια «Mettiti nei miei panni» («Έλα στη θέση μου») εσωτερικά για 2^η συνεχή χρονιά. Πρόκειται για μια ημερίδα ανοιχτή προς όλους εκείνους/-ες, ανεξάρτητα από το αν είναι φοιτητές/-τριες, τεχνικό προσωπικό, διαχειριστές/-τριες ή εκπαιδευτικοί, που θέλουν να δουν πώς είναι να ζεις με έναν περιορισμό, είτε κινητικό είτε οπτικό (σε αναπηρικό καροτσάκι ή με κορδέλα στα μάτια). Οι εθελοντές/-τριες καλούνται να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένες καταστάσεις της καθημερινής ζωής των φοιτητών/-τριων, όπως το να πηγαίνουν στο κυλικείο, να διασχίζουν το πεζοδρόμιο, να παρακολουθούν μαθήματα στις τάξεις, συνοδευόμενοι/-ες από έναν εθελοντή/-τρια και, το σημαντικότερο, από ένα άτομο που ζει πράγματι με την εν λόγω αναπηρία. Έτσι, ο συμμετέχων/-ουσα συνθέτει μια κατά πολύ πληρέστερη εικόνα για τη ζωή ενός ΑΜΕΑ. Όσοι/όσες επιθυμούν να εμβαθύνουν περαιτέρω σε αυτήν την εμπειρία, μπορούν να συμμετάσχουν σε δύο ή τρία εκπαιδευτικά εργαστήρια «ομάδων εστίασης», όπου μπορούν να ανταλλάξουν με άλλα άτομα τις σκέψεις τους πάνω σε όσα έμαθαν/βίωσαν στο πλαίσιο του προγράμματος.</p>
*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:	Η ενημέρωση όλων σχετικά με τα ζητήματα ένταξης καθώς και η ευαισθητοποίηση των ατόμων που δεν τα αφορούν/επηρεάζουν άμεσα οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένα άτομο με αναπηρία.

Ελλάδα

Καλές πρακτικές

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Η.Π.Α.
Οργανισμός:	Harvard (Χάρβαρντ)
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	2.400 / 16.000
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	3.700
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Άγνωστο
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Πάγια εφαρμογή
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	<p>Εθελοντικός Αυτοπροσδιορισμός</p> <p>Ως νόμιμος και υπεύθυνος εργοδότης, το Harvard οφείλει να προτρέπει τους αιτούντες/-ούσες εργασία και τους εργαζόμενους/-ες να προσδιορίζουν εθελοντικά το φύλο, τη φυλή και την εθνικότητά τους, την υπαγωγή ή μη σε καθεστώς βετεράνου, καθώς και τυχόν αναπηρίες που έχουν. Οι ανωτέρω πληροφορίες χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση της προόδου του Harvard σε σχέση με: τον στόχο του να παραμένει ένας πλήρως αντιπροσωπευτικός και ενταξιακός οργανισμός ο οποίος παρέχει ίσες ευκαιρίες απασχόλησης</p> <p>Ετήσιοι στόχοι θετικού διαχωρισμού:</p> <p>Ποσοστά προσλήψεων βετεράνων υπό καθεστώς προστασίας</p> <p>Στόχος αξιοποίησης (ή απασχόλησης) ατόμων με αναπηρία</p> <p>https://hr.harvard.edu/affirmative-action-programs</p>

<p>*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:</p>	<p>Οι εργαζόμενοι/-ες μπορούν να εκφράζονται ελεύθερα χωρίς να αισθάνονται ότι επικρίνονται για το ποιου/-ες είναι.</p>
---	---

<p>Βέλτιστη πρακτική</p>	
<p>Χώρα:</p>	<p>Ηνωμένο Βασίλειο</p>
<p>Οργανισμός:</p>	<p>University of St. Andrews (Πανεπιστήμιο του Σεντ Άντριους)</p>
<p>*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:</p>	<p>1.137 ακαδημαϊκό προσωπικό</p>
<p>Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):</p>	<p>Όλοι οι επιστημονικοί κλάδοι του πανεπιστημίου</p>
<p>Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)</p>	<p>Άγνωστο</p>
<p>*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:</p>	<p>Συνεχής</p>
<p>Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:</p>	<p>Ένταξη</p>
<p>Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:</p>	<p>Δήλωση πολιτικής αναφορικά με τους ευάλωτους φοιτητές/-τριες. Το Πανεπιστήμιο και το προσωπικό του έχουν συλλογικό και ατομικό καθήκον να μεριμνούν για την υποστήριξη και τη διασφάλιση της ευημερίας των ευάλωτων φοιτητών/-τριών και, όπου είναι δυνατό, για την πρόληψη και αναφορά σχετικών περιστατικών που ανακαλύπτονται ή που υπάρχουν υπόνοιες ότι λαμβάνουν χώρα. Υπάρχει μια σειρά από υφιστάμενες Πολιτικές που αφορούν το καθήκον του Πανεπιστημίου να φροντίζει τους φοιτητές/-τριες και το προσωπικό του. Αυτές είναι, μεταξύ άλλων, οι εξής: Πολιτική Ίσως Ευκαιριών Πολιτική για την Ισότητα των Ατόμων με Αναπηρία Πολιτική Φυλετικής Ισότητας Πολιτική Πειθαρχίας</p>

	<p>Πολιτική για ζητήματα Παρενόχλησης και Εκφοβισμού Πολιτική Παραπόνων Πολιτική Υγείας και Ασφάλειας Πολιτική Ψυχικής Υγείας και Ευημερίας Πολιτική Αναρρωτικών Αδειών Κατευθυντήριες γραμμές για τη Διαχείριση του Στρες των Διευθυντικών Στελεχών και των Εργαζόμενων του Οργανισμού Πολιτική για την Αντιμετώπιση του Επαγγελματικού Στρες Φοιτητές/-τριες (και προσωπικό που εργάζεστε με φοιτητές/-τριες),</p> <p>«Παρακαλούμε ανατρέξτε στις διαδικαστικές κατευθυντήριες γραμμές για ευάλωτους φοιτητές/-τριες για πιο λεπτομερή καθοδήγηση.</p> <p>Οι φοιτητές/-τριες και τα μέλη του προσωπικού που εργάζονται με φοιτητές/-τριες πρέπει να ενθαρρύνονται να έρχονται σε επικοινωνία με την Υπηρεσία Εξυπηρέτησης Φοιτητών/-τριων, σε περίπτωση που υποψιάζονται ότι κάποιος/-α φοιτητής/-τρια βρίσκεται σε ευάλωτη θέση, ώστε η κατάστασή του/της να αξιολογηθεί επιμελώς και να αντιμετωπιστεί βάσει ενός εύλογου και αποτελεσματικού σχεδίου. Ωστόσο, το Πανεπιστήμιο υπενθυμίζει ότι κάθε άτομο είναι επίσης υπεύθυνο για την υγεία και την ευημερία του, και οφείλει να μεριμνά ώστε να μην θέτει τον εαυτό του σε κίνδυνο φτάνοντας στο σημείο να περιοριστούν οι προσωπικές τους επιλογές επειδή επέλεξε να βοηθήσει έναν ευάλωτο φοιτητή/-τρια. Εάν κάποιος ευάλωτος φοιτητής/-τρια που γνωρίζετε έχει βιώσει εκφοβισμό, διακρίσεις, κακοποίηση, επίθεση ή παρενόχληση οποιουδήποτε είδους, μπορείτε να αναφέρετε τέτοιου είδους περιστατικά ανώνυμα χρησιμοποιώντας το εργαλείο Αναφορών και Υποστήριξης του πανεπιστημίου μας. Μπορείτε επίσης να επιλέξετε να αναφέρετε σχετικά περιστατικά χρησιμοποιώντας τα στοιχεία επικοινωνίας σας, ώστε ένας/μία σύμβουλος από το τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού να έρθει σε επαφή μαζί σας για να σας βοηθήσει στην παροχή υποστήριξης.</p> <p>https://www.st-andrews.ac.uk/staff/policy/hr/vulnerablestudentspolicystatement/</p>
<p>*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:</p>	<p>Οι φοιτητές/-τριες και τα μέλη του προσωπικού νιώθουν έντονα την αίσθηση του ανήκειν.</p>

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Η.Π.Α.
Οργανισμός:	Cazenovia College (Κολλέγιο της Καζενόβια)
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	Πάνω από 100 / Άγνωστο
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Όλων των κατηγοριών
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Άγνωστο
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Πάγια εφαρμογή
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Διασφάλιση της ένταξης για όλες τις κουλτούρες και τις περιθωριοποιημένες ομάδες
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	<p>Το Κέντρο MOSAIC (TMC) είναι ένα πολυπολιτισμικό κέντρο, το οποίο βρίσκεται στο Φοιτητικό Κέντρο J.M. McDonald στο Chapman Hall. Το Κέντρο MOSAIC ιδρύθηκε για να εκπαιδεύσει τους φοιτητές/-τριες πάνω σε ζητήματα ανισότητας, να προωθήσει την πολιτισμική διαφορετικότητα με πολλούς τρόπους, και να προσφέρει έναν χώρο για διάλογο μεταξύ όλων των μελών της πανεπιστημιούπολης.</p> <p>Το Κέντρο MOSAIC στοχεύει να ενδυναμώσει τόσο τα περιθωριοποιημένα άτομα, όσο και αυτά που βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση, ώστε να προάγει την κοινωνική αλλαγή και να δομήσει μια ισχυρότερη κοινότητα εντός της πανεπιστημιούπολης. Ο κύριος στόχος του Κέντρου είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου οι πολιτισμικές ανταλλαγές, η εκπαίδευση, και η εκτίμηση για τις διαφορετικές ταυτότητες ενθαρρύνεται και επιβραβεύεται. Το Κέντρο είναι ένας ανοιχτός χώρος όπου όλοι οι φοιτητές/-τριες μπορούν να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, καθώς και τις γνώσεις των άλλων μέσω της εις βάθος κατανόησης των διαφορετικών πολιτισμών, καθώς και να προσδιορίσουν τον ρόλο τους στην ευρύτερη κοινότητα.</p> <p>Η λέξη «MOSAIC» σημαίνει «Multicultural Opportunity</p>

	<p>for Support, Advocacy, Inclusion and Change» (Πολυπολιτισμική Ευκαιρία για Υποστήριξη, Συναγερμό, Ένταξη και Αλλαγή).</p> <p>Όλοι οι φοιτητές/-τριες (και το προσωπικό/το τμήμα) παίζουν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία ενός θετικού και φιλόξενου περιβάλλοντος. Ωστόσο, οι άνθρωποι δύνανται να περιθωριοποιηθούν εξαιτίας της ποικιλίας των ταυτοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της φυλής και της εθνικότητας, καθώς και εξαιτίας των σεξουαλικών προτιμήσεων, των γενικών ικανοτήτων, του κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου, της θρησκείας και της πνευματικότητας, και της ηλικίας. Το Κέντρο MOSAIC Center στοχεύει στην γεφύρωση των κενών μεταξύ των ατόμων και των κοινοτήτων, με τη χρήση διαφόρων μεθόδων, συμπεριλαμβανομένης της συναγερμού, της εκπαίδευσης των παρευρισκόμενων σε περιστατικά βίας ή/και κακοποίησης, και της ευαισθητοποίησης για τα εν λόγω ζητήματα (κυρίως των ατόμων που βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση, καθώς όσοι/όσες τα αντιμετωπίζουν, πολλές φορές δεν το αντιλαμβάνονται), παρέχοντας έναν χώρο για διάλογο, και αντιδρώντας σε καταστάσεις που λαμβάνουν χώρα στην πανεπιστημιούπολη (ενεργητικά και παθητικά).</p> <p>https://www.cazenovia.edu/life-on-campus/diversity-and-inclusion/mosaic-center</p>
<p>*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:</p>	<p>Μέχρι σήμερα, οι εκδηλώσεις και οι πρωτοβουλίες του Κέντρου MOSAIC περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα εξής:</p> <p>Τη δημιουργία χώρου στο Φοιτητικό Κέντρο JM McDonald, ο οποίος θα λειτουργήσει ως κέντρο πόρων και ιδεών σχετικά με πολυπολιτισμικά προγράμματα και υπηρεσίες για τους φοιτητές/-τριες.</p> <p>Τη διοργάνωση μιας Εβδομάδας προγραμματισμού του MOSAIC, με επίκεντρο την κατανόηση υποεκπροσωπούμενων και συχνά περιθωριοποιημένων ταυτοτήτων, καθώς και τη δόμηση μιας πανεπιστημιούπολης που θα εξαλείφει όλο και περισσότερο τους αποκλεισμούς.</p> <p>Την παροχή υποστήριξης σε συζητήσεις που λαμβάνουν χώρα στην κεντρική αίθουσα εκδηλώσεων της πανεπιστημιούπολης.</p> <p>Την έναρξη της καμπάνιας #WeTooStandWithYou (Στεκόμαστε Μαζί Σας) για την υποστήριξη των διαφορετικών κοινοτήτων φοιτητών/-τριων, κοινοτήτων του τμήματος καθώς και κοινοτήτων μελών του προσωπικού του Κολλεγίου της Καζενόβια.</p> <p>Τη διοργάνωση μιας εκδήλωσης «Δείπνου και Διαλόγου» στην πανεπιστημιούπολη/κοινότητα για να συζητήσουν οι</p>

	<p>συμμετέχοντες/-ουσες για την εμπειρία τους στην Καζενόβια, τόσο εντός όσο και εκτός της πανεπιστημιούπολης.</p> <p>Την προβολή ενός φωτογραφικού έργου για τα στερεότυπα και τον πολιτισμό. Δείτε τις φωτογραφίες από αυτό το έργο πολιτισμικών στερεοτύπων.</p> <p>Τη διάδοση μιας καμπάνιας για την κατάρριψη μύθων σχετικά με την σεξουαλική κακοποίηση και την ουσιώδη ευαισθητοποίηση ολόκληρης της πανεπιστημιούπολης για το ζήτημα αυτό.</p>
--	--

Σλοβακία

7. Καλές πρακτικές

7.1 Μάθηση για μια Επιτυχημένη Ζωή

Μάθηση για μια Επιτυχημένη Ζωή	
Χώρα:	Σλοβενία
Οργανισμός:	Ίδρυμα Εκπαίδευσης Ενηλίκων
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Βασικές δεξιότητες, γενικός αλφαριθμητισμός, αριθμητική, και δεξιότητες ΤΠΕ
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Επικεντρώθηκε κυρίως σε ευάλωτες ομάδες
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Τρέχουσα
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Ευάλωτες και περιθωριοποιημένες ομάδες (κυρίως άνεργα άτομα), εστιάζοντας κυρίως στον αλφαριθμητισμό, την αριθμητική και τις ψηφιακές ικανότητες.

**Περιγραφή της βέλτιστης
πρακτικής:**

Τα μη-τυπικά εκπαιδευτικά προγράμματα κατάρτισης της Σλοβενίας επικεντρώνονται στην απόκτηση βασικών δεξιοτήτων, οι οποίες βασίζονται σε οχτώ βασικές ικανότητες, στην ανάπτυξη του γενικού αλφαριθμητισμού και την επανεξέταση της έννοιας της μάθησης και της εκπαίδευσης από τους ενήλικες εκπαιδευόμενους/-ες, ιδιαίτερα εκείνους/-ες που ανήκουν σε ευάλωτες ή περιθωριοποιημένες ομάδες (με χαμηλότερα επίπεδα μόρφωσης, κυρίως άνεργοι/-ες και ανενεργοί/-ες στην αγορά εργασίας ή αποκλεισμένοι/-ες από τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο).

Όσον αφορά τη διδακτική διαδικασία, έχουν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε ο/η εκπαιδευτικός να επιλέγει από το μοντέλο το πρόγραμμα που θεωρεί καταλληλότερο για την περίπτωση, το οποίο στη συνέχεια προσαρμόζει στις ανάγκες των συμμετεχόντων/-ουσών. Στο επίκεντρο της διαδικασίας βρίσκονται οι τρέχουσες ανάγκες των συμμετεχόντων/-ουσών, καθώς η κάλυψη αυτών διασφαλίζει την ενεργό συμμετοχή τους. Όταν εισάγεται κάποια αλλαγή που αλλάζει τα δεδομένα στην εκπαίδευση και την ενεργό συμμετοχή ενός συμμετέχοντα/-ουσας, τότε προκύπτει μια νέα εκπαιδευτική ανάγκη. Ο εκπαιδευτής/-τρια μπορεί να επιλέξει έναν νέο πρόγραμμα για να συνεχίσει να εργάζεται με τους συμμετέχοντες/-ουσες οι οποίοι/-ες έχουν σημειώσει πρόοδο και επιζητούν περαιτέρω βελτίωση ή, εάν γνωρίζεται για πρώτη φορά με αυτούς/-ες, να επιλέξει το πρόγραμμα που θα ακολουθήσει με γνώμονα την επιθυμία τους για συνεχιζόμενη εκπαίδευση. Αυτή η συνέχιση ενθαρρύνει την αυτόνομη δράση και μάθηση.

Τα προγράμματα αποτελούνται από βασικά δομικά στοιχεία. Η μαθησιακή διαδικασία θεωρείται επιτυχημένη εάν οι εκπαιδευόμενοι/-ες συμμετέχουν ενεργά σε όλα τα στάδια της μάθησης, από την επιλογή των θεμάτων μέχρι τον σχεδιασμό, τη διεξαγωγή του έργου, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της μάθησης. Ως εκ τούτου, η ποικιλόμορφη και πολυεπίπεδη μάθηση ενσωματώνεται σε όλο το φάσμα της εργασίας του έργου, η οποία (μάθηση) προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των ατόμων, την ανάληψη ευθυνών και την εξοικείωση με την επαρχιακή κοινότητα. Συνεπώς, οι συμμετέχοντες/-ουσες μαθαίνουν να εντοπίζουν μόνοι/-ες τους προβλήματα καθώς και να αναζητούν πιθανές λύσεις σε επερχόμενα ζητήματα κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας, λαμβάνοντας υπόψη τις αποφάσεις που έχουν ήδη ληφθεί. Οι εκπαιδευτικοί τούς/τίς βοηθούν με τις δραστηριότητες

	<p>τους και υποστηρίζουν σε ατομικό επίπεδο την ανάπτυξη των αριθμητικών και αλφαβητικών δεξιοτήτων τους, καθώς και των δεξιοτήτων ΤΠΕ τους.</p> <p>Οι εκπαιδευτικοί αλφαβητισμού στα προγράμματα είναι ειδικά καταρτισμένοι/-ες και πρέπει να έχουν σχετικά «άδειες» για να διδάξουν σε αυτά τα προγράμματα. Σε ομάδες 12 συμμετεχόντων/-ουσών το μέγιστο, διδάσκουν δύο εκπαιδευτικοί (ζεύγος) τη φορά. Η κύρια μέθοδος εργασίας είναι η εργασία στο πλαίσιο έργου, η οποία δίνει έμφαση στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευόμενων και δεν ακολουθεί τη δομή «οργάνωση βάσει μαθήματος» των προγραμμάτων σπουδών των σχολείων τυπικής εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα σπουδών είναι στο σύνολό του επικεντρωμένο στον μαθητή/-τρια, ενώ υπόκειται σε τροποποιήσεις. Καθώς η κοινωνική και πολιτική αγωγή αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των προγραμμάτων αλφαβητισμού στη Σλοβενία, οι εκπαιδευτικοί αλφαβητισμοί είναι καταρτισμένοι/-ες ώστε να ενσωματώνουν την κοινωνική και πολιτική αγωγή στα προγράμματα σύμφωνα με τις ανάγκες των συμμετεχόντων/-ουσών.</p>
<p>*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:</p>	<p>Η επιτυχής προώθηση της ανάπτυξης και της εκπαίδευσης ενηλίκων καθώς και η συνεργασία για την εδραίωση μιας κουλτούρας δια βίου μάθησης.</p>

Πηγή: <https://eaea.org/our-work/projects/9966-2/>

<https://epale.ec.europa.eu/en/organisations/slovenian-institute-adult-education-siae>

7.2 Ανάπτυξη των ικανοτήτων των ατόμων τρίτης ηλικίας προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμετοχή τους στη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών

Ανάπτυξη των ικανοτήτων των ατόμων τρίτης ηλικίας προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμετοχή τους στη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών	
Χώρα:	Αυστρία
Οργανισμός:	<i>digitaleSeniorInnen</i>
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	Νεαροί/-ες εθελοντές/-τριες (16 έως 30 ετών), αποκαλούμενοι/-ες ως «Εκπαιδευτές/-τριες Τάμπλετ»

Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Μόνο το 52% του πληθυσμού ηλικίας 65 έως 74 ετών χρησιμοποιεί το Διαδίκτυο
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Τρέχουσα
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Άτομα τρίτης ηλικίας + οικονομικά μειονεκτούσες γυναίκες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο.
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	<p>Μια καλή πρακτική στην εκπαίδευση ενηλίκων για πολίτες τρίτης ηλικίας είναι το έργο «TiK – Technology in Brief – Tablets for everyone» (TiK – Τεχνολογία στα Γρήγορα – Τάμπλετ για Όλους/-ες). Το εν λόγω υψηλής τεχνολογίας έργο ακολουθεί μια διαγενεαλογική προσέγγιση στην κατάρτιση που προσφέρεται από νεαρούς/-ες εθελοντές/-τριες (ηλικίας 16-30 ετών), τους/τις αποκαλούμενους/-ες «Εκπαιδευτές/-τριες Τάμπλετ», οι οποίοι/-ες παραδίδουν ένα πρόγραμμα διδασκαλίας αποκλειστικά για τη χρήση τάμπλετ. Τα προγράμματα ακολουθούν μια πληθώρα μεθόδων, ενώ η αφοσίωση των νεαρών εκπαιδευτών/-τριών είναι παραδειγματική. Προσφέρουν προγράμματα κατάρτισης χωρίς αυστηρά κριτήρια εισαγωγής έναντι ενός συμβολικού χρηματικού ποσού. Η περαιτέρω ανάπτυξη των προγραμμάτων διασφαλίζεται με την εξέταση των σχολίων των συμμετεχόντων/-ουσών, καθώς και με την προσωπική μέριμνα των εκπαιδευτών/-τριών, οι οποίοι προσφέρουν στους ηλικιωμένους/-ες εκπαιδευτικό υλικό από την προσωπική τους συλλογή. Τα προγράμματα είναι εύκολα προσβάσιμα για όσους/όσες ενδιαφέρονται και δίνεται μεγάλη προσοχή στην ευρεία γεωγραφική διασπορά των «TiKmodules» και των πληροφοριών που διατίθενται στη διεύθυνση www.digitaleseniorinnen.at.</p> <p>Οι συμμετέχοντες/-ουσες στα προγράμματα είναι κυρίως οικονομικά μειονεκτούσες γυναίκες χαμηλού μορφωτικού επιπέδου.</p>
*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:	Μέχρι το τέλος του 2018, περισσότερα από 2.000 άτομα εκπαιδεύτηκαν με τα νέες ενότητες και ακόμα 1.000 άτομα συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Ο γηραιότερος συμμετέχων σε κάποιο πρόγραμμα είναι 97 ετών, και λαμβάνει την εκπαίδευσή του από έναν νεαρό άνδρα στο γηροκομείο που φιλοξενείται. Κατατέθηκε αίτηση για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για το έργο, ενώ το γερμανικό όνομα είναι πλέον σήμα κατατεθέν. Το έργο βραβεύτηκε πολλές φορές σε ομοσπονδιακό και περιφερειακό επίπεδο.

Πηγή: https://unece.org/fileadmin/DAM/RCM_Website/SDG4_1.pdf

https://unece.org/fileadmin/DAM/RCM_Website/4-1_Austria.pdf

<https://www.digitaleseniorinnen.at/ueber-uns/>

*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:	Οι εκπρόσωποι του έργου είναι περήφανοι/-ες που η Nissrin Alassaf, μια πρόσφυγας από τη Συρία, πρόσφατα κέρδισε το βραβείο Accessibility Digital Champion of the Year (Ψηφιακή Πρωταθλήτρια της Χρονιάς στην Προσβασιμότητα) από την Digital Unite. Η Nissrin ήταν στο επίκεντρο του έργου παρέχοντας υποστήριξη στους εκπαιδευόμενους/-ες μέσω των γλωσσικών της δεξιοτήτων.
--	---

Ενσωματώθηκε στην κουλτούρα του ιδρύματος. Οι πρακτικές εθιμοτυπίας για την αναπηρία προωθούν την πλήρη ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία και καταπολεμούν τον ικανοτισμό που επικρατεί στην κοινωνία.

Σχέσεις και επικοινωνία με τους εκπαιδευτές/-τριες ενηλίκων

Κάθε εκπαιδευτής/-τρια θα πρέπει να συνεργάζεται με τον εκπαιδευόμενο/-η για να καθορίσει τον βέλτιστο συνδυασμό τροποποιήσεων προκειμένου να διασφαλιστεί η ίση συμμετοχή του εκπαιδευόμενου/-η στο εκπαιδευτικό περιβάλλον.

7.3 Action West London – Ψηφιακές Δεξιότητες για Πρόσφυγες

Action West London – Ψηφιακές Δεξιότητες για Πρόσφυγες	
Χώρα:	Μεγάλη Βρετανία
Οργανισμός:	Action West London
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	5 εθελοντές/-τριες «Ψηφιακοί Πρωταθλητές/-τριες» διαθέσιμοι/-ες μαζί με ένα μέλος του προσωπικού που έχει λάβει επίσης εκπαίδευση «Πρωταθλητή/-τριας».
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Ψηφιακές και γλωσσικές δεξιότητες
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Ένταξη των προσφύγων στη νέα κουλτούρα μέσω της ανάπτυξης των ψηφιακών και γλωσσικών τους δεξιοτήτων καθώς και της υποβοήθησης της απασχόλησής τους

**Περιγραφή της βέλτιστης
πρακτικής:**

Η πρωτοβουλία χρησιμοποιεί Ψηφιακούς Πρωταθλητές/-τριες (εξατομικευμένη και συνεχής υποστήριξη για να βοηθήσει τους ανθρώπους στις κοινότητές τους να αποκτήσουν νέες ψηφιακές δεξιότητες και να επωφεληθούν από την παρουσία τους στο διαδίκτυο) με μια σειρά γλωσσικών δεξιοτήτων (τα Αραβικά είναι ιδιαίτερα σημαντικά καθώς πολλοί/-ες από τους πρόσφυγες είναι από τη Συρία, άλλοι/-ες κατάγονται από το Σουδάν, την Ερυθραία, το Ιράν, ιδιαίτερα από κουρδικές μειονότητες). Η προσέγγισή τους είναι μαθητοκεντρική και αυτό συνδέεται με την ενταξιακή προσέγγιση που ακολουθούν για την ανάπτυξη γλωσσικών και ψηφιακών δεξιοτήτων ταυτόχρονα.

Οι πόροι που χρησιμοποιούνται συναντώνται συχνά σε έργα εκμάθησης Αγγλικών και, ως εκ τούτου, ο σχεδιασμός των συνεδριών δεν εστιάζει τόσο σε συγκεκριμένες ψηφιακές δεξιότητες. Χρησιμοποιεί ψηφιακά μέσα για την υποστήριξη της γλωσσικής ικανότητας, καθώς και της ικανότητας αναζήτησης εργασίας και πρόσβασης σε υπηρεσίες (αδιαπραγμάτευτοι στόχοι του έργου).

Κάθε εκπαιδευόμενος/-η ορίζει τους δικούς του/της μαθησιακούς στόχους, οι οποίοι με τη σειρά τους καθορίζουν και ιεραρχούν τις εβδομαδιαίες εργασίες και δραστηριότητες που πρέπει να ολοκληρωθούν. Το έργο προσφέρει μια λίσσα εργασίας δύο φορές την εβδομάδα και μια ψηφιακή συνεδρία μία φορά την εβδομάδα. Τα μαθήματα Αγγλικών για ομιλητές/-τριες άλλων γλωσσών (ESOL) διεξάγονται δύο φορές την εβδομάδα, με μια περιφερειακή τοποθεσία στο Χίλινγκτον, η οποία εξυπηρετεί τους εκπαιδευόμενους/-ες της γύρω περιοχής.

Η χρήση και η ομιλία της αγγλικής γλώσσας στο έργο είναι απαραίτητη, καθώς το προσωπικό του έργου γνωρίζει ότι οι πρόσφυγες θα χρησιμοποιούν τη γλώσσα κατά μέσο όρο για 15 λεπτά την ημέρα. Κάθε συνεδρία έχει συνήθως 6-8 εκπαιδευόμενους/-ες. Συνήθως υπάρχουν διαθέσιμοι 5 εθελοντές/-τριες Ψηφιακοί Πρωταθλητές/-τριες, μαζί με ένα μέλος του προσωπικού που έχει λάβει επίσης εκπαίδευση «Πρωταθλητή/-τριας». Όλοι οι εθελοντές/-τριες έχουν ολοκληρώσει τα μαθήματα που προσφέρονται στην πλατφόρμα ηλεκτρονική μάθησης [**Digital Champions Network \(Δίκτυο Ψηφιακών Πρωταθλητών/-τριών\)**](#) της Digital Unite. Το έργο απαιτεί την ύπαρξη ηλεκτρονικών υπολογιστών, ενώ ενδέχεται να

απαιτείται από/για άλλους/-ες εταίρους η πρόσβαση σε προηγμένο εξοπλισμό.

Η Action West London συνεργάστηκε με την Clarion Futures για να αναπτύξει τη χρήση του εργαλείου ελέγχου τους. Το εργαλείο επιτρέπει στους νέους εκπαιδευόμενους/-ες, οι οποίοι/-ες έχουν πρόσβαση σε έργα απασχόλησης, να εντοπίσουν τις ανάγκες τους για υποστήριξη στις ψηφιακές δεξιότητες, και στη συνέχεια να περιγράψουν λεπτομερώς τις δεξιότητες που έχουν ανάγκη να αποκτήσουν. Η Action West London προσφέρει υποστήριξη απασχόλησης μέσω των συμβάσεών της με τις Welfare to Work και Building Better Opportunities. Αυτές παρέχουν υποστήριξη πριν και κατά τη διάρκεια της απασχόλησης. Το έργο έχει ποσοστό διατήρησης 75% το οποίο αντικατοπτρίζει την ποιότητα τόσο της αρχικής όσο και της συνεχούς υποστήριξης που παρέχεται.

Οι εταιρικές σχέσεις είναι ζωτικής σημασίας για το έργο. Σε αυτές συγκαταλέγονται οι σχέσεις με το Job Centre (Κέντρο Εργασίας) και με το τοπικό Citizens Advice Bureau (Γραφείο Ενημέρωσης Πολιτών) για ερωτήματα νομικής φύσεως. Επιπλέον, ενθαρρύνονται έντονα οι αιτήσεις προς τα κολλέγια της περιοχής για περαιτέρω μάθηση. Επί του παρόντος, διερευνούν τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να διεξάγουν συνεδρίες ανάπτυξης δεξιοτήτων στο Job Centre. Αυτή τη στιγμή, το προσωπικό του Job Centre Plus χρησιμοποιεί το εργαλείο ελέγχου για τον εντοπισμό υποψήφιων εκπαιδευόμενων που έχουν ανάγκη να αποκτήσουν ψηφιακές δεξιότητες. Η Action West London αναμένει να συνεχίσει να χρησιμοποιεί το εργαλείο ελέγχου καθώς και να προσφέρει υποστήριξη ψηφιακών δεξιοτήτων μέσω μιας σειράς δραστηριοτήτων. Υπάρχουν σχέδια για τη μέτρηση του κοινωνικού αντικτύπου της εργασίας που γίνεται, κάτι που θα τους/τις επιτρέψει να αποδείξουν την προστιθέμενη αξία και το εξαιρετικό επίπεδο υποστήριξης που παρέχεται στην προσφυγική κοινότητα του Δυτικού Λονδίνου. Ο εφοδιασμός των ανθρώπων με ψηφιακές δεξιότητες βοηθάει σημαντικά στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων ζωής και απασχόλησης, ενώ διευκολύνει παράλληλα την ευρύτερη κοινωνική ένταξη.

Γερμανία

7. Καλές πρακτικές

7.1 Κατευθυντήριες γραμμές «Volkshochschule barrierefrei»

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Γερμανία
Οργανισμός:	Münchner Volkshochschule (Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων Μονάχου)
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	Περισσότερα από 300 μόνιμα μέλη προσωπικού (περιλαμβανομένων εκπαιδευτών/-τριών και διοικητικού προσωπικού)
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Τομείς προγραμμάτων: Ατομο, Πολιτική και Κοινωνία Πολιτισμός, Τέχνες και Δημιουργικότητα Περιβάλλον, Φύση και Επιστήμες Υγεία και Διατροφή Γλώσσες Γερμανική γλώσσα και Ένταξη Νεολαία και Επαγγελματική Κατάρτιση Συνεχιζόμενη Μάθηση και Επάγγελμα Πληροφορική και Ψηφιακός κόσμος
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Δ/Ι
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Τρέχουσα
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Ενίσχυση της ένταξης και δημιουργίας ενός περιβάλλοντος χωρίς φραγμούς
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	Το «Volkshochschule barrierefrei: Bausteine zum gemeinsamen Lernen» (Volkshochschule χωρίς φραγμούς: στόχοι-ορόσημα για κοινή μάθηση») [24] αντιπροσωπεύει τις κατευθυντήριες γραμμές για την προώθηση της ένταξης στα κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων. Το έγγραφο περιγράφει τα ακόλουθα ορόσημα που πρέπει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να διασφαλιστεί η ένταξη και να

δημιουργηθεί ένα περιβάλλον χωρίς φραγμούς στα κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων:

Ευαισθητοποίηση στην ομάδα: Σε αυτό το σημείο συνιστάται η διεξαγωγή μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας με θέμα την ένταξη για όλους τους εργαζόμενους/-ες του ιδρύματος εκπαίδευσης ενηλίκων (όχι μόνο τους εκπαιδευτές/-τριες, αλλά και το διοικητικό προσωπικό και τους υπόλοιπους/-ες). Αυτή η εκπαιδευτική διαδικασία θα βοηθήσει να ξεπεραστούν οι προκαταλήψεις που ενδεχομένως υπάρχουν, και να εδραιωθεί μια θετική στάση και κατανόηση προς τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Προσέλκυση συμμετεχόντων/-ουσών: Εδώ, συνιστάται να εξετάσετε τα καταλληλότερα κανάλια επικοινωνίας για να προσεγγίσετε μειονεκτούσες ομάδες και άτομα με ειδικές ανάγκες. Για παράδειγμα, θα μπορούσατε να δημιουργήσετε επαφές με ιδρύματα που απευθύνονται στις εν λόγω πληθυσμιακές ομάδες. Επιπλέον, θα μπορούσατε να οργανώσετε ημερίδες με ελεύθερη πρόσβαση, καλοκαιρινές εκδηλώσεις ή σύντομα δοκιμαστικά μαθήματα.

Περιβάλλον χωρίς φραγμούς: Κατά τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος χωρίς φραγμούς, θα πρέπει να λαμβάνετε υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες: προσβασιμότητα (μέσα μαζικής μεταφοράς, οδηγίες για το πώς να φτάσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο ίδρυμα), είσοδος (σκάλες, ράμπες, πλάτος θυρών κ.λπ.), ανελκυστήρας (πλάτος των θυρών, μέγεθος της καμπίνας, ύψος κουμπιών του ανελκυστήρα), τουαλέτες (μέγεθος, πλάτος θυρών, χειρολαβές, λειτουργία κλήσης έκτακτης ανάγκης), σύστημα κλιματισμού, καθώς και διαθέσιμες θέσεις στάθμευσης οχημάτων.

Μοντέλα μαθήματος: Αυτή η ενότητα παρουσιάζει 4 μοντέλα εκπαιδευτικών προσφορών: μαθήματα που απευθύνονται σε ομάδες, συνεργατικό μοντέλο (το μάθημα οργανώνεται σε συνεργασία με έναν κοινωνικό/-ή εταίρο για μία συγκεκριμένη ομάδα-στόχο, ωστόσο είναι συνήθως διαθέσιμο προς όλους/όλες), ενοποιημένο μοντέλο (το μάθημα απευθύνεται σε πολλές διαφορετικές ομάδες και λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες τους), ενταξιακό μοντέλο (το μάθημα απευθύνεται σε ευρεία γκάμα πληθυσμιακών ομάδων, ενώ εξασφαλίζονται οι απαραίτητες συνθήκες για τη διεξαγωγή του).

Σχεδιασμός των μαθημάτων: Αυτή η πτυχή υποδηλώνει ότι κατά τον σχεδιασμό των μαθημάτων θα πρέπει να

λαμβάνονται υπόψη τα ενδιαφέροντα ή/και οι ανάγκες των εταίρων και των ομάδων-στόχων. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες πτυχές: σαφής και κατανοητή περιγραφή του προγράμματος και της διαδικασίας υποβολής αίτησης, προσβασιμότητα των κτιρίων και των εκπαιδευτικών αιθουσών, υποστήριξη βάσει αναγκών καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος (μεγέθυνση εικόνων στην οθόνη, θρανία προσαρμοζόμενου ύψους, μεγάλα έντυπα κ.λπ.), παροχή βοήθειας, διερμηνείας νοηματικής, λεωφορείο κατάλληλο για άτομα με αναπηρικά καροτσάκια σε περίπτωση οργάνωσης κάποια εκδρομής, καθώς και παροχή εκπτώσεων στα δίδακτρα του μαθήματος.

Επιλογή πρόθυμων εκπαιδευτών/-τριών: ένα κέντρο εκπαίδευσης ενηλίκων χωρίς αποκλεισμούς θα πρέπει να προσλαμβάνει εκπαιδευτές/-τριες που είναι ανοιχτοί/-ές σε νέες εμπειρίες, προτίθενται να ξεπεράσουν τα όρια καθώς και να εργαστούν με διαφορετικές ομάδες-στόχους. Επίσης, μπορείτε να προσλάβετε άτομα με αναπηρία ως εκπαιδευτές/-τριες, καθώς αυτά γνωρίζουν από πρώτο χέρι τα ζητήματα που αφορούν την ένταξη.

Προηγμένη εκπαίδευση (κατάρτιση) εκπαιδευτών/-τριών και λοιπού προσωπικού: Το διδακτικό και λοιπό προσωπικό θα πρέπει να εκπαιδεύεται τακτικά πάνω σε ό,τι αφορά τις ανάγκες συγκεκριμένων ομάδων-στόχων καθώς και σχετικά με τύπους αναπηρίας, τη διαχείριση των προσδοκιών και των νέων καταστάσεων, τη χρήση της γλώσσας και της επικοινωνίας κατά τη διάρκεια του μαθήματος, κ.λπ.

Απλοποίηση του ενημερωτικού υλικού: το σύνολο του ενημερωτικού υλικού (προγράμματα σπουδών, μπροσούρες, φυλλάδια, στοιχεία επικοινωνίας με το ίδρυμα, έντυπα εγγραφής) θα πρέπει να είναι σαφές, εύκολο στην ανάγνωση/κατανόηση/συμπλήρωση, και χωρίς φραγμούς.

Καταβολή προσπάθειας: Το ορόσημο αυτό υποδεικνύει ότι μια ανοιχτή, με ενδιαφέρον και ενσυναίσθηση προσέγγιση είναι το κλειδί για τη δημιουργία ενός κέντρου εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Είναι σημαντικό να μην χάνετε την ψυχραιμία σας όταν αντιμετωπίζετε δυσκολίες και να μαθαίνετε από τις εμπειρίες σας, θετικές και αρνητικές.

<p>*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:</p>	<p>Οι παρεχόμενες κατευθυντήριες γραμμές μπορούν να βοηθήσουν τα ιδρύματα εκπαίδευσης ενηλίκων στην υιοθέτηση μιας στρατηγικής και συνεκτικής προσέγγισης για τη διασφάλιση της ένταξης στις εγκαταστάσεις τους. Δίνουν τη δυνατότητα σε άτομα από μειονεκτούσες πληθυσμιακές ομάδες να βελτιώσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνική ζωή. Συμβάλλουν επίσης στην οργανωτική ανάπτυξη του ίδιου του ιδρύματος και πλάθουν την εικόνα ενός κοινωνικά υπεύθυνου παράγοντα.</p>
---	---

7.2 Ίδρυμα για την Εκπαίδευση χωρίς Αποκλεισμούς

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Γερμανία
Οργανισμός:	Institute for Inclusive Education (Ίδρυμα για την Εκπαίδευση χωρίς Αποκλεισμούς)
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	Δ/Ι
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	<p>Το Ίδρυμα παρέχει ένα ευρύ φάσμα εκπαιδευτικών υπηρεσιών:</p> <ul style="list-style-type: none"> Σεμινάρια σε πανεπιστήμια Διαλέξεις Παρουσιάσεις σε συνέδρια Σημαντικές ομιλίες σε συναντήσεις Εκπαιδευτικά εργαστήρια Εκδρομές με ξεναγό και παρόχους υπηρεσιών για άτομα με αναπηρία (Εσωτερικές) εκπαιδεύσεις Επισκέψεις μελέτης Μεγάλης κλίμακας εκδηλώσεις για την εισαγωγή των πρακτικών ένταξης στις διαδικασίες των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Δ/Ι
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Τρέχουσα
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Διασφάλιση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνική ζωή μέσω της αξιοποίησης των δυνατοτήτων τους
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	<p>Το Ίδρυμα για την Εκπαίδευση χωρίς Αποκλεισμούς (Kiel) προέρχεται από ένα πιλοτικό έργο που εφαρμόστηκε την περίοδο 2013-2016: για 3 χρόνια, άτομα με αναπηρία εκπαιδεύτηκαν ώστε να γίνουν ειδικευμένοι/-ες εκπαιδευτικοί, οι εκπαιδευτικές τους/τις υπηρεσίες ενσωματώθηκαν σε τακτικά προγράμματα σπουδών πανεπιστημίων και κολλεγίων, γεγονός που οδήγησε σε αμειβόμενη απασχόληση για αυτούς/-ές στην τυπική αγορά εργασίας. Το εγχείρημα αυτό εξελίχθηκε σε μια μη-κερδοσκοπική εταιρεία.</p> <p>Αποστολή του ιδρύματος είναι η ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προσφορών που πραγματοποιούνται από/για άτομα με αναπηρία. Συμμετέχοντας στις ομάδες εκπαιδευτικών και διοικητικού προσωπικού σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα άτομα με αναπηρία μπορούν να μοιραστούν την από πρώτο χέρι εμπειρία τους και να ευαισθητοποιήσουν σχετικά με τις ανάγκες και τα οράματα αυτής της ομάδας-στόχου.</p> <p>Το Ίδρυμα για την Εκπαίδευση χωρίς Αποκλεισμούς πιστοποιεί πλήρως τα άτομα με αναπηρία ως ειδικευμένους/-ες εκπαιδευτικούς, μέσω ενός προγράμματος που διαρκεί 3 χρόνια (πλήρους ωραρίου). Βασίζεται σε ένα εγχειρίδιο δομημένο σε ενότητες, το οποίο περιγράφει τους σκοπούς της πιστοποίησης, τα περιεχόμενα της και τις απαιτήσεις των εξετάσεων. Το εγχειρίδιο περιέχει τις ακόλουθες ενότητες [25]:</p> <p>Εργασία και εκπαίδευση: Η δομή και η σημασία της εργασίας και της εκπαίδευσης στο πλαίσιο της αναπηρίας και της συμμετοχής στην κοινωνία.</p> <p>Συμμετοχή: Η κατανόηση της συμμετοχής και της κανονικότητας, καθώς και των θεμελιωδών δημοκρατικών διαδικασιών, του ρόλου των ιδρυμάτων στην κοινότητα, της συμμετοχής στην κοινωνία, της πολιτικής και των σχετικών δικαιωμάτων.</p>

	<p>Εκπαιδευτικό έργο στην πράξη: Επικοινωνία της ζωής, των αναγκών και των προοπτικών των ατόμων με αναπηρία. Ο σχεδιασμός, η εκτέλεση, η εκτίμηση και ο αναστοχασμός του εκπαιδευτικού έργου.</p> <p>Μέθοδοι, εργαλεία και τεχνικές του εκπαιδευτικού έργου.</p> <p>Επίλογος.</p>
*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:	<p>Εξοπλίζοντας τα άτομα με αναπηρία με τα κατάλληλα εφόδια για εργασία, το Ίδρυμα για την Εκπαίδευση χωρίς Αποκλεισμούς τα βοηθά στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους και τους δίνει τη δυνατότητα να ενσωματωθούν επιτυχώς στην κοινωνία μέσω της ουσιαστικής τους απασχόλησης.</p>

7.3 Έργο «Inklusive VHS»

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Γερμανία
Οργανισμός:	Volkshochschule Bamberg-Land (Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων στη Βαμβέργη)
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	Περίπου 400 εκπαιδευτές/-τριες (περιλαμβανομένων μόνιμου προσωπικού και συμβασιούχων εκπαιδευτών/-τριών)
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	<p>Τομείς προγράμματος:</p> <p>Κοινωνία</p> <p>Επαγγέλματα</p> <p>Γλώσσες</p> <p>Υγεία</p> <p>Πολιτισμός</p> <p>Βασική εκπαίδευση</p> <p>Διαδικτυακή μάθηση</p>
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Δ/Ι
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	2014-2017
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Ενίσχυση της ένταξης στα κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων

**Περιγραφή της βέλτιστης
πρακτικής:**

Το έργο «Inklusive VHS» («Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων χωρίς Αποκλεισμούς») υλοποιήθηκε την περίοδο 2014-2017 από το Volkshochschule Bamberg-Land. Σκοπός του έργου ήταν η εισαγωγή πρακτικών ένταξης στην καθημερινή λειτουργία του ιδρύματος για να διευκολυνθεί η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε εκπαιδευτικές υπηρεσίες (ειδικότερα, των ατόμων με μαθησιακές δυσκολίες). Για την επίτευξη αυτού του στόχου, ελήφθησαν τα ακόλουθα μέτρα:

Τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες κλήθηκαν να συμμετάσχουν στο Συμβούλιο του VHS. Επελέγησαν 6 άτομα μεταξύ των πρώην συμμετεχόντων/-ουσών στα μαθήματα που προσέφερε το VHS (δηλαδή άτομα με εμπειρία από πρώτο χέρι) για να εκπροσωπήσουν τα συμφέροντα τους ή τα άτομα που αντιμετωπίζουν τις ίδιες δυσκολίες, και να παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο βελτίωσης των πρακτικών ένταξης του ιδρύματος.

Ένα ετήσιο πρόγραμμα μαθημάτων που περιλαμβάνει όλα τα προσφερόμενα μαθήματα αναπτύχθηκε σε απλοποιημένη γλώσσα με σκοπό τη διευκόλυνση της κατανόησης των παρεχόμενων πληροφοριών.

Εισήχθη η πρακτική των «βοηθών ένταξης»: τα άτομα με αναπηρία κλήθηκαν να φέρουν μαζί τους στο μάθημα έναν/μία βοηθό (χωρίς επιπλέον χρέωσης). Ο/Η εν λόγω βοηθός όχι μόνο υποστηρίζει το άτομα με αναπηρία, αλλά διασφαλίζει και την αποτελεσματική επικοινωνία με τους άλλους συμμετέχοντες/-ουσες και τον εκπαιδευτή/-τρια.

Οι εκπαιδευτές/-τριες του VHS ενθαρρύνθηκαν να αναλάβουν την καθοδήγηση ετερογενών ομάδων και ενημερώθηκαν για τη βοήθεια που ενδέχεται να λάβουν από το ίδρυμα προκειμένου να παρέχουν εκπαίδευση σε ετερογενείς ομάδες, συμπεριλαμβανομένων ατόμων με αναπηρία.

Καθιερώθηκε η συνεργασία με σχετικούς φορείς, συλλόγους και δίκτυα που εκπροσωπούν τα συμφέροντα διαφόρων ομάδων-στόχων (άτομα με αναπηρία, άτομα με προβλήματα όρασης και προβλήματα ακοής κ.λπ.).

Εκδόθηκε επίσημη έκκληση της Βαμβέργης για το Volkshochschule χωρίς Αποκλεισμούς.

Εκδόθηκε ένα εγχειρίδιο με τίτλο «So gelingt inklusive Erwachsenenbildung. Der Bamberger Weg zu einer inklusiven Volkshochschule» (Αυτό που εξαλείφει τους αποκλεισμούς στην εκπαίδευση ενηλίκων. Η μέθοδος της

	<p>Βαμβέργης για τη δημιουργία ενός Volkshochschule χωρίς αποκλεισμούς»), το οποίο περιέχει πρακτικές συμβουλές για την εισαγωγή πρακτικών ένταξης στην εκπαίδευση ενηλίκων.</p> <p>Οι περισσότερες από τις προαναφερθείσες πρακτικές ισχύουν μέχρι και σήμερα: ένα πρόγραμμα μαθημάτων σε απλοποιημένη γλώσσα δημοσιεύεται τακτικά· κατά την εγγραφή για συμμετοχή στο μάθημα, ο αιτών/-ούσα μπορεί να επιλέξει εάν θα χρειαστεί βοήθεια όπως π.χ. ακουστικό βαρηκοΐας, ακώλυτη πρόσβαση, συνοδός ή διερμηνέας νοηματικής γλώσσας· οι συνοδοί μπορούν να συμμετάσχουν στα μαθήματα χωρίς επιπλέον χρέωση· προσφέρεται έκπτωση 25% σε άτομα με αναπηρία· ορισμένες εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις δεν έχουν καθόλου εμπόδια (επισημαίνονται στο πρόγραμμα με ειδικό σύμβολο)· ενδέχεται να προσφερθεί ακουστικό βαρηκοΐας σε περίπτωση που ζητηθεί από κάποιον αιτούντα/-ούσα· κ.λπ.</p>
<p>*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:</p>	<p>Οι πρακτικές ένταξης που εισήγαγε το VHS Bamberg-Land διευρύνουν την πρόσβαση σε εκπαιδευτικές υπηρεσίες για τα άτομα με αναπηρία, διασφαλίζοντας το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση και δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αποκτούν νέες γνώσεις και δεξιότητες.</p>

Ιταλία

7. Καλές πρακτικές

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Ιταλία
Οργανισμός:	Lunga Vita Attiva (Μακρά και Ενεργή Ζωή) - https://www.lungavitattiva.it/
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	Περίπου 20 μέλη προσωπικού – εκπαιδευτές/-τριες που προέρχονται από διαφορετικούς οργανισμούς, με τη συμβολή των οποίων διεξάγονται οι δραστηριότητες.

Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Χάπια κίνησης και μακροζωίας
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Οι «ευκαιρίες κίνησης» απευθύνονται σε άτομα άνω των 60 ετών.
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Από το 2018, κάθε μήνα προτείνονται διάφορες δραστηριότητες
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Η Lunga Vita Attiva είναι ένα σύλλογος κοινωνικής δράσης που ιδρύθηκε στην Τεργέστη για να καλύψει τις ανάγκες μιας περιοχής με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: έναν πληθυσμό με τα υψηλότερα ποσοστά υπερηλίκων στην Ιταλία, ένα εδραιωμένο σύστημα έρευνα, ιατρικής και βοήθειας, ένα εκτενές δίκτυο αθλητικών εγκαταστάσεων και μια ευρέως διαδεδομένη, ήδη από την αρχαιότητα, κουλτούρα άθλησης που μπορεί να μεταμορφωθεί σε μια κουλτούρα κίνησης για μια ενεργή και συνειδητή τρίτη ηλικία.
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	<p>Το 2018, η Lunga Vita έδωσε ζωή στο έργο «Χάπια κίνησης». Τα εν λόγω χάπια είναι δωρεάν συνεδρίες σωματικής άσκησης διαφόρων τύπων, όπως κολύμβηση, γιόγκα, ήπια γυμναστική, σκανδιναβικό περπάτημα, τσίτσι, χορός και δραστηριότητες σε καταφύγιο αλόγων.</p> <p>Το έργο, το οποίο απευθύνεται σε ανενεργές πληθυσμιακές ομάδες, υλοποιείται μέσω της διανομής του «χαπιού κίνησης» σε φαρμακεία και οικογενειακούς γιατρούς. Το «χάπι» περιέχει προτάσεις κίνησης και ένα έγκυρο «κουπόνι» για τη δοκιμή διαφόρων τύπων ενεργητικών δραστηριοτήτων που προσφέρονται δωρεάν από πολιτιστικούς και αθλητικούς συλλόγους που συμμετέχουν στο έργο. Οι οδηγίες χρήσης είναι απλές: απλά επιλέγετε την αγαπημένη σας δραστηριότητα από αυτές στη λίστα, καλέστε για να κλείσετε μια δωρεάν συνεδρία και δείξτε το «χάπι» που πήρατε από το φαρμακείο για να συμμετάσχετε στις προσφερόμενες δραστηριότητες.</p> <p>Η Long Active Life δεν τα παράτησε παρά τις χίλιες δυσκολίες που αντιμετώπισε και τις χίλιες προφυλάξεις που έπρεπε να πάρει εξαιτίας της COVID-9, και δεν θέλησε να εγκαταλείψει τα παραδοσιακά χάπια μακροζωίας της, ή τους κύκλους μηνιαίων συναντήσεων για θέματα που αφορούν την υγεία, τον αθλητισμό, τη διατροφή, τη σωματική άσκηση και το αίσθημα του «να νιώθει</p>

	κανείς/καμία καλά» με τον εαυτό του/της και τους άλλους/-ες.
*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:	Ο Σύλλογος επιδιώκει να αυξήσει τα ποσοστά συμμετοχής των ενηλίκων και των ηλικιωμένων στις δραστηριότητες που περιλαμβάνουν σωματική άσκηση και αθλητισμό, καθώς και να προτρέψει τα άτομα τρίτης ηλικίας να αναλάβουν την ευθύνη για τις συνήθειές τους και να υιοθετήσουν έναν υγιεινό και ενεργό τρόπο ζωής. Προωθεί την επικοινωνία και την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών για να επιτύχει μεγαλύτερη κοινωνική ένταξη, καθώς και τη δημιουργία αστικών χώρων αναψυχής για μια πιο βιώσιμη πόλη προς όφελος όλων.

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Ιταλία
Οργανισμός:	ANOLF Brescia (Associazione Nazionale Oltre Le Frontiere) και Università Cattolica del Sacro Cuore di Brescia
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	Περίπου 20 εκπαιδευτές/-τριες που έχουν αποφοιτήσει από το παιδαγωγικό τμήμα του University Cattolica
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Πρόγραμμα εκμάθησης Ιταλικών
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	100%
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	3 μήνες
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Συμμετοχή μεταναστριών, ενεργότερη συμμετοχή στη διαδικασία εκπαίδευσης των παιδιών και τη σχολική ζωή, καταπολέμηση της απομόνωσης και της μοναξιάς, πολιτισμική εκπαίδευση.

**Περιγραφή της βέλτιστης
πρακτικής:**

Το έργο προέκυψε από την επιθυμία να διερευνηθεί ένα σύνθετο φαινόμενο, όπως αυτό της ένταξης των νεαρών μεταναστριών. Ειδικότερα, μέσω της διαπολιτισμικής έρευνας, μια ομάδα φοιτητών/-τριών που συμμετείχαν σε ένα έργο μάθησης μέσω της προσφοράς, το οποίο οργανώθηκε στο πλαίσιο της διδασκαλίας της Γενικής Παιδαγωγικής και Εκπαιδευτικής Επικοινωνίας, θέλησαν να εξασφαλίσουν έναν χώρο για έρευνα (και στη συνέχεια για εκπαιδευτική δράση).

Αυτή η ερευνητική προσέγγιση σχετικά με τη μεταναστευτική κατάσταση των γυναικών στην περιοχή της Μπρέσια οδήγησε στον εντοπισμό της ανάγκης για εκπαίδευση των νεαρών μεταναστριών που βιώνουν συνήθως την απομόνωση και τη μοναξιά κυρίως εξαιτίας της παραμονής τους σχεδόν αποκλειστικά στο σπίτι και της έλλειψης ενός αρκετά μεγάλου και σταθερού κοινωνικού δικτύου. Πρόκειται για μια κατάσταση που καθιστά αδύνατη την απόκτηση εκείνων των δεξιοτήτων, κυρίως των γλωσσικών, που είναι απαραίτητες για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, ενώ (η εν λόγω κατάσταση) επιδεινώνει την τάση να διατηρεί κανείς/καμία σχέσεις μόνο με άτομα της οικογένειάς του/της ή άτομα κοινής καταγωγής, χωρίς τη δυνατότητα οικοδόμησης ενός πιο ολοκληρωμένου κοινωνικού ιστού. Χωρίς το τελευταίο, δεν επιτυγχάνεται πραγματικά ένταξη του ατόμου στη νέα κοινωνία.

Παράλληλα με όσα διαπιστώθηκαν μέσω της διαπολιτισμικής έρευνας, γεννήθηκε η επιθυμία να σχεδιαστούν ευκαιρίες κατάρτισης που θα επέτρεπαν την ικανοποίηση των αναγκών των εν λόγω γυναικών. Η κινητήριος δύναμη της πρωτοβουλίας ήταν η παρόμοια ανάγκη, την οποία έθεσαν ορισμένοι/-ες νηπιαγωγοί, για αποτελεσματικότερη αλληλεπίδραση και επικοινωνία με τις μητέρες των αλλοδαπών μαθητών/-τριών, ώστε να επιτραπεί η ουσιαστικότερη συμμετοχή στη διαδικασία εκπαίδευσης των παιδιών και στη σχολική ζωή γενικότερα.

Κατά τον σχεδιασμό της εκπαιδευτικής δράσης, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στη χρήση γυναικείων μορφών (για τον σεβασμό των αναγκών εκείνων των γυναικών που, για θρησκευτικούς ή/και πολιτισμικούς λόγους, δεν θα μπορούσαν να συμμετάσχουν σε ένα μικτό περιβάλλον μάθησης), προκειμένου να προγραμματιστούν τα μαθήματα σε πρωινές ώρες (ώστε ο μητρικός ρόλος των γυναικών με παιδιά να μην παρεμβαίνει στην εκπαίδευση) και να

	<p>δομηθεί μια ευέλικτη και άτυπη πρόταση (για την αντιμετώπιση πιθανών ενστάσεων ή αβεβαιοτήτων).</p> <p>Οι γυναίκες που συμμετείχαν στις διάφορες παραλλαγές του προγράμματος κατάρτισης έχουν σχηματίσει μια ομάδα ετερογενή ως προς την καταγωγή (από την Ασία μέχρι τη Μέση Ανατολή, από τη Λατινική Αμερική μέχρι την Αφρική) και ως προς τους λόγους που τις οδήγησαν στο πρόγραμμα. Στο μάθημα συμμετείχαν από αναλφάβητες γυναίκες, μέχρι γυναίκες πτυχιούχοι και γυναίκες που κατείχαν σημαντικές θέσεις στη χώρα προέλευσής τους. Η καθμία από αυτές είχε το δικό της ξεχωριστό παρελθόν και μέλλον, ωστόσο όλες μοιράζονταν τις ίδιες επιθυμίες: να μάθουν νέα πράγματα, να ενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο, και να γνωρίσουν νέα άτομα.</p>
<p>*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:</p>	<p>Η ενοποίηση της διδασκαλίας της ιταλικής γλώσσας με τη διδασκαλία κοινωνικής και πολιτικής αγωγής αποτέλεσε μια καινοτόμο διαδικασία όσον αφορά τους στόχους, την οργανωτική δομή, τη μεθοδολογία διδασκαλίας και την επαγγελματική κατάρτιση. Ήταν σημαντικό να συγκεντρωθούν συστάσεις από αλλοδαπές γυναίκες, όπως και τα σχόλια των φοιτητών/-τριών, οι οποίοι/-ες ένιωσαν ότι συμμετείχαν πολύ ενεργά στη διαδικασία. Αυτές οι συστάσεις αντιπροσωπεύουν μια εμβληματική απόδειξη του πόσο παραγωγικός είναι ο συνδυασμός του αλφαριθμητισμού, της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και της μάθησης μέσω της προσφοράς, σε μία ευρύτερη προοπτική της κοινωνικής και πολιτικής αγωγής.</p> <p>Οι συμμετέχουσες μπορούσαν να διευρύνουν τους ορίζοντές τους και να ακούσουν νέες απόψεις, αποκομίζοντας απροσδόκητα οφέλη. Οι γυναίκες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα δεν το έκαναν μόνο για να αποκτήσουν γλωσσικές δεξιότητες, αλλά και για να διευρύνουν τον κοινωνικό τους ιστό: «Ο αλφαριθμητισμός είναι συνυφασμένος με την κοινωνικοποίηση, και αυτό γίνεται πλήρως αντιληπτό στο πρόγραμμα», αναφέρει μια συμμετέχουσα. Όσον αφορά τους φοιτητές/-τριες, τους/τις χάρισε μια μεταμορφωτική ακαδημαϊκή εμπειρία η οποία χαρακτηρίζεται από τη μάθηση που χτίζεται με συνεργατικό τρόπο, με τον πειραματισμό και τον συστηματικό σχεδιασμό να έχουν πρωτεύοντα ρόλο στην υλοποίηση εκπαιδευτικών δράσεων. Επιπλέον, αντιλήφθηκαν πλήρως την αξία της πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας που επέλεξαν, ενώ ενισχύθηκε η σιγουριά τους ότι τους/τις περιμένει μια επιτυχημένη επαγγελματική πορεία.</p>

	Με την αμοιβαία δέσμευση έχουμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε τον/την δίπλα μας, καθώς και να εξελιχθούμε προσωπικά και κοινωνικά.
--	---

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Ιταλία
Οργανισμός:	Δήμος του Ρίμινι- Έργο Pane e Internet (Ψωμί και Διαδίκτυο)
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	Περισσότερα από 500 άτομα με διαφορετικές απαιτήσεις συμμετείχαν στα προγράμματα κατάρτισης 30 διαφορετικών τύπων.
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Βασική και προηγμένη χρήση smartphome, τάμπλετ και ηλεκτρονικών υπολογιστών. Χρήση ηλεκτρονικής τραπεζικής καθώς και εφαρμογών ηλεκτρονικών προμηθειών. Ψηφιακή κουλτούρα.
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Σχεδόν 100%
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Ετήσια παράδοση διαφορετικών προγραμμάτων
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	<p>Τα μαθήματα που διοργανώνονται εδώ και μερικά χρόνια στο πλαίσιο του έργου «Ψωμί και Διαδίκτυο» στοχεύουν στη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος, και έχουν μεγάλη ζήτηση από άτομα τρίτης ηλικίας. Πρόκειται για μια δέσμευση του Δήμου του Ρίμινι, την οποία τηρεί από το 2015, και γύρω από την οποία περιστρέφονται ήδη σημαντικοί αριθμοί, και που στην οποία επενδύει περίπου 10.000 ευρώ κάθε χρόνο, πέραν της περιφερειακής χρηματοδότησης.</p> <p>Στόχος του έργου είναι να βοηθήσει τους πιο ευάλωτους/-ες πολίτες, είτε επειδή κατοικούν σε περιοχές που εξυπηρετούνται σε μικρότερο βαθμό από δίκτυα και υπηρεσίες επικοινωνίας είτε επειδή κινδυνεύουν από ψηφιακό αποκλεισμό (συνταξιούχοι, νοικοκυρές, άνεργοι/-ες, μετανάστες/-τριες, άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, κ.λπ.). Επίσης, στοχεύει στη διάδοση της</p>

	<p>ψηφιακής κουλτούρας για την ενθάρρυνση της ολοένα πιο προηγμένης και συνειδητής χρήσης των τεχνολογιών από τους/τις πολίτες.</p>
<p>Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:</p>	<p>Η βέλτιστη πρακτική συνίσταται σε ένα μάθημα διευκόλυνσης που παρέχεται από φοιτητές/-τριες στην επαγγελματική κατάρτιση, διαθέσιμο σε όσους/όσες θέλουν να μάθουν πώς να χρησιμοποιούν καλύτερα τις λειτουργίες του smartphone τους, και το οποίο απευθύνεται στους/στις ενήλικες οι οποίοι/-ες, λόγω τις έλλειψης σχετικών δεξιοτήτων και εργαλείων, καθώς και λόγω φόβου ή απλά αδιαφορίας, έχουν ελάχιστη έως καθόλου εμπειρία στη χρήση αυτών των τεχνολογιών.</p> <p>Οι φοιτητές/-τριες που συμμετέχουν, όντες/ούσες επαρκώς καταρτισμένοι/-ες, σχεδιάζουν, οργανώνουν και διεξάγουν ένα ή περισσότερα μαθήματα δωρεάν για τους/τις χρήστες, προγραμματίζοντας ημερομηνίες και ενότητες για κάθε ηλικιακή ομάδα. Οι φοιτητές/-τριες παίζουν τον ρόλο του εκπαιδευτή/-τριας που διεξάγει δραστηριότητες ψηφιακής διευκόλυνσης, όπως η παροχή ατομικής βοήθειας για τη χρήση διαδικτυακών υπολογιστών μέσω ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, για τη χρήση και διαμόρφωση ενός smartphone [απευθύνεται σε όσους/όσες γνωρίζουν ήδη πώς να χειρίζονται έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή και επιθυμούν μια εφάπαξ βοήθεια για να εξοικειωθούν με το σερφάρισμα στο διαδίκτυο και την πρόσβαση σε διαδικτυακές υπηρεσίες, ιδίως σε αυτές της Δημόσιας Διοίκησης (καταχωρίσεις, e-mail, κρατήσεις κ.λπ.)]. Μετά την εκπαιδευτική συνεδρία, οι φοιτητές/-τριες είναι σε θέση να παρέχουν πραγματική βοήθεια στην διεκπεραίωση σχετικών διαδικασιών των συμμετεχόντων/-ουσών, ακόμη και σε μικρές ομάδες.</p>
<p>*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:</p>	<p>Χάρη στο μάθημα, η γιαγιά Πάολα μπορεί πλέον να έχει πρόσβαση από μόνη της σε πολλές υπηρεσίες που τις διευκολύνουν τη ζωή, όπως η εφαρμογή INPS (εθνική ασφάλιση), με την οποία ελέγχει τη σύνταξή της, ή την εφαρμογή διαδικτυακού ιστορικού υγείας, από την οποία μπορεί να κατεβάσει από την άνεση του σπιτιού της το πιστοποιητικό που της ετοίμασε ο/η γιατρός της.</p> <p>Πρόκειται για μια σημαντική δραστηριότητα, της οποίας τη διεξαγωγή υποβοηθούν δεκάδες ασκούμενοι φοιτητές/-τριες, ενώ στο πλαίσιο της έχουν συμπληρωθεί έως τώρα περισσότερες από 1.100 ώρες κατάρτισης. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια, στο πλαίσιο αυτής και με τη βοήθεια του Open Workshop (Ανοιχτό Εκπαιδευτικό Εργαστήριο),</p>

	έχουν διοργανωθεί 15 εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν συνέδρια και συναντήσεις, σχετικά με το θέμα του ψηφιακού αλφαριθμητισμού, στις οποίες συμμετείχαν σχεδόν 900 άτομα.
--	--

Πορτογαλία

7 Καλές πρακτικές

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Πορτογαλία
Οργανισμός:	Universidade Aberta – Accessibilities Project (Πανεπιστήμιο της Αμπέρτα – Έργο για την Προσβασιμότητα) https://portal.uab.pt/o-projeto-acessibilidades/
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	201-500 μέλη προσωπικού
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Προπτυχιακοί τίτλοι Μεταπτυχιακά προγράμματα Μεταπτυχιακοί τίτλοι Διδακτορικοί τίτλοι (PhD) Δια βίου μάθηση

Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Άγνωστο
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Τρέχουσα από το 2008
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Ένταξη μαθητών/-τριων με σωματικές ή/και αισθητηριακές δυσκολίες
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	<p>Το Έργο για την προσβασιμότητα του Πανεπιστημίου της Αμπέρτα στοχεύει να εξασφαλίσει για τους φοιτητές/-τριες με σωματικές ή/και αισθητηριακές δυσκολίες την πρόσβαση στα διαδικτυακά μαθήματα που προσφέρει.</p> <p>Ανακτήθηκε από https://portal.uab.pt/o-projeto-acessibilidades/</p>
*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:	<p>«Εσωτερικά, το έργο που αναπτύχθηκε από τους φοιτητές/-τριες που συμμετέχουν στο έργο συνίστατο σε μια δέσμευση μεταξύ της ανάγκης για καθιέρωση γενικών διαδικασιών καθώς και μιας πιο εξατομικευμένης και κατά περίπτωση υποστήριξης στους ανθρώπους. Η ομάδα του Accessibilities Project διατηρεί επίσης έναν κοινό χώρο, σε ένα εικονικό περιβάλλον, όπου συνομιλεί με τους φοιτητές/-τριες και διαδίδει νέα και πρωτοβουλίες που σχετίζονται με ζητήματα ένταξης.</p> <p>Εξωτερικά, η ομάδα έχει κάνει παρουσιάσεις σε συνέδρια και έχει δημοσιεύσει άρθρα σχετικά με το έργο που έχει αναπτύξει».</p> <p>Ανακτήθηκε από https://portal.uab.pt/o-projeto-acessibilidades/</p>
Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Πορτογαλία
Οργανισμός:	<p>Institute of Education, University of Lisbon - LIDIA project (Εκπαιδευτικό ίδρυμα, Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας – Έργο LIDIA)</p> <p>http://lidia.ie.ulisboa.pt/</p>

*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	8 εκπαιδευτές/-τριες
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Πρόγραμμα LIDIA course – Δυναμική του Ψηφιακού Γραμματισμού των Ενηλίκων http://cursolidia.ie.ulisboa.pt/
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Άγνωστο
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Τρέχουσα από το 2015
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Ψηφιακή ένταξη
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	<p>«Το έργο LIDIA έχει ως στρατηγικό στόχο την ανάπτυξη καινοτόμου περιεχομένου, υλικού και δραστηριοτήτων που βασίζονται σε ΤΠΕ, με τεχνολογίες προσαρμοσμένες στις ζωτικές ανάγκες μιας «ψηφιακής κοινωνίας», με στόχο την ενημέρωση και την παροχή κατάρτισης σε εκπαιδευτές/-τριες και σε άλλους τεχνικούς κοινωνικής παρέμβασης που εργάζονται με ενήλικες που κινδυνεύουν σε μεγάλο βαθμό να αποκλειστούν από την πληροφόρηση. Με αυτόν τον τρόπο, το έργο επιδιώκει να συμβάλει στη δημιουργία συνθηκών που, με βάση την αρχή του ισομορφισμού (ομολογία των διαδικασιών), διασφαλίζει ότι οι ενήλικες που κινδυνεύουν περισσότερο από κοινωνικό αποκλεισμό είναι σε θέση να αναπτύξουν τις ικανότητες που σήμερα θεωρούνται απαραίτητες για τη δια βίου μάθηση, σύμφωνα με τις προσωπικές και επαγγελματικές τους προσδοκίες.</p> <p>Το έργο LIDIA απευθύνεται κυρίως σε εκπαιδευτές/-τριες, σε κοινωνικούς εμψυχωτές/-τριες, σε μέλη κοινωνικού και εκπαιδευτικού προσωπικό, που εργάζονται σε ενδεχόμενα πλαίσια μάθησης, επίσημα και μη και με έδρα την Πορτογαλία, και που συμμετέχουν στη διαμεσολάβηση και την υλοποίηση δράσεων που αποσκοπούν σε ομάδες-στόχους που είναι συνήθως αποκλεισμένες από την κοινωνία της πληροφορίας, δηλαδή: επαγγελματίες υπεύθυνοι/-ες για τα πολιτισμικά, εκπαιδευτικά και</p>

	<p>κοινωνικά ζητήματα σε γραφεία τοπικής αυτοδιοίκησης, ιδιωτικά κοινωνικά ιδρύματα, πολιτισμικοί και ψυχαγωγικοί σύλλογοι, μουσεία, πανεπιστήμια, κέντρα ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων, εκπαιδευτικοί, κ.λπ.».</p> <p>Ανακτήθηκε από http://lidia.ie.ulisboa.pt/</p>
<p>*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:</p>	<p>«Η υλοποίηση του έργου βασίστηκε στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συνόλου δραστηριοτήτων και εκπαιδευτικών πόρων που σχεδιάστηκαν για να υποστηρίξουν την παρέμβαση ενηλίκων στην εκπαίδευση, και το οποίο περιελάμβανε τις εξής διαδικασίες:</p> <p>τη σύνταξη ενός εγχειριδίου (σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή) με προτάσεις για εκπαιδευτικές δραστηριότητες με ψηφιακές τεχνολογίες που προωθούν την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων·</p> <p>τη διεξαγωγή εκπαιδευτικών δράσεων σε περιβάλλοντα διαζώσης (δύο τάξεις των 20 εκπαιδευόμενων η καθεμία) και ηλεκτρονικής μάθησης (τουλάχιστον 40 συμμετέχοντες/-ουσες), οι οποίες είχαν ενοποιηθεί για να συνθέσουν μια ολοκληρωμένη προσφορά του Ινστιτούτου εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου της Λισαβόνας·</p> <p>τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη μιας διαδικτυακής δομής που υποστηρίζει τη δημιουργία μιας κοινότητας πρακτικών για την προώθηση του ψηφιακού αλφαριθμητισμού των ενηλίκων·</p> <p>την προώθηση ενός τελικού σεμιναρίου για την παρουσίαση και την ανταλλαγή καλών πρακτικών, καθώς και τη διάδοση της διαδικτυακής κοινότητας πρακτικών, του εγχειριδίου και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που παραδίδονται ηλεκτρονικά».</p> <p>Ανακτήθηκε από http://lidia.ie.ulisboa.pt/</p>

<p>Βέλτιστη πρακτική</p>	
<p>Χώρα:</p>	<p>Πορτογαλία</p>
<p>Οργανισμός:</p>	<p>Qualifica</p>

*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	Άγνωστο
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Άγνωστο
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Άγνωστο, ωστόσο τα κέντρα κατάρτισης στην Πορτογαλία εργάζονται με πολλούς/-ες ενήλικες με ελλιπείς δεξιότητες και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Πάγια εφαρμογή
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Υποστήριξη των μαθησιακών αναγκών των ενηλίκων εκπαιδευόμενων (https://www.passaportequalifica.gov.pt/cicLogin.xhtml)
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	<p>Διαβατήριο Προσόντων</p> <p>Το Qualifica Passport είναι ένα (ψηφιακό) εργαλείο καθοδήγησης και καταχώρισης των ατομικών προσόντων και δεξιοτήτων, που επιτρέπει όχι μόνο την καταγραφή των προσόντων που αποκτά ο/η ενήλικας καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, αλλά και την προσομοίωση πιθανών σταδιοδρομιών πιστοποίησης καθώς και την οργάνωση της σταδιοδρομίας πιστοποίησης που λαμβάνει χώρα ή πρόκειται να λάβει χώρα, με βάση τις πιστοποιήσεις που μπορεί να αποκτήσει το άτομο καθώς και την εκπαιδευτική και επαγγελματική πρόοδο που μπορεί να σημειωθεί. Αυτό είναι εφικτό μέσω του προσδιορισμού των δεξιοτήτων που λείπουν από τον/την χρήστη, ώστε αυτός/-ή να καθορίσει την πορεία του/της με γνώμονα τις προσωπικές τους/της ανάγκες.</p> <p>Η παραπάνω διαδικασία χωρίζεται σε 5 βήματα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Εγγραφή, 2. Διάγνωση, 3. Πιθανές σταδιοδρομίες, 4. Επιλογή σταδιοδρομίας, 5. Έρευνα για διαθέσιμες ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης
*Αποτελέσματα / Αντίκτυπος της βέλτιστης πρακτικής:	Οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να λαμβάνουν εξατομικευμένη υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της μαθησιακής τους πορείας και να έχουν μια σαφή εικόνα για το πώς και προς τα πού πορεύονται.

Βέλτιστη πρακτική	
Χώρα:	Πορτογαλία
Οργανισμός:	Κυβέρνηση της Πορτογαλίας – Εθνική Πρωτοβουλία για τις Ψηφιακές Ικανότητες έως το 2030, INCoDe.2030, Πορτογαλία https://www.incode2030.gov.pt/
*Αριθμός εκπαιδευτών/-τριών / αριθμός μελών προσωπικού:	Άγνωστο
Προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (βασικές κατηγορίες):	Ένταξη Εκπαίδευση Κατάρτιση Εξειδίκευση Έρευνα
Ποσοστό εκπαιδευόμενων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Γλωσσάριο)	Άγνωστο
*Χρονική διάρκεια της πρακτικής:	Τρέχουσα από το 2017 έως το 2030
Βέλτιστη πρακτική που αντιμετωπίζει αυτήν την ανάγκη/αυτό το πρόβλημα:	Ψηφιακή ένταξη
Περιγραφή της βέλτιστης πρακτικής:	«Το INCoDe.2030 τοποθετείται στο διεθνές στερέωμα και στοχεύει στη βελτίωση της θέσης και της ανταγωνιστικότητας της Πορτογαλίας, επιδιώκοντας την κατάκτηση εξέχουσας θέσης όσον αφορά τις ψηφιακές ικανότητες για την περίοδο 2017- 2030, μέσω μιας σειράς δράσεων και πρωτοβουλιών, συγκεκριμένα της ισχυρότερης συμμετοχής σε διεθνή επιστημονικά και τεχνολογικά δίκτυα, κυρίως στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική, αλλά και στις πορτογαλόφωνες χώρες και τα μεσογειακά κράτη της Βορείου Αφρικής». Ανακτήθηκε από https://www.incode2030.gov.pt/

***Αποτελέσματα / Αντίκτυπος
της βέλτιστης πρακτικής:**

«Η πορτογαλική πρωτοβουλία INCoDe.2030 έχει ένα ευρύ πεδίο εφαρμογής σε αυτήν την τάση προς την ψηφιακή ανάπτυξη, ξεκινώντας με την προώθηση της ψηφιακής ένταξης και του ψηφιακού αλφαριθμητισμού, την εκπαίδευση των νέων γενεών από μικρή ηλικία, την κατάρτιση του ενεργού πληθυσμού και την εξειδίκευση των αποφοίτων προκειμένου να είναι σε θέση να αναλαμβάνουν προηγμένα ψηφιακά επαγγελματικά καθήκοντα. Όλα τα παραπάνω έχουν ως απώτερο σκοπό τη μετατροπή της χώρας σε σημαντικό παραγωγό ψηφιακών καινοτομιών».

Ανακτήθηκε από <https://www.incode2030.gov.pt/>